

# BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXVI. évfolyam

Szubotica, VASÁRNAP 1925 október 11.

273. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délelőtt  
Telefon szám: Kiadóhivatal 8-58. .: Szerkesztőség 5-10.

Előfizetési ár negyedévre 150 din.

Szerkesztőség: Aleksandrova ul. 4. (Rossia Foncière-palota)  
Kiadóhivatal: Subotica, Aleksandrova ul. 1. (Leibach-palota)

## Jelenségek

A gazdasági helyzetet, az általános pénztelenséget az a kisadoma jellemzi legjobban, amit ma mesélt el egy nagykereskedő.

— Az utazóm a napokban északa egy erdőn ment keresztül. Az erdőben rablók támadták meg. A szegény fráter megijedt és kétségbeesve könyörgött az életéért. A marcona rablóvezér megkérdezte tőle;

— Mi a foglalkozásod?

— Kereskedelmi utazó vagyok, dadogta.

— És hol jártál most?

— A főnököm adósait kerestem fel, hogy pénzt szedjek be, rebegte reményvesztetten.

A rablóvezér erre szó nélkül elbocsátotta. Mikor a rablóbanda egyik fiatal tagja emiatt szemrehányást tett neki, a főnök, aki tisztában lehetett a mai közgazdasági helyzettel, így magyarázta cselekedetét:

— Kár a benzinért! Az utazó, aki ma inkasszálni jár, ugysem kap pénzt seholsem. Ennél sem volt egy fitying se. Minek bántsuk szegényt?

Mikor nagy a nyomoruság, rendszerint egy új vallás születik. A nép kétségbeesésében új istenektől vár segítséget. Mikor még nagyobb a baj, megszületik a humornak az a fajtája, amelyet jellemző névvel akasztófahumornak neveznek.

Most már itt tartunk az akasztófahumornál.

\*

A washingtoni interparlamentáris konferencián záradékul a parlamentek nivójának lesüllyedésével foglalkoztak.

Mintha kissé elkéstek volna a parlamenti nivó védelmével.

A parlamentáris jelentősége az utóbbi években éppoly csökkent, mint a parlamentek nivója. Valamikor azt hitték, hogy minden baj, minden elnyomatás, jogfosztás ellen védelmet nyújt a népképviselő. A népképviselő ellenszerét azonban sokkal hamarabb megtalálták, semmint a népképviselőt igazi hatalommá válhatott volna. A kormányok mindenütt és mindenkor gondoskodtak arról, hogy a választásoknál ne a nép igazi akarata érvényesüljön, hanem a népképviselő összetétele olyan legyen, amely nem tulságosan akadályozza a kormányt szándékai kivételében. Erőszak, ravaszság, pénz, hatalmi befolyás lép sorompóba egy-egy választásnál, amely elkecsereget ellenzékieket és elszánt kormánypartikat küld be a parlamentekbe. És itt van a parlamenti nivósüllyedés oka, magyarázata s ezért

szenved gyógyíthatatlan betegségben a parlamentárizmus.

\*

Jugoszlávia magyarságának azonban még a mai beteg parlamentben sincs képviselője. Sok száz ezer magyar baját, szenvedését és üldözöttségét nincs, aki szóvá tegye. Pedig, sajnos, van azon a sok bajon, szenvedésen és üldözöttesen túl, amelyben része van a kiváltságosok kivételével mindenkinek, külön szenvedés, ami csak azért sújtja az itt élő magyarságot, mert magyar és mert szabad prédája minden türelmetlenségnek s minden önző ambícióknak.

Akármenyre kezd sulytalanná válni a parlament a tényleges hatalommal szemben, akármenyre kilátástalan is, hogy a magyarság megfelelő parlamenti képviselőhöz jusson, a jugoszláv magyarságnak mégis kívánnia kell a parlamentárizmus formájának fenmaradását s azt kell óhajtatni, hogy minél gyakrabban le-

gyen választás, a kormányok minél gyakrabban folyamodjanak a fenséges nép megkérdezéséhez. *Legalább olyankor azt is észreveszik, hogy itt magyarok is laknak.*

\*

Az ígérek, amit a választóknak tesznek, nem kötelezők. A washingtoni interparlamentáris konferenciának a kormányok számára meg kellett volna üzennie legalább azt, hogy a *hatalom kötelez*. Minden esetre is okosságra kötelezne.

A jugoszláv magyarság fogadott és elfogadott prófétái állandóan azt hirdették, hogy a magyarságnak, mint nemzetiségi kisebbségnek a mindenkor kormányhatalommal kell tartania. A magyarság a múlt választás alkalmával megfogadta ezt az ígéretet s majdnem kivétel nélkül a kormányra szavazott.

És mi változott sorsában? Semmi. Vele szemben mindig az elnyomóknak, az üldözőknek van igazuk.

## Hétfőre várják Pasicot

**A pénzügyminiszter washingtoni követ lesz — Trifkovic Marko házelnök Baranyában — Radics István a királynál**

Pasic miniszterelnök szombaton sem érkezett haza és kormánykörökben még mindig teljes a bizonytalanság a miniszterelnök megérkezésének időpontja tekintetében. Szombaton olyan hírek terjedtek el, hogy Pasic *hétfőn érkezik vissza Beogradba*, bizonyosat azonban senki sem tud a miniszterelnök szándékairól. Annyi tény, hogy a közlekedésügyi minisztérium már a hét elején rendelkezésre bocsátotta a miniszterelnök szalonkocsiját és azt Montecarlóba irányították. A radikális pártban elterjedt hírek szerint Pasic hétfőn érkezik vissza a fővárosba, más verzió szerint azonban csak október 15-én jön meg. Radikális részről *határozottan elfojtják azokat a híreket, mintha Pasic állapota ismét rosszabbodott volna* és kijelentik, hogy a miniszterelnök a legjobb egészségben van. A legvalószínűbb az, hogy Pasic, mint mindig, most sem kíván senkit informálni szándékairól és egészen váratlanul fog hazaérkezni.

**Radics István a királynál**

Radics István dr. Kossutics agrárminiszteri államtitkár és Kezsmán képviselő kíséretében szombaton délelőtt tíz órakor autón Topolára utazott, ahová az uralgó hivatta audienciára. Elutazása előtt Radics kijelentette az újságíróknak, hogy azért megy a királyhoz, mert bizonyos kül- és

belpolitikai kérdésekben az uralgó meg akarja hallgatni véleményét.

**Hírek a pénzügyminiszter távozásáról**

Politikai körökben az a hír terjedt el, hogy *Sztojadinovic* Milán dr. pénzügyminiszter a legközelebbi jövőben távozni fog állásából, mert *Nincics* külügyminiszter őt akarja megnyerni, hogy vállalja a washingtoni nagyköveti állást.

**Trifkovic házelnök Baranyában**

A parlament elnöke, *Trifkovic* Márkó elutazott Baranyába, hogy résztvegyen a belimonasztiri radikális-párti konferencián. Trifkovic utközben kiszállt Oszijeken és megtekintette az ottani kiállítását, amely szombaton nyílt meg. A házelnök kíséretében Belimonasztira utaztak *Popovic* Velja és *Leovac* Radisa képviselők, valamint *Petrovic* Milivoj bács megyei kerületi főispán és *Radics* Svetislav alispán is.

**A szociálista szakszervezetek egyesülése**

A különböző szociálista-pártok kiküldöttei szombaton reggel kongresszusra ültek össze Beogradban, hogy azon a *különböző pártállású — szociáldemokrata és független szociálista — szakszervezetek együttműködéséről, illetve egyesítéséről tárgyaljanak*. A kongresszu-

son ötvenezer munkás képviselőiben száztíz kiküldött vesz részt. A szombati tanácskozások már annyira előrehaladtak, hogy az egyesülést már valószínűleg a hétfői ülésen ki fogják mondani.

**A Csehszlovákiával való kereskedelmi tárgyalások előkészítése**

A Csehszlovákiával való kereskedelmi tárgyalások — amint már közöltük — rövid idő múlva megkezdődnek. *Ribarcs* Otokár, a külügyminiszter főnöke naponta referál a szerződés előkészületeiről, amelyek már annyira előrehaladtak, hogy a tervezet nemsokára teljesen elkészül. A tárgyalásokat felváltva Beogradban és Prágában fájják folytatni.

A küszöbön álló kereskedelmi egyezménynek különösen az olasz gazdasági körök tulajdonitának nagy fontosságot. Az SHS. királyság és Olaszország közt létrejött kereskedelmi egyezmény megkötése óta ugyanis az olasz árak sokkal olcsóbbak voltak az osztrák és csehszlovák árúknál és most attól tartanak, hogy a csehszlovák ipar újból erős versenytársa lesz az olasz iparnak. Ezdeklóval várják, hogy Csehszlovákia ugyanannyi, vagy több kedvezményt fog-e kapni, mint amennyit Olaszország kapott.

**Radics visszautazott Zagrebba**

Radics István fél hétkor érkezett vissza Topoláról Beogradba. Audienciája a királynál feltűnően hosszú volt, *több óra hosszat tartott*. Radicsot a kihallgatás után újságírók várták, ő azonban mai audienciájáról *nem akart nyilatkozni*, csupán annyit mondott, hogy ma este elutazik Zagrebba, ha a miniszterelnök is visszajön.

Este nyolc órakor Radics a felesége, Macsek, Kezsmán és Nincics erdőügyi miniszter társaságában visszautazott Zagrebba. Az újságírók, akik a pályaudvaron megjelentek, hogy bucsut vegyenek tőle, családostan távoztak, Radics most sem nyilatkozott.

**Az interparlamentáris delegáció meglátogatja az amerikai jugoszláv kivándorlókat**

A Washingtonban tartózkodó interparlamentáris delegáció vezetője *Jankovic* Velizar táviratot küldött a parlament elnökségének, melyben felhatalmazást kér a delegáció részére arra, hogy a Chicagóban, Pittsburgban és Detroitban lakó jugoszláv kivándorlókat meglátogathassák és őket a kormány és a parlament nevében üdvözölhessék.



## Szerb-horvát vita a bunyevácok származásáról

Egyetemi tanárok polémiája

A horvát királyság milléniuma alkalmából rendezett ünnepségen, Horvát Rudolf dr. zagrebi egyetemi tanár — amint annakidején jelentették — beszédet mondott, amelyben a bunyevácok történelmi multjával foglalkozott. Horvát dr. beszéde nyomán élénk polémia indult meg a szubotici sziáv lapok és a zagrebi »Mladohrvatski Pakret« című lap között a bunyevácok nemzetiségi hovatartozásáról.

Horvát dr. szerint a bunyevácok kétszázharminchat évvel ezelőtt telepedtek le a Bácskában, ahová a hercegovinai Buna folyó mentéről jöttek. A bunyevácok valamennyien római katolikus vallásúak voltak és horvátoknak vallották magukat, de később a bunyevác nevet vették föl. A sziávok ugyanis, bárhová költöznek, magukkal viszik a környék nevét is, ahonnan származnak. Így például a dalmátok dalmatinacoknak, a Szumadiából valók szumadinacoknak, a macedónok macedónoknak nevezik magukat. Régebben még szűkebb vidékről vették a nevüket: a Neretva folyamintiek neretvánacoknak, a Buna folyó környékéről valók pedig bunyevácoknak, később bunyevácoknak nevezték magukat. Horvát dr. beszédében megemlékezett arról is, hogy a Bunamenti sziávoknak, vagyis a bunyevácoknak, szintén részük volt Tomisláv horvát bánnak első horvát királlyá való kikiáltásában.

A bunyevácoknak az a része, akik aincsenek egy véleményen dr. Horvátal, a »Bunjevacke Novine« és »Szuboticki Glasnik« című lapban élesen cáfolták a zagrebi tanár állításait. Horvát dr. erre terjedelmes cikket írt a zagrebi »Mladohrvatski Pokret« című hetilapba, amelyben a bunyevácok történelmi adatokkal bizonyítja, hogy a bunyevácok a horvát nép egyik elszakadt ága.

Ezzel kapcsolatban a Szubotican

megjelenő »Knjizevni Szever« című irodalmi folyóirat legutóbbi számában cikk jelent meg, amelyet Ivics Aleksza dr. egyetemi tanár, a kiváló történettudós írt. Ivics dr. elismeri, hogy a bunyevácok 236 évvel ezelőtt telepedtek le a Vajdaságban, de mindenesetre mint ráciánok (rácok) szerepelnek. Ivics dr. a bécsi kama-

rilla levéltárának adataiból idéz több részletet, amelyekkel azt bizonyítja, hogy a bunyevácok sehol sem szerepeltek mint horvátok, hanem mint rácok. Több történelmi adatot sorol fel még dr. Ivics, majd megemlíti, hogy Dalmáciában még ma is élnek hasonnevű római katolikusok, akik magukat szerbeknek vallják.

## Amnesztiát kap a Mateotti-pör három vádlottja

Rossi emlékirata szerint Mussolini adott megbízást a gyilkosságra

Rómából jelentik: A Mateotti-ügy szenzációs fordulat előtt áll. A fasisztákhoz közel álló *Epoca* külön kiadásban azt a nagy feltűnést keltő hírt közli, hogy a Mateotti-bűnpör három fővádlottját az államügyész indítványára föl kell menteni, mert a legutóbbi amnesztiájuk is kiterjed. A letartóztatott fasiszták ellen elkészített vádiratot pénteken kézbesítették a vádlottaknak a Regina Celli fogházban. Az ügyész indítványa úgy szól, hogy azok fölött, akik Mateottit meggyilkolták, a római esküdtsték ítélkeztek. A fasiszmus három vezetője, a gyilkossággal vádolt Marinelli, Rossi és Philippelli ellent vádat, hír szerint, el-eljtek.

Marinelli a fasiszta-párt pénztárában működött és állítólag ő volt az, aki a szükséges pénzt rendelkezésre bocsátotta. Rossi a belügyminisztériumban sajtó-főnök volt és minden nap érintkezett Mussolinival, akitől a rendeletet kapta. Ő volt az, aki Mateottit parancsra meggyilkoltatta. Igazgatója volt a *Corriere d'Italianak*, amelynek szerkesztőségében tárgyalta meg a gyilkosság elkövetésének módját. Rossi a gyilkosság elkövetése után néhány napig Rómában rejtőzködött, Mussoliniltől büntetlenséget kért és azzal fenyegetőzött, hogy ellenkező esetben kinos leleplezéseket tesz. Philippelli a tett elkövetése után Franciaországba akart menekülni, de motorcsónakját a tengeren feltartóztatták, őt magát pedig elfogták.

Rossinak bejelentett leleplezéseit hónapokon át lázas izgalomban tartották egész Olaszország közvéleményét, míg

vége a mult év decemberében nyilvánosságra került az emlékirata. Ez egyidejűleg a saját maga védőiratának is készült. Rossi ebben azzal vádolta Mussolinit, hogy mindenféle támadásra és erőszakosságra ő adott megbízást és úgy jellemzi őt, mint erőszakos és vérengző embert. Igaz, hogy Rossi késznek nyilatkozott arra, hogy a gyilkosságért minden felelősséget magára vállal, ő azonban az emlékirat szerint csak mint végrehajtó közeg tárgyalt. Ha a fasiszmus őt áldozatul dobja, akkor kénytelen kijelenteni, hogy mindaz, ami történt, Mussolini közvetlen parancsára, vagy hozzájárulásával és tudtával történt. Az emlékiratában végül kijelenti, hogy Mateotti haláláért őt semmiféle közvetlen felelősség nem terheli.

Rossinak e Mussolinit vádoló emlékiratára az ellenzéki sajtó annak idején Mussolininak a törvényszék előtt való kihallgatását követelte. Minthogy Mussolini nem maradhatott volna miniszterelnök, ha a bíróság elé kellett volna mennie, az ellenzék a fasiszta kormány lemondását kívánta.

A vádnak e három értelmi szerzővel szemben való elejtésével az egész bűnpör a megfizetett tettesek elítélésére korlátozódik, mert csak Dumenit, Volpiti, Malacriat és Povero-Uomót állítják esküdtbírók elé, pedig az ellenzék ezt a tárgyalást a fasiszmus elleni harccá akarta kiélesíteni. Így az ügy elveszti minden politikai jelentőségét, főképpen azért, mert az ellenzéki sajtó Olaszországban még mindig béklyók között van.

## Meggyilkoltak egy topolai csendőrt A tettes önként jelentkezett

Topoláról jelentik: *Dronyák* Jován topolai kocsmájában pénteken délután halálos kimenetelű verekedés folyt le. A kocsmában egy dobrovoljac társaság mulatott, amelynek tagjai később összevesztek, majd dulakodni kezdtek. A kocsmában tartózkodott Malenics Tomó, huszonhat éves csendőr is, aki a dulakodók közé lépett, hogy szétválassza őket. A dobrovoljacok a verekedést abba is hagyták és a csendőr kérésére elhagyták a kocsmát. Ugyanekkor Malenics is kiment az utcára, megnézni, hogy a verekedők megbékültek-e már.

Amikor a csendőr, mintegy százlépésnyire volt a kocsmától, Potalevics Nikola dobrovoljac eléje ugrott, revolvért rántott és rálőtt. A szerencsétlen ember, akit a nyakán ért a golyó, nyomban összeesett. A dobrovoljac erre nyugodtan megindult szállása felé és csakhamar eltűnt társai elől. A történetekről értesült a csendőrség, ahonnan kimentek a helyszínre, hogy a nyomozást megindítsák. Malenics Toma csendőr ekkor már halott volt, mint később megállapították, a golyó a nyakszirtnben akadott meg és a halált elvérzés okozta. A csendőrség erre üldözőbe vette a gyilkost, akit azonban a pénteki nap folyamán nem sikerült elfogni. Mint a nyomokból megállapították, a gyilkos előbb szállására ment, ott elrejtette fegyverét, azután a zsedniki országuton Szubotica felé vette útját.

A hajnali órákban a zsedniki csendőrség arról értesítette a topolai csendőrséget, hogy a gyilkos ott önként jelentkezett és kihallgatása után le is tartóztatták.

A csendőr holttestét szombaton boncolták fel Topolán. A gyilkost kihallgatása után átadják a szubotici ügyvétségnek.

## Találkozásaim Tömörkényivel

Írta: Juhász Gyula

Hét sovány esztendő ment el már fölöttünk (még ezer szerencse, hogy elment), amióta Tömörkény István szivéből szelid virágok nőnek a szegedi temetőben. (Méltkó emléket még nem tudott emelni poral fölé a nemes város, amelynek földjei egy kis vármegyét tesznek ki éppen.) Ez a hét esztendő bizony nem mult el nyomtalanul előlünk, de Tömörkény nevének és nagyságának semmit sem ártott. Neki is meg kellett halnia, élete virágában, termő ereje gyümölcsös idejében, hogy az irodalmi mandarinok és egyéb földi uraságok is végérvényesen elismerjék és méltányolják. Alig hunyta le szép csöndesen szemféltető szeméit a *Jegenyék alatt* és a *Népek az ország haszndlatában* szerzője (e két kötet között egy kis könyvtárra való elbeszélés és rajz vonul meg), az a modern folyóirat, amely soha egy sorát se közölte, írásait ellenben megbántotta, azonnal a legjobb nevekkel (Ády, Móricz, Zsigmond) tartott engesztelő zomortort a halott fölött: első ember lett és páratlan tehetség a vidéki szerény magyar író, aki sohase kilincselte életében és sohase járt irodalmi kávéházba és kaszinóba.

\*

Először a szegedi Somogyi-könyvtár lakályos olvasótermében találkoztam vele, magam még kis diák, nagy salaktereket olvasó. Egy könyvet kértem a naturalista regényből, amely az akadémia kiadásában jelent meg. Stendhalról akartam megtudni valamit. Tömörkény igazgató ur roppant udvariasan si-

etett föl az emeletre és rövid keresés után elébem tette Bodleynek *A jelenkori Franciaország* című munkáját. Én persze jelentettem alásan az igazgató urnak, hogy nekem a naturalista regény kell és nem a jelenkori Franciaország, de Tömörkény, megint csak roppant udvariasan, ám mély meggyőződéses basszushangján válaszolta:

— Nézze, kéröm, ez sokkal tanulságosabb lösz magának, ebbe még a parlament is benne van. Én is elolvastam, elolvashatja maga is.

\*

Bevallom, hogy fju fővel, surbankó ujságíró koromban én is megbántottam egyszer a *Vizenjárók és kétkézi munkások iróit*. Az egyik szegedi lapban bizony szigorú, de igaztalan véleményt mondtam róla és Hauptmann *Berud Róza*-ját vágtam a Tömörkény Tandari Rozáljának a fejébe. Igaztalanság volt, oktalanság volt, de hát a fiatalság szeles és senkise próféta a saját hazájában. Akkor se Tömörkény haragudott meg, aki talán el se is olvasta az egész titánkodást (egyszer említette előttem száraz humorral, hogy sokkal okosabb dolog pénzt olvasni, mint kritikát), hanem helyette Sz. Szigethy Vilmos állott ki lovagiasan a porondra és afaposan elintéztet a szomszéd ujságban. A Hauptmann hasonlatról azért mégis csak hallhatott harangozni Pista bátyánk, mert amikor egyszer kis drámai remekét, a Barlanglakókat a Nemzeti Színház premierje után az egyik pesti kritikus a magyar Hauptmannak nevezte ki, szép csöndesen csak annyit mondott a bajusza alatt:

— Nono, hát hiszen azért az se éppen kutya ám, hogy a némöt Tömörkény. Én ugyan sose votam *hauptmann*, de azért sarzsím, az neköm is vót!

Leginkább a fehér asztal mellett találkoztunk, ámbár hiszen volt az némelykor piros is. *Te is Schillert szeretöd tordítani?* — mondotta tréfás komolyan, mikor egyszer az Onozóban megpillantott. Mert itt szeretett ő leginkább darvadozni a zöld rácsos padon, Kossuth Ferenc arcképe alatt, szemben a Tiszával, a vizecskével, amelynek minden mozdulása érdekelte, itt hallgatta, hogy a szomszédos sötétben a célszerű szögény embörök, hajósok, fuvarosok, kubikosok, zsákhordók, citerások és mindenféle népek mint vélekednek a világ sorjáról, az idők járásáról, a magas politikáról és az alacsony vizállásról, drágaságról és szegénységről, életéről, halálról. Ő ott ült magányosan, fehér mellényben, mint valami vidéki ur, lassan iddogált és gyorsan irdogált vasárnapi tárcát és hétköznapi vezércikket, pontosan, gondosan, mint egy törekvő fiatal kezdő és csodálatos bőséggel, könnyűséggel és kedvvel, mint a teremtő nagyok.

Egyébként a legderebb polgár, a leghűségesebb hitves, a legjobb családapá, példás és buzgó hivatalnok. Vasárnap délben gyakran láttam az öreg Demeter-templomból kijönni, komoly és mély áhitattal, mint jó keresztényhez illő, aki isten nevét sohase veszti hiába, de mindig a szíve mélyében hordozza.

A katonakorára gyakran és örömmel emlékezett: a görbe hegyek országában a honvágy ébresztette föl benne az író először. Patikus is volt egy darabig, de erre a hivatásra már kevesebb örömmel gondolt vissza Tömörkény, aki később elnöke lett a *császári és királyi köztársaságnak*. Ez a legmulatságosabb magyar egyesülések egyike volt, mint a neve is mutatja, majdnem olyan, mint

egynemely jelenkori magyar politikai egyesülések. Olyan komoly alkotmánya volt ennek a császári és királyi köztársaságnak, hogy az elnök szavazata az összes tagok szavazatának a kétszeresével ért fel. Így aztán könnyű volt döntést provokálni.

Különbön Tömörkény nem volt *irodalmdr* a szó kávéházi értelmében, nem sokat törődött irányzatokkal és elméletekkel és mikor véletlenül egy nagy irodalmi vita kerekedett körülötte a *Kezdetes asszonyról* elnevezett híres rókusi kocsmában, Pista bácsi elővett néhány rózsaszínű postautalványt és az egész históriát elintézte ezekkel a szavakkal:

— Ezök a legjobb kritikák, embörök. És ezök az őszinte kritikák. Ameddig én ilyeneket kapok, mindig möglőszök elégedve...

A rózsaszínű kritikák mindig nagyobb elismerést hoztak Tömörkénynek.

Mikor legutoljára találkoztam vele, hideg, télutói délben, fődetlen fővel, révedező tekintettel ballagott a Tisza partján és hosszasan, szinte bucsuzkodva elnézte a vizecskét. Ami Petőfinek a pusztá, az volt a Tiszapart Tömörkénynek. *Élet és költészet*. Istenfélő jó ember volt világéletében, de napimádó és földimádó mindig. Mikor a pesti klinikán, komor és hideg napon vettem a halála hírét, elszorult a szívem, könnyes lett a szemem és önkénytelenül így kiáltottam föl:

— Ez a mi legnagyobb háborus veszteségünk!

Magyar urak és egyéb parasztok, tudjátok-e már, a halála hetedik évfordulóján, hogy mivel tartoztok az ő emlékezetének?



## KISEBBSÉGI ÉLET

•••

**Angheliescu** ugylátszik maga is meg-sokalta a magyar iskolák ellen sűrűn el-követett merényleteket. Legalább így állítja be a bukaresti Rador-ügynökség, mely közli, hogy a közoktatásügyi mi-niszter körrendeletében megbeszélésre hívta össze október 19-ére Bukarestbe az ország összes iskolai inspekto-rait. A konferencián — a Rador értesí-tése szerint — a miniszter újabb utasi-tásokat fog adni a kisebbségi iskolák új iskolarendjére, s egyben utasítani fogja az inspektorátusokat arra is, hogy enyhítsék a kisebbségi iskolákkal szem-ben követett eddigi elbánásukat.

**A csehszlovák kormány büneit** sorolja fel a konzervatív agrárpárt lapja a Napravo. »A demokrácia — írja — meg-szűnt Csehszlovákiában. A Svehla-kor-mány százával hozta a törvényeket és ezek közt egy sincs, amelyik a nép ér-dekeit szolgálja. A vallási villongások már valósággal vallásháborúvá éleződ-tek ki. A magas adók tönkretették az or-szágot és a kormány mégis horribilis adósságokba verte az államot. Reformo-kat ígértek Svehlák minden téren, de nem valósítottak meg semmit. A föld-reformból pártagitációt csináltak és a gazdasági viszonyokat teljesen lezüll-lesztették, főleg Szlovénországban, ahol szinte példátlanul folyik a kisebbségek kisémmizése. »Ha így megy tovább, — fejezi be fejtegetéseit a »Napravo«, ak-kor az állam hamarosan elpusztul«.

**A pótlétszín** elbukott nagyváradi diákok szülei, mint az erdélyi lapok ír-ják, elhatározták, hogy beadványt nyuj-tanak be a kormányhoz, egyenesen Bra-tinnu miniszterelnökhöz. A beadványban felsorolják az írásbeli és a szóbeli érettsé-gin tapasztalt jelenségeket, hivatkoznak fognak arra, hogy sok esetben elfogult-ság vezette a vizsgáztató bizottságot. A szülők egyben elhatározták azt is, hogy küldöttségileg fel fogják keresni Reg-mann prefektust és megkérlik arra, hogy a miniszterelnökhöz beadandó kérvényü-ket támogassa legalább olyan mérték-ben, hogy az elbukott diákok ne csak egy év múlva, hanem legalább egy fél-éven belül tehessenek pótvizsgát.

**A kolozsvári tanügyi inspektor** a na-pokban körrendeletet küldött a kisebbségi iskolákhoz, melyben közölte velük, hogy a közoktatásügyi miniszter elren-delte a hét osztályú elemi iskolákban a felső tagozatban a fiúknak és lányoknak nem szabad együtt tanulni. A rendeletről a tanügyi inspektor a következőket mondotta egy érdeklődő magyar újsá-gíróknak: »Ez a rendelet nem jelenti azt, hogy a kisebbségek kötelesek hat osztá-lyú elemi iskolát tartatni. Az elemi is-kola felsőbb tagozatának létesítése elv-ben ugyan el van rendelve, de a gyakor-latban a közoktatásügyi hatóságok a közoktatásügyi vezérfelügyelőtől kapott rendelkezés értelmében csak olyan álla-mi, illetőleg kisebbségi iskolákban teszik kötelezővé az elemi felsőbb tagozatá-nak felállítását, ahol erre kellő számú tanuló van«.

**A leghirhettebb** érettségi biztos, Di-ma nagyváradi tanár a napokban elő-adást tartott az érettségi vizsgák ered-ményéről. Az előadás során Dima, aki a leg több magyar diákok buktatott el, a kisebbségi kérdésbe is bejebotlott. »A ro-mán államnak — mondotta — szüksége van arra, hogy a vezető rétegbe mennél több értelmes, munkás és lojális polgár jusson be, függetlenül népi eredetétől és vallásától. A modern korban a népek életében egyre inkább uralkodó vezető eszme: a természet erejének meghódí-tása és felhasználása a tudomány segít-ségével... Azonban úgy a technikai, mint az intellektuális munka: kollektív mű, az együttműködés, a megbarátko-zás műve. Hogy ez a mű a legnagyobb haszonnal járjon, szükséges, hogy a munkás alkalmazkodjék a fizikai és szo-

ciális feltételhez annak a környezet-nek, amelyben él. Az alkalmazkodás leg-első bizonyítéka: a környező nép nyelv-ének és életének, az országnak, ahol él az ember, — az ismerete. A román nyelv megtanulása nem jelenti azt, hogy a német, illetőleg a magyar anyanyelv

ápolását el kell hanyagolni. A kisebbségi ifjaknak azt tanácslom, hogy műveljék anyanyelvüket azzal a buzgalommal és szeretettel, mellyel értelmes, öntudatos és népét szerető embernek kötelessége műveini a nemzeti lélek fölbecsülhetet-len díszét«.

## Görögország válságos órái

### Plasztirasz tábornok állott a görög ellenzék élére

Athénből jelentik: **Plasztirasz** tábornok, az 1922. évi görög forradalom vezére, aki pénteken Athénbe érkezett a köztár-sasági blokk vezérével és volt minisz-tereivel megbeszéléseket folytatott. A lakosság elégedetlensége napról-napra erősödik, úgy, hogy a kormány a vá-lasztások kiírásának gondolatával foglalkozik, mert ettől reméli a politikai helyzet tisztázódását.

A politikai mozgalmak hírére Athén-be érkezett **Metaxas** tábornok is, az 1923-ban kitört ellenforradalom vezére is, aki helyesli a miniszterelnök eljárását és azt hiszi, hogy Pangaosznak

sikerül Görögország rendjét helyre-állítani.

Hír szerint **Metaxas különösen azért hajlandó a mostani kormányt még a diktatura útján is támogatni, hogy a hadseregben megakadályozza a monarchista agitációt.** Vele szemben Papanastasiu egyre élesebb támadásokat intéz a kormány ellen és úgy látszik, hogy az egész ellenzék egyesülni fog **Plasztirasz tábornok vezetése alatt a kormány megbuktatására.** Amennyiben az ellenzék sikerül a győzelmét kivívnia, **Plasztirasz tábornok lesz az új semleges színezetű kormány elnöke.**

## Mussolini hidroplánon érkezik vasárnap Locarnóba

### Válságban a konferencia — Huszonnégyórás ultimátum Stresemannak — Összeegyeztethetetlen a német és lengyel álláspont

Locarnóból jelentik: Kétnapos bizako-dás után szombaton ismét a bizonytalanság lett urrá Locarnóban. Az a felfogás uralkodik, hogy **a legnagyobb nehézségek még nincsenek áthidalva** és egyrészt **a német, másrészt pedig a lengyel és csehszlovák álláspontok teljesen kiegyenlíthetetlenül állanak egymással szemben.**

Amíg a keleti paktumra vonatkozó fel-fogásokat közelebbhozni nem lehet egy-máshoz, addig nem lehet a konferencia sikerét sem bizonyosra venni.

A szombat délelőtti plenáris ülés más-fél óra hosszat tartott. **Luther** kancellár tizenkét óra előtt autón az Esplanade-szállodába ment. **Stresemann** német kül-ügyminiszter az igazságügyi palotából kijött, az újságíróknak a következő ki-jelentést tette:

— **Az ülés olyan, mint az időjárás: eleinte ködös volt, azután kiderült.**

**A konferenciának szombat délutánra tervezett ülését váratlanul elhalasz-tották,**

amit általában nem tekintenek jó jelnek, mert arra enged következtetni, hogy a kulcsszák mögötti tanácskozások nem vezettek olyan megállapodásokra, amelyekről a plenáris ülés dönthetne.

Az antant delegációinak vezetői szombaton megkérték **Stresemann**ot, hogy

**huszonnégy órán belül adjon választ**

arra, hajlandó-e azon az alapon tovább tárgyalni, hogy Németországnak a Népszövetségbe való belépése esetén az antant vezetői készek a Népszövetség tanácsánál közbelépni, hogy Németország kivánságait lehetőleg teljesítsék.

**Briand, Chamberlain,** ennek felesége, **Luther** és **Stresemann** szombaton ebéd után a Narancsvirág nevű motorcsónakon hosszabb kirándulást tettek a **Lago Maggiore**-n. A csónak először a Locarnóval szemben levő **Magadino** fürdő-helyre ment, majd végighaladva a tavon, az ennek déli csucsán levő **Palanza** városáig jutott el és onnan visszafordulva a késő délutáni órákban visszatért Locarnóba. Az uton, amely négy óra hosz-szat tartott, **a külügyminiszterek feszte-len megbeszélést tartottak, amit vissza-érésük után Locarnóban is folytattak.**

**Stresemann** szombat estére a német újságírókat meghívta az Esplanade-szállodába.

**Az angolok optimisták**

Az angol delegáció köréből az általá-nos nyomott hangulattal szemben biza-

kodóbb vélemények kerültek nyilvános-ságra. Azt tartják, hogy

**az egész keleti komplexum, a dön-tőbírói szerződések dolga és az azzal összefüggésben levő francia garancia kérdése nagyjában meg van oldva.**

Az egyetlen nehézség még a népszöve-tégi statutum 16-ik fejezetének értelme-zése olyképpen, hogy Németország be-léphessen a Népszövetségbe, amellett ne kelljen kompromittálnia az Oroszország-gal kötött szerződéseket, de még a gya-nut se vonja magára, hogy kétszínű já-tékot üz. Azt mondják a beavatottak, hogy **ebben a kérdésben is közeledés történt.** A népszövetségi statutum 16. szakaszának katonai értelmezése tekin-tetében már meg lehetne egyezni, de

**a gazdasági konzekvenciákra a gaz-dasági büntető blokádra nézve, a melyet ez a szakasz szintén tartal-maz, a pénteki eszmecsere-k nem hoztak megállapodást.**

**Luther** és **Stresemann** nem taktikázik, vagy helyesebben mondva a legegyszer-űbb taktikát választotta: **letette az asz-talra a német birodalom és Oroszország között kötött szerződést és megmagya-rázta, hogy a lesoványodott Németor-szág nem teheti ki magát gazdasági blo-kádnak,**

**nem idézhet föl maga ellen gazda-sági háborút Oroszország részéről, nem mondhat le azokról az előnyök-ről amelyeket gazdasági téren szá-mára az orosz kereskedelmi szerző-dés biztosít.**

De ez nem azt jelenti, hogy keleti po-litikát akar folytatni, hanem azt, hogy mind a két oldalon békés viszonyt kíván és **egyforma súlyt helyez keleti és nyu-gati politikájára.**

**Mussolini Locarnóban**

A konferenciának egyébként vasárnap lesz a kritikus napja. Vasárnap délután **Mussolini hidroplánou megérkezik Locarnóba**

és ezzel megerősödik Németország hely-zete. Az olasz miniszterelnök, aki a fa-sizmus diadala óta először lépi át az olasz határt, hír szerint azért utazik hidroplánon, mert attól fél, hogy **vonat-on esetleg merényletet követnek el e-lene.** Az olasz határőrséget a svájci ha-tár mentén megerősítették és már sok olasz detektív érkezett Locarnóba is, hogy a miniszterelnök személyi bizton-sága fölött őrkdjék.

## Hatvan éves

### a noviszadi református templom

Október 15-ikén lesz a jubileum

Noviszadról jelentik: A noviszadi re-formátus hívők gyülekezete október tizenötödikén, csütörtökön üli meg fé-nyes külsőségek között a noviszadi re-formátus templom felavatásának hatvan éves jubileumát. A templomot a hívek áldozatkészségéből erre az alkalomra renoválták.

A templom felépítését annak idején az egyházi vezetőség áldo atkészsége és **Minyoki Imre** lelkes buzgalma tette lehetővé. 1865. október 15-én szentel-ték fel az imházat. A csütörtök dél-előtti jubileumi ünnepség délelőtt kilenc órakor kezdődik. A magyaryelvű föl-avató beszédet **Klepp Péter** torzsaí fő-esperes-lelkész mondja, nemnyelvű be-szédet **Glückner Károly** aesperes tart, urvacsozásokor **dr. Dévay Lajos** sztaramoravici lelkész beszél.

Délután három órakor gyermekisten-tisztelet, este hét órakor vallásos est lesz a templomban.

A noviszadi református egyház mar-tját **Háda Sándor** erumenkai lelkész, a templom történetét **Horváth Lajos** no-viszadi lelkész ismerteti. Az egyház jövő feladatait **Agoston Sándor** feketicsi és **Kovácsy Sándor** szubotici lelkészek vároják. Az ünnepzáró beszédet **Benkő Viktor** belmisszionárius, szombori lelkész tartja. Az istentisztelet alatt az egyházi férfi és vegyes kar, valamint a női biblia kör énekszámokkal szerepel.

A fényes ünnepségen az ország re-formátusai küldöttségek után képvisel-tetik magukat, akiknek a helyezéséről noviszadi hittestvéreik gondoskodnak.

## Tizenötévi fegyház anyagyilkosságért

### Gavrilocics Nikola a novisadi törvényszék előtt

Noviszadról jelentik: A törvényszék szombaton tárgyalta **Gavrilocics Nikola** bűnügyét, aki május 26-ikán reggel **huszonnégy bajonettussal megölte édesanyját.**

**Gavrilocics Nikola,** az anyagyilkos, az e-nök kérdésére, hogy bűnösnek érzi-e magát, vonatkozóan igennel válaszolt. Elmondotta azután, hogy az édesanyja állandóan zakatta, soha nem hagyott neki nyugtot, sőt több ízben meg is pofozta. Május 26-án is, amikor szemre-hányást tett neki, hogy miért használta vízfordáshoz a bűlvat, anyja sérte-getni kezdte s azzal fenyegette, hogy feljelenti a rendőrségen.

A bizonyítási eljárás nagyon rövid volt. A szakértők előterjesztették véle-ményüket, amely szerint öv **Gavrilo-vics Péterné** testén huszonnégy szurást találtak és azok közül tizenkettő feltét-len halálos volt.

**Dr. Lemaics Jovan** államügyész tar-totta meg ezután vádbeszédét, amely-ben utalt arra, hogy a vádlott bűnözésre hajlamos évetemedett ember, aki az utóbbi évtizedek legkegyetlenebbül végrehajtott gyilkosságát követte el. Az ügyész nem tud a vádlott cselekedetére enyhítő körülményt találni s ezért vele szemben a büntetőtörvénykönyv teljes zigorát kéri alkalmazni.

**Arszenievics dr. Gavrilocics** abnormis voltára hivatkozik, nagyfokú érzeni-ségére és arra, hogy a vádlott beszámithatatlan állapotban követte el tettét.

Ezután a vádlott ismételte, hogy oda-haza állandóan bántotta az anyja, aki pillanatnyi nyugtot sem hagyott neki s felindultságában vetemedett gyilkos-ságra.

A törvényszék a perbeszédék elhang-zása után ítélethozatalra vonult vissza. A bíróság előre megfontolt szándékkal el-övetett emberő és büntetében mon-dotta ki bűnösnek a vádlottat és ezért **tizenötévi fegyházbüntetésre ítélte.**

Az ítélet ellen a vád és védelem képviselője semmisségi panaszt jelen-tett be.



## CIRKUSZ

## Regények dióhéjban

A budapesti *Nyugat* legutóbbi számában irodalmi pályázatot hirdet kis regényre. A pályázati feltételek szerinti egyenlő ir dalmi értékű művek közül a rövidebb részesül előnyben és nyeri meg az ötven milliót. Ezzel kapcsolatban az alábbi levelet írtam a *Nyugat* szerkesztőségéhez:

Tisztelt szerkesztőség!

Mint hogy szükségem van momentán arra a kis dohányra, megpályázom az önkéntes díjat egy pár regénnyel, amelyeket követelményeiknek megfelelően igyekeztem minél kisebb terjedelemben előállítani. Hogy a zsüri dolgát megkönnyítsem, nagyobb választékot küldök be egyszerre és a regény minden válfajából mellékelek egy-egy mintát. A pénzt kérem majd személyesen jelentkező megbízottamnak átadni.

A regények alább következnek:

## Az ögrófi büne

— Társadalmi regény —

— Hah, megcsalsz nyomorult! — mondá az ögrófi és mielőtt Amerikába szökött a rovancsolás elől, sietve leiszurta feleségét a három csábitóval együtt.

## A csillagok fia és a szivar

— Fantasztikus regény —

A Mars-lakó hatmillió esztendőig tartó utazás után a szubotikai főtérre szállt le zsebrepülőgéppel, egy britannikát kért a trafikban és rágyújtott. A szivar kitűnően selett.

## Az előélet

— Kalandregény —

Jimmy, az aranyásó leiszurta a sherifet, kirabolta a bankot, felrobbantotta az expresszvonatot, megmérgezte két város lakosságát, azután kinevezette magát jegyzőnek.

## A sötétség

— Irányregény —

Jakab véletlenül egy konzervatív gondolkozású uriembertől kérdezte meg, hogy merre van a városház?

— A Dobanovacs-uccánál forduljon be jobbra, ott kiér a templomhoz, a keresztelésnél menjen megint jobbra, akkor egy átjáróház következik, aztán új-ból jobbra tartson...

Jakab köszönt és távozott. A sarkon csaknem beleütközött egy suszterinasba, aki befőttes-üvegeket vitt és rákiáltott Jakabra:

— Térjen ki!

## Gulliver az áldobrovoljácok közt

— Szatirikus regény —

A marcona áldobrovoljác rászólt Gulliverre:

— Mit keres maga köztünk?

— Miért, — kérdezte Gulliver — nem lehet nem szabad keresni?

## A Rákosi-ügy

— Detektívregény —

Veisz budapesti detektívfelügyelő odafor dult az egyik letartóztatotthoz:

— Szeretném a nevem megmagyarássítani. Olyan nevet szeretnék, aminek történeti hangzása van. V-vel kezdődik és a foglalkozásomat is kifejezi. Nem tud egyet?

— Dehogynem, — felelt a letartóztatott nyöszörögve —: *Verseghy*.

## Az alagút

— Technikai regény —

— Was liegt, das pickt, — mondta a palicsi villamos, amikor a vasuti alagútban keresztülment az elgázolt fogpiszkáló-kereskedőn.

## Püfi neki!

— Folytatásos regény —

A tudós asszony kilépett a szülőterem-

ből és az újdonsült apával közölte az örömhírt:

— Hármias ikrek!

(Folytatása következik.)

## Szállodai kaland

— Erotikus regény —

A szerelemre-gerjedt nagyanyakönyvvezető a portás-fülkében kileste a vendégekönvből az esti vonattal érkezett artistanő szobaszámát, fellopózkodott az emeletre és betörte az ajtót.

A művésznő az ágyban feküdt, habos selyemtakarók közt és nevetve mondta:

— Pechje van, uram! Én az altestnélküli nő vagyok a Kludsky-cirkuszából.

## A tudat küszöbe alatt

— Analitikus regény —

Jeremiás így okoskodott:

— Tévedés, hogy az idegduccokat a tudatalatti mozgattia és tudatos énkünknek vajmi kevés szerepe van a reflex-mozgások keletkezésében. Elsősorban csecsemőkori emlékeim játszanak közre abban, hogy most szeretném a karom kinyújtani, majd behaitani, de ha kísérletképpen tovább folytatom ennek a vágy-nak leküzdését...

Jeremiás ekkor belefutott, mert közben ellefejtett tempókat csinálni.

## Négyezer év előtt

— Történelmi regény —

Tutankhamen, a jeles fárao lement sétálni a kertbe, a Nilus habjain síkló szent krokodilusokat bámulta, majd szórakozottan füttyölni kezdte a legújabb Zerkovitz-szlágeret.

## Négyezer év múlva

— Utópisztikus regény —

A falanszter főnöke Kr. u. 5925-ben behívatta a pénzügyminisztert:

— Rendelje el, hogy senki se köteles tiszter annyi adót fizetni, mint amennyit bír!

## A beszélőgép

— Politkai regény —

— Én csak hatkötetes regényekben lehetek főhős, — mondotta Radics István — mert különben nem férnek el a nyilatkozataim.

Azzal bejelentette kilépését a műből.

## Életem és vidéke

— Regényes önéletrajz —

— Hol volt, hol nem volt...

dió.

## Kirabolták Csicserin titkárát

Vonatrablás a moszkva—varsói expresszen — Fontos diplomáciai akták tűntek el — A titkár gyávasága miatt bíróság elé állítják

Moszkvából jelentik: Felfegyverzett banditák kedden reggel Moszkvától negyven kilométerre megtámadták a Moszkvából Varsóba menő expresszvonatot. A rablók behatoltak abba a fülkébe, amelyben *Dombull*, a lengyel kommunista vezetője és *Filntrof*, Csicserin egyik titkára utaztak, akik nagyon fontos diplomáciai okiratokat vittek magukkal. Az okiratokat a támadók elvették,

még néhány utast kifosztottak, azután leugrottak a vonatról és eltűntek az erdősegekben.

Moszkvából három század katonaságot rendeltek ki a rablók üldözésére, azonban nem sikerült nyomukra akadni.

*Dombull* és *Filntrof* titkárát visszavitték Moszkvába, ahol letartóztatták őket és gyávaság miatt megindították ellenük az eljárást.

## Radics és Pribicsevics

Radics István önéletrajzának folytatása — Pribicsevics ki akarta végeztetni Radicsot — Az erős kéz politikája a horvát parasztpárt ellen — Radics fogsága Pribicsevics személyes felelősségére Egyéves emigráció — Radics a szocialista irodalomról

1918. november 20.-án Pribicsevics Szvetozárnak terve szerint, melyet *Angyellinovic Grgának* kellett volna végrehajtani, engem a Márk-téren népbíróság elé akartak állítani és itt kivégezni. Én azt mondtam Pribicsevicsnek, hogy ő ezt megteheti ugyan, de huszonnégy óra múlva nem lesz életben sem ő, sem a Nemzeti Tanács tagjai.

November 24.-én valami dalmáciai és szerbiai díszeknek kellett volna engem megtámadni. Beszédem azonban, melyben alaposan megindokoltam, milyen feltételek mellett és mily módon valóslíthatjuk meg mi szerbek és horvátok egyesülésünket, olyan hatást tett, hogy ezek közül kettő, közte dr. *Popovics* Dusan is az este biztosságom érdekében maguk kísérték haza.

1918. végén Prágába, Massaryk elnökhez küldtem a parasztpárt két tagját írásbeli bizonyítékokkal arról, hogy Horvátországban 1918. december 1. után megkezdődött az embertelen botoszás, különösen Bjelova megyében. Rácsa községben csak azért, mert a parasztlakóközösségek, vagy mert olvassák a »Doma«-ot. Ezek írásbeli feleletek voltak, melyeket aláírt egy *Jovánovic* nevű szerbiai hadnagy, egyébként bíró, aki még asszonyokat is botosztatott. Massaryk elnök megígérte, hogy a beograd kormányánál közbenjár, hogy a botoszást szüntesse meg, egyébként kiíreltette, hogy ő nem keveredhet belső ügyünkbe. Erre rögtön számos külföldi lap cáfolatát hozta annak, hogy Horvátországban valaha is volt botoszás. A botoszást közben kiterjesztették egész Horvátországra. A botoszást *Teslacs* ezredes (ak-

melyben követeli önrendelkezést jogát s azt a kívánságát nyilvánítja, hogy szabad akaratából egyenjogú közösségre lépjen Szerbiával és Montenegróval. Egy hónap alatt 200.000 aláírást szedtünk össze csupa szabad parasztagzadtól, de ezalatt 1919 március 25-én letartóztattak annak ellenére, hogy horvát népképviselő és a beograd ideiglenes nemzetgyűlésnek is tagja voltam s fogságban maradtam Pribicsevics Szvetozár akkori belügyminiszternek mintegy személyes felelősségére 1920. február 17-ig. Fogságom idején úgy bántak velem, hogy ennek jellemzésére nincs kifejezés. Röviddel kiszabadulásom után Protics Sztoján kormánya idején 1920. március 22-én ismét letartóztattak és vizsgálati fogságban voltam az év november 28-ig, az alkotmányozó gyűlési választások napjáig, amikor amnesztiát kaptam.

Ezután vagy hat hétig ugyszólván permanensen ülésezett egy egy külön bizottság, mint a horvát képviselők plénuma, s újból kidolgozták, illetve áformálták a parasztpárt korábbi programját az új viszonyoknak megfelelően és a világháboruban nyert tapasztalatok és a nyugati demokráciák fejlődésének figyelembevételével.

## Önkéntes számkivetés és újabb bebörtönzés

1923. júliusában, a március 18-i választások után kényszerültem Horvátországot elhagyni és öt hónapot töltöttem Londonban, öt hónapot Bécsben és két hónapot Moszkvában. 1924. augusztus 24-én visszatértem Zagrebba, 1925. január 5-én tartóztattak le és másnap átadták a bíróságnak.

## Radics — a grammatikus

Politkai működésem mellett vagy tíz évig szótárak és nyelvtanok írásával, valamint másfajta irodalmi munkákkal foglalkoztam. Még 1896-ban, a bjelovari börtönben megírtam a cseh nyelv gyakorlati nyelvtanát és egy cseh-horvát szótárt. Ez a nyelvtan több kiadást ért el 1903-ban kiadtam egy orosz nyelvtant horvátok részére és egy horvát nyelvtant csehek részére. Az orosz és cseh kritika a legnagyobb dicséret hangján emlékezett meg mindkét munkáról. 1910-ben tudományosan s mégis praktikus terjedelmű cseh grammatikát írtam olvasókönyvvel és szótárral horvát középiskolák használatára, melyet a Tomasic-kormány idején kiadott az országos tankönyvkiadó vállalat.

Mint már megemlítettem, még 1901-ben kiadtam »Emlékeim a börtönből« című művem első kötetét s 1902-ben a másodikát. Mindkettőt elkobozták. A lengyel kritika ezen művemet különösen pedig az első részt irodalmi értéke tekintetében *Dosztojewsky* híres regényével: »Napló a holtak házából« cíművel hasonlította össze.

## Irodalmi hatások

szellemi fejlődésemre általában és politkai ideáim kifejlődésére a legnagyobb befolyással *Smicskias* »Horvátország története«-nek első és második kötete volt. Elolvastam, illetőleg áttanulmányoztam ezt a művet az 1886. évi szünidőben, mikor első utamon, mint a djakovói érsekségi papnevelde vendége teljes nyolc napig vártam *Strossmayer* püspököt, míg az visszatér Rogatcából, hogy bemutatkozzam neki. Másodsorban hatottak rám *Tolsztoj* meséi, melyeket eredetiben felolvasott és megmagyarázott boldogult bátyám, dr. Radics Antal, legjobban pedig két mese: »Miből élnek az emberek?« és »A három aggastyán.«

Később a francia politkai irodalom hatása alá kerültem s itt különösen a következő művek gyakoroltak rám befolyást: *Füstet de Coulanges*: »La Cité antique« (A régi állam), *Joseph Michélet*: »Le peuple« (A nép) és *Albert Sorrel*: »L'Europe et la Révolution Française« (Európa és a francia forradalom) című nyolckötetes műve.

»A mai Európa« című művem elején felsoroltam mindazokat a könyveket, melyeket tényleg elolvastam és tanulmányoztam.

## Börtön Pribicsevics jóvoltából

Időközben az 1919. február 3.-i rendkívüli közgyűlésen elhatározták, hogy a horvát nép rövid memorandummal fordul a párisi békekonferenciához,



# Az ellopott holttest

**Subotica külvárosában meggyilkoltak egy gabonakereskedőt és a rendőr szemelättára ellopták a holttestét — Gyilkosság a hipnotikus nyomozás számára**

A szubotici rendőrfőkapitányság ügyeletén szombaton, a késő esti órákban egy feldult arcú asszony jelent meg, aki izgatottságtól remegő hangon közölte, hogy

a Forrás-ucca 7. számú ház előtt egy vérbefagyott holttest hever.

Az asszony, aki magát özvegy Tódor Andrásnének nevezte, a továbbiakban elmondta, hogy este kilenc órákor, a mint a moziból hazafelé tartott, a rosszul világított ucca kövezetén valamilyen megbottlott. Ahogy feltápaszkodva megakart fogódzkodni, rémülten vette észre, hogy a keze meleg emberi testhez ért. Először azt hitte, hogy részeg van dolga és költögetni kezdte, de mert az illető nem mozdult, abbahagyta a sikertelen ébresztgetést. Ekkor valami meleg, nedves folyadékot érzett végigcsurogni a karján, ami a fekvő ember szájából jött. Koromsötétség honolt az uccán és a közeli gázlámpa fényében megnézte a kezét. Tele volt vérrel.

A földön heverő ember már halott volt.

## Megindul a nyomozás

Az asszony vallomása után Pesics Vladimir főkapitányhelyettes, a bünyügyi osztály vezetője, Prodanovics Mladen ügyeletes rendőrkapitány, dr. Plavics Koszta rendőrorvos, a rendőrségi fényképész, a Kukla-detektív-csoport és nagyszámu rendőr vonult ki a helyszínére, ahol a Forrás-ucca 7. szám alatti ház előtti gyalogjárón rá is akadnak a holttestre.

A rendőri bizottság nyomban megkezdte a nyomozást. A körülbelül negyven év körüli jólöltözött férfi holtteste arca a földre bukva nyúlt el az aszfalton. Szemel teljesen kifordultak a helyükből és a szájától egészen fel a tarkójáig óriási késvágás nyomai húzódtak, a tettes valósággal megskalpolta a szerencsétlent.

Körülötte a zseblámpa fényében bíborvörös töcsákban csillogott a vér. Az áldozat fején két nagy repedés látszott, amit, mint a vizsgálat megállapította, tompa tárggyal okoztak.

## Rablónak nézik a detektívet

Először a 7-es számú házba zörgettek be, amely ház előtt a gyilkosság történt. Mivel az erélyes dörömbölésre egyetlen hang sem felelt, két polgári öltözötű detektív átmászott a magas kőfalon, hogy fölkeltse a házbelleket. Alig pár perc múlva rémült sikoltozás hallatszott az egyik uccai szobából.

— Segítség! Rablók!

A kapu előtt várakozó rendőri készség erre habozás nélkül betörte az ajtót és előre tartott revolverekkel behatoltak a gyanus házba.

Ebben a pillanatban egy hiányos öltözötű fiatal lány rohant ki a szobából az udvarra és kezeit tördelve kegyelemért könyörgött.

— De hiszen mi nem akartuk bántani magát! — nyugtatta meg a jajveszékelt leányt az egyik detektív

Bementek valamennyien a lakásba, ahol különös látvány tárult a bizottság tagjainak szeméi elé. Egy őszhajú öreg bácska térdén állva esdekelt a két detektív előtt, akiket bizonyára betöröknek nézett, hogy kimélik az életét. Persze nyomban tisztázták a félreértést és amint lecsillapodott az álmából felriasztott öreg ur, a ház előtti holttest kiléte iránt érdeklődtek.

— Mi már hét órákor lefeküdtünk aludni — mondta az öreg bácsi, aki egy ingben üldögélt az ágy szélén és rezignánsan lóbázta meztelen, sovány lábcsaprait — semmit sem hallottunk.

## A gabonaszakma halottja

A leány, aki időközben felöltözött, ugyanígy vallott. A bizottság tagjai ekkor a halott zsebeit forgatták ki, de semmiféle bűnjel nem találtak, kivéve

az áldozat tárcáját, amelyben egy névjegyre akadtak. A névjegy a következő név állott.

Kárász István gabonakereskedő.

A névjegy másik oldalán ideges irással ez a pár sor volt feljegyezve:

»Ne szekirozz tovább, mert végeszakad az én türelmemnek is.«

A rejtély csak egyre fokozódott. A rendőrség emberei teljesen tehetetlenül álltak szemben a különös esettel. Ekkor a Kukla-csoport egyik detektívje, aki időközben terepszemlét tartott az ucca távolabbi részein, harsányan elkiáltotta magát:

— Egy koffer uszik a kanálisban!

Mindenki odarohant a kanálishoz és valóságos hajtóvadást indult meg a koffer után, amelyet már messzire elvitt a víz sodra. Nagynehezen sikerült kihalászni és a partra cepelni a bőröndöt. Ahogy felnyitották, megdöbbenve hőköltek vissza a bizottság tagjai:

a kofferből tűrhetetlen hullabűz áradt ki, de a koffer üres volt.

Mindössze egy színes férfi inget találtak benne, amelyen már nagyon meglátszóttak a viseltesség nyomai. A bizottság a kofferrel együtt visszatért a holttesthez, mert az a feltevésük támadt,

a koffer, a hullaszag és a gyilkosság szoros összefüggésben állanak egymással.

Ekkor váratlan fordulat történt. Az időközben összesereglett kíváncsiskodó tömegből kilépett egy ember, aki jelentette Pesics Vladimir helyettesfőkapitánynak, hogy fontos közölni valója van

## Felbukkan a gyilkos

Azonnal megkezdtek a kihallgatását és a szikár, fekete férfi, Tászlós Péter kőműves előadta, hogy az este kilenc óra tájban, tehát a gyilkosság időpontjában, egy alacsony, zömök férfit látott a kanális felé sietni. A sötétben nem tudta tisztán kivenni az arcát, de azt látta, hogy a kezében egy nagy koffert cipelt. Utána ment és csudálkozva látta,

az idegen belehajította a koffert a kanálisba,

— Amikor észrevette, hogy követem — mondta vallomásában — az ösmeretlen tudtnak eredt és a Susics-ucca elején sikerült is eltűnnie. Többet nem is került elő.

A bizottság azonnal elindult a jelzett irányba. A holttest és a koffer őrizetére pedig odaállították Tumbász Linkics Nebojszát, a 616-os számú rendőrt.

## Ujabb nyomok

A bizottság kocsija sebes vágatással igyekezett a Susics-ucca felé, amikor a szomszédos uccából egy autó robotott el, amelyben Horvácki Fábán, szuboticiai temefkezési vállalkozó ült Bata Fábán fegyverkereskedővel. Horvácki megállította a rendőrkapitányok kocsiját és közölte velük, hogy

allig félórja egy nagy, csukott Ford-kocsi vágatott el mellettük iszonyu sebességgel. Az autóból dulakodás zaja és segélykiáltások hallatszóttak.

A vallomások után a bizottság tovább hajtattott és a Susics-ucca minden házába bekopogtattak, de az álmukból felvert lakók egyikében sem ösmert rá a tanu a bőröndös férfire. Csalódottan tért vissza a bizottság a helyszínére, ahol már újabb meglepetés várt rájuk.

A hiít tetemnek már csak hűlt helyét találták. A holttest és a rendőrt eltiintek a ház elől, csupán az ormóttan nagy koffer maradt a helyén. A rendőrség tanácsalannul állt a sorozatos rejtélyekkel szemben, amikor hirtelen fojtott nyöszörgést hallottak.

— Talán egy kis gyerek sír — mondta egy detektív.

Mindenki lélegzetviasszafojtva figyelt: — A kofferből jön a hang! — kiáltotta

Mayor detektív és felcsapta a bőrönd fedelét.

## Rendőr a kofferban

Megdöbentő látvány tárult a nézők szeméi elé.

A kofferbe gyömöszölve ott feküdt eszméletlen állapotban Tumbász Nebojsze a 616-os számú rendőr.

Nagy ügyel-bajjal kiszedték a tehetetlen embert a bőröndből és Plavics Koszta orvos segítségével sikerült az rövid idő alatt magához téríteni. Az orvos megállapította, hogy a szerencsétlen rendőrt kloroformmal kábították el.

— Mi történt magával? — kérdezte Prodanovics kapitány.

A rendőr imbolyogva haptákba vágta magát és bizonytalan vigyázz állásban, előadta a következőket:

## Nebojszát falhoz állítják

— Alig hogy a kapitány urak eltávoztak, egy zömök, alacsony férfi jött felém és megkínált cigarettával. »Na, hogy van öregem?« — kérdezte és én azt feleltem: »jó!« Erre ő megveregette a vállamat nagyon bizalmasan és arról mesélt, hogy milyen nehéz a megélhetés. Azt mondta: »a gabonások az okai az egésznek«. Aztán hirtelen elordította magát: »nézze, az istenért, ott, ott!« és én odanéztem. Ekkor

hirtelen nekem ugrott, valami émeletlenül illatos rongyot nyomott az orromra, hogy forogni kezdtem velem a világ.

»Na ne izéljen« — mondtam még neki megrökönyödve, mert nem akartam elhinni, hogy rosszat akar velem és elvagdóttam a földön.

A rendőr elbeszélése alatt Pesics főkapitányhelyettes a rendőr háta mögé került és meglepődve kiáltott fel:

— Mi van a maga hátán? — és egy kuszált betűkkel teleírt noteszlapot vett le a rendőr hátáról, ahová gombostűvel volt odaerősítve.

A gyűrött, piszkos papíron ez állott: *Jó lesz, ha békibe hagynak, én csak egy igazságos vértételt hajtottam végre, ne dugják az orrukat bele mindenbe.* »X.«

A toronyóra éppen ekkor ütötte az éjfelet...

## Ki a gyilkos?

Erre a kérdésre kell majd megfelelni vasárnap délelőtt 12-kor Professzor Mabuse Rasidnak, a kitűnő telepatikus fenomenának, akinek számára ezt a komplikált bűnyügyi feltevést dolgozták ki Pesics Vladimir és Prodanovics Mladen rendőrkapitányok. Professzor Mabuse Rasid ugyanis vállalkozott arra, hogy a legkomplikáltabb bűnyügyeket is kinyomozza. A rendőrség kipróbálja a telepatikus fenomenáit képességeit és Pesics és Prodanovics kapitányok személyesen és szigorúan ellenőrzik majd, hogy Mabuse Rasid hogyan tesz eleget feladatának. Mabuse Rasid tanárral a rendőrkapitányok természetesen nem közlik előre, hogy — elképzelésük szerint — hova lett a holttest, hol vannak a bűnjelök és ki a gyilkos. A telepatikus fenomenának rá kell akadnia arra a helyre, ahol az áldozatot — egy szalmabút — a rendőrség elrejté, meg kell találnia a »bűnjelöket«, egy ócska kalapácsot és végül fel kell kutatnia azt a szabadnapos rendőrt, aki a gyilkost megszemélyesíti. A nagyérdekességű nyomozáson részt vesznek a sajtó képviselői is és ekkor ki fog derülni, vajjon a hipnózisnak és a szuggeszciónak csakugyan lehet-e szerepe a modern bűnyügyi nyomozásban.

Mabuse erősen fogadkozik, hogy kinyomozza az egész gyilkosságot, de arra azonban már ő sem vállalkozik, hogy akár telepatikus, akár szuggeszciós, vagy hipnotikus uton megfejtse azt a rejtélyt: *hogyan lehet az, hogy Szuboticián éjjel, bár vak sötét volt, égtek a gázlámpák?*

Tamás István

# TINTA

## Az az ember

Van egy ember, kivel állandóan találkozom. Én nem igen szoktam törődni a járókelőkkel, villamos-szomszédjaimmal, stb. Ők mennek a dolguk után, én is megyek a magam dolga után.

De az az ember egészen más. Mikor először pillantottam meg az uccán, egy végzetes, számomra feledhetetlen napon, már öt-hat éve ennek, egyszerre szöveget ütött fejembe, vajjon ki lehet? Nem ismertem őt, mint ahogy ma sem ismerem. Ugy éreztem azonban, hogy már láttam valahol. Akkor nyilván még csak tévedtem.

Annál kevésbé azóta. Azóta csakugyan látom itt és ott, mindenütt. Ha reggel kilépek az uccára, okvetlenül elém jön s estig találkozom vele, átlag ötször-hatszor. Sokkal inkább foglalkoztatott, sokkal inkább látra vettem az eshetőségeket, sem hogy ezt a véletlenek pusztá összejátszásának tekinthetném s annyit máris megállapítottam, hogy nem lakhatunk egy környéken, érdeklődési körünk, hivatásunk, társaságunk semmi esetre sem egy. Ennek ellenére gyakran megesnek ilyesmik. Déliben észreveszem őt a korzón. Hirtelen el kell futnom a város másik részébe, egy ferencvárosi szállító-vállalathoz, valami illetéket kifizetni. Mire visszaérek, kocsiban robot előttem. Délután temetésen vagyok, közben megfájdul a fogam, sietve keresek egy patikát, a temetőhöz közel, akármilyent. Amint berohanok a patikába, és aszpirint kérek a gyógyszerésztől, ki más ül ottan egy széken, sétabotjára támaszkodva? Az ember.

Az az ember, akit nem ismerek, az az ember, akit ismerek, az az ember, akit lenézek, utálok, aki felülje az idegzetem, nem hagy gondolkodni, aludni, lélegzeni. Nem feltűnő. Hiszen ha feltűnő lenne. Ki van zárva, hogy követ, vagy üldöz. Sokkal jobb modoru. Mindig szerényen halad mellettem jól szabott kabátjában, sétabotjával, szinte meg se lát, de ott van színházi főpróbákon, bélyegkereskedésekben, földalatti megállóhelyeken, a Gellért-hegy tetején, ahol én.

Nyáron két hónapig nem láttam ismerős arcokat. Grenoble-ból kirándultam az alpesi hegyekbe. Utközben az autó-szekér megállapodott egy Isten háta mögötti faluban, hogy ebédeljünk. A többi kirándulóval együtt én is leszálltam, egy kis kávéházba tértem, hol francia munkások vörösbort ittak s fehér kenyeret rágtak hozzá. Mingyárt a bejáratnál egy ur ült, természetesen, szinte magától értetődően s ujságot olvasott. Ráméredtem. Ő volt.

Mondanom sem kell, hogy mikor ősz elején hazajöttem, először is beéje botoltam. Ettől kezdve a helyzet csak rosszabbodott. Most már ugy nyüzsgök köröttem, mintha háromezer példányban forogna közkézen. Elviselhetetlen.

Végre is nem bírtam a titkot magamba fojtani, ismerőseimhez fordultam. Leírtam személyét, ruházatát, szokásait. Mindegyik ismerősöm elmosolyodott, mindegyik szemében az emlékezés fénye villant fel s mindegyik így szólt:

— Ja, az? Azt én is folyton látom. Te is? Érdekes. Évek óta töröm a fejem, hogy ki lehet, de fogalmam sincs

Kosztolányi Dezső.



## Mussolini megsértődött

**Diplomáciai bonyodalom Anglia és Olaszország között Baldwin beszéde miatt**

Rómából jelentik: O'asz politikai körökben nagy feltűnést keltett Baldwin angol miniszterelnök beszédének az a része, amelyben kijelentette, hogy Anglia sohasem engedné meg, hogy Mussolini hasonló diktátor ragadja magához a hatalmat. Bizonyosra veszik, hogy Mussolini e kijelentés miatt diplomáciai uton elégtételt fog kérni Angliától, amint ezt Ausztriával szemben annak idején Ehlenbogen szociálista képviselő beszéde miatt tette.

Londoni jelentés szerint Angliában is nagy érdeklődéssel várják Baldwin beszédének következményeit, mert a politikai életben szinte példátlan, hogy egyik nagyhatalom miniszterelnöke egy másik, szövetséges nagyhatalom kormányának elnökéről hasonlóképpen nyilatkozott volna.

## Dobrovójácok sajtópöre

**Az új sajtótörvény premierje**

Ez év augusztus 8-án lépett életbe az új sajtótörvény, amely még gyorsabbá teszi a büntető eljárást a sajtóügyekben. A törvény életbe lépte óta az első sajtópört a szubotícai törvényszék tárgyalta.

A sajtópör vádlottja Prsics Miska szubotícai lakos volt és az inkriminált cikk a „Hrvatske Novine” című szubotícai hetilap augusztus 15-iki számában jelent meg „Rabos” rovatban. A „Rabos” a magyar lapok „Rovás”-ának felel meg. Az augusztus 13-iki rabost a szubotícai dobrovójác szervezet találta magára nézve sértőnek.

A büntetőtanácsban Pavlovics István törvényszéki elnök elnökölt, a tanács tagjai voltak Starosevics Mátó és Gavrics Milán törvényszéki bírák.

Miután az eljárás magánvádra indult meg, az államügyészség a vád képviselőjét nem vállalta, a sértett képviselőjében Dimitrijevic Dragomir ügyvéd mint főmagánvádló jelent meg a tárgyaláson. Azonban az új törvény egyes adminisztratív rendelkezései ellen elkövetett vétség miatt, az államügyészség is eljárást indított, azon a címen, hogy a lapon nem volt feltüntetve a nyomda és a felelős kiadó neve.

Pavlovics István elnök délelőtt tizenegy órakor nyitotta meg a főtárgyalást és a vádlott Prsics Miska személyi adatainak felvétele után a vádiratot olvasta fel. A vádirat három pontban sorolja fel a vádakot. Az első pont szerint a „Hrvatske Novine” című hetilap „Rabos” (Rovás) cím alatt a dobrovójácokat súlyosan sértő kitételeket tartalmazó cikk jelent meg, amelyért a dobrovójácok helyi szervezete nevében Mitutinovic Timó elnök panaszára indult meg az eljárás. A cikk a dobrovójác letelepítéséről többek közt azt állítja, hogy ez a telepítés a savó beömlését jelenti.

A második vád Prsics ellen az, hogy megengedte azt, hogy ő mint szerkesztő szerepeljen, holott a lap szellemi irányításában nem vett részt és nem ő határozta meg, hogy a lapban milyen cikkek jelennek meg. A sajtótörvény ezt is tilalmazza. A harmadik vád az, hogy a lapon nincs feltüntetve a nyomda és a kiadó neve.

A vádirat felolvasása után dr. Vasziyevics Lyuba államügyész indítványt terjeszt elő, hogy a vád harmadik pontját különítsék el az első két vádponttól és külön eljárás tárgyává tegyék, miután erre vonatkozólag az ügyészség önálló vádat fog előterjeszteni.

Dimitrijevic Dragomir dr. főmagánvádló nem ellenzi az ügyésznek indítványát, amelynek a bíróság helyt adott és a vád harmadik pontját elkülönítve fogja tárgyalni.

Ezután a bevezetés után kezdődött volna a tulajdonképeni sajtópör tárgyalása, azonban az sem fejeződött be.

Az elnöknek arra kérdésére, hogy bűnösnek érzi-e magát Prsics nem-mel felel. Ezután előadja, hogy ő a felelős szerkesztő és egyben a lap kiadója. A cikket nem ő írta és jelenleg nincs abban a helyzetben, hogy megnevezhesse a cikk íróját, mert a kéziratokat még nem nézte át. Kéri, hogy arravaló tekintettel, hogy a tárgyalásra idézést pénteken este hét órakor kapott és így nem volt ideje védőről gondoskodni,

halasszák el a mai tárgyalást.

Dimitrijevic Dragomir dr. főmagánvádló ellenzi a vádlott kérését azzal az indoklással, hogy a törvény ilyen esetekre nem írja elő a kötelező védelmet.

A bíróság határozatra vonult vissza és rövid tanácskozás után Pavlovics István elnök kihirdette a bíróság határozatát, mely szerint a tárgyalás folytatását hétfőn délelőtt kilenc órára tűzi ki.

## Moszkva a kisantant ellen

**Fordulat az oroszok balkáni politikájában — Bustino athéni orosz követ Beogradba készül**

Moszkvából jelentik: Politikai körökben az utóbbi időben igen sokat beszélnek a Szovjetország balkáni politikájában beálló irányváltásról. Businow athéni orosz követ, aki legutóbb néhány hetet töltött Moszkvában, két nappal ezelőtt új utasításokkal visszautazott Görögországba. Az athéni orosz követ moszkvai tartózkodása szoros kapcsolatban áll azzal a nagyarányú politikai programváltással, amelyet a szovjetkormány az orosz balkánpolitikában készít elő.

A moszkvai kormányhoz közelálló politikuskok értesülése szerint ugyanis a szovjetkormány a kisantant szétlorgácsolását tűzte ki feladatául és a görög, illetőleg a jugoszláv kormány támogatásával akarja egyensúlyozni a Balkánon Románia és Bulgária befolyását.

Csicserin orosz külügyi népbiztos a közelmúltban Varsóban tett látogatása, hír szerint, szintén összefügg a balkáni orosz politikai akcióval és a szovjetkormány Lengyelország támogatására ebben a kérdésben annál inkább számít, mert Csicserin Varsóban meggyőződött arról, hogy Lengyelország és Románia között ezidőszert nincsenek

érvényben álló egyezmények, a melyek esetleg kedvezőtlenül befolyásolhatnák a tervezett orosz akciót.

Bustinow a közeljövőben Athénből Beogradba fog utazni, hogy ott folytassa azokat a bizalmas jellegű tárgyalásokat, amelyeket Csicserin Berlinben Balugdzsics jugoszláv követtel kezdett meg és amelyek szintén a közös balkáni akcióra vonatkoznak. Az eszmecsereiben egyébként Mavrudis a moszkvai görög követ is részt fog venni.

Nagyfontosságúak azok a tárgyalások is, amelyek a szovjetkormány és Törökország között folynak. A szovjet a moszkvai török nagykövettel ezidőszert arról tanácskozik, hogy hogyan lehetne állandó orosz-török megállapodást létrehozni. A külügyi népbiztoság ázsiai kérdésekkel foglalkozó osztályának vezetője, Karachon arról biztosította a török követet, hogy Moszult Oroszország álláspontja szerint is Törökországnak kell átadni. Ugyanekkor Törökország követe kijelentette, hogy Törökország nem akar háborút, azonban eltökélt szándéka minden lehető eszközzel megvédeni a jogait.

## Gömbös a magyar kormánypartban

**Mi történt Inke-pusztán? — A fajvédő-vezér szakított pártjával — Szánják a Szózatot — Wolff és Eckhardt ellenzékben maradnak**

### A szocialisták interpellációra készülnek a Beniczky-ügyben

Budapestről jelentik: Az egységes-párt csütörtöki ülésén fogja bejelenteni a kormánypart elnöksége, hogy Gömbös Gyula, a fajvédők vezére Zsilinszky Endrével, a Szózat főszerkesztőjével együtt visszalép az egységes-pártba. Gömbösnek ez az elhatározása a politikai közvéleményt nem éri egészen megepetés-szerűleg, mert lapja, a Szózat már régebben feltűnően enyhe magatartást tanúsít a kormánnyal szemben. Amikor legutóbb Gömbös meglátogatta Bethlen miniszterelnököt Inkepusztán, hűbá cáfolták ezt a látogatást, szélteben-hosszában beszéltek, hogy a fajvédő-vezér anyagi támogatást kért csőd szélén álló lapja számára a kormánytól és hogy Bethlen ezt a támogatást meg is ígérte. A szánálás feltétele természetesen az volt, hogy a lap átvedlik kormánypartivá és ez a vedlési folyamat természetesen nem mehetett végbe Gömbösnek és a lap főszerkesztőjének a kormánypart vezére való visszavezése nélkül.

A többi fajvédő, Eckhardt Tibor és Ulain Ferenc vezetésével ellenzékben maradt és hozzájuk csatlakozik a kormánytámogató Ernst-Huszár-párt Wolff-féle frakciója is. Az Ernst-Huszár-párt ezzel felbomlik, egyik része Wolff Károly veze-

tésével ellenzékbe megy, a többiek pedig belépnek az egységes-pártba.

Az Ernst-Huszár-párt ezért az elhatározásáért Huszár Károly budapesti főpolgármesterségét kapja jutalmul. Ripka Ferenc jelenlegi főpolgármester kereskedelmi miniszter lesz, míg Valkó Lajos a külügyi tárcát tartja meg magának. Ha a városi akadémikus-blokk nem gördit akadályokat Huszár főpolgármestersége elé, akkor a kormány viszont elő fogja segíteni Bárczy Istvánnak, a blokk jelöltjének polgármesterségét.

Az ellenzéki pártok erősen készülődnek a parlament szerdai megnyitására és nincs kizárva, hogy már az első ülés is igen viharos hangulatban fog lefolyni. A szerdai ülésen ugyanis, interpellációs nap lévén, Györki Imre a szociáldemokrata párt részéről interpellálni akar a Beniczky-ügyben.

Az egységes-párti körökben úgy tudják, hogy Györki interpellációjának elmondására a Ház-elnökség nem fog engedélyt adni, mert annak tárgya teljesen elavult. Györki ugyanis a Beniczky-ügyben kiadandó vádirat és a főtárgyalás kitűzése ügyében jegyezte be még a parlament nyári szüneté előtt interpellációját. Ezen a címen interpelláció

— mondják egységes-párti körökben — annál kevésbé monható el, mert az ügyészség a vádiratot már kiadta, sőt a főtárgyalás már másodfokon is lezajlott. Az elnöknek a házszabályok feltétlenül módot adnak arra, hogy az interpelláció törlesztést állapítsa meg.

Ezzel szemben a szociáldemokrata-párt és maga Györki is azon az állásponton van, hogy az interpelláció elmondható, mert az kizárólag a főtárgyalásra fog vonatkozni. De ha Györki interpellációját még sem mondhatná el, akkor a szociáldemokrata-párt a napirendi vita során ejti módját annak, hogy még a szerdai ülésen szóvátegye a Beniczky, illetve a Somogyi-Bacsó gyilkosság ügyét, az eddigieknél kiméletlenebb módon tárva fel az ügy kulisszatitkait.

## Az árviz elsodort egy személyvonatot

**Katasztrófa tizenöt halottal**

Rómából jelentik: A Ponsa folyó vize napok óta tartó nagy esőzések következtében rendkívüli mértékben megáradt. Az árvíz a Catansoro és Reggio Calabria közti vasútvonalon elöntötte a vidéket. Az ár egy tizennégy méter hosszú hidat magával ragadott, éppen akkor, amikor a catansorói személyvonat keresztülröbögött a hidon.

A vonat mozdonya és egy harmadosztályú kocsi belezuhant a vízbe. A sebes ár körülbelül fél kilométeren magával ragadta a kocsikat. Tizenöt utas eltűnt, tíz pedig súlyosan megsebesült.

## Halálraitélt magyar iskolák

**Bezárják a becskerekli zárda és a Messinger-intézet magyar iskoláit**

Becskerekről jelentik: A közoktatásiügyi miniszterium a tanév kezdetén rendeletileg megtiltotta a becskerekli női zárda magyar elemi iskolájának és a Messinger-féle nevelőintézet magyar iskoláinak megnyitását. A döntés ellen a zárda vezetősége újabb felterjesztést intézett a miniszteriumhoz, amely azonban azt is kedvezőtlenül intézte el.

Szombaton érkezett meg a közoktatásiügyi miniszterium leirata a becskerekli közoktatásiügyi inspektorátushoz. A miniszterium közli, hogy a zárdanak azt a kívánságát, hogy magyar elemi iskoláját fenntarthassa, vagy legalább is a gyermekeket a zárdaiban taníthassák és azok áhalmi iskolában csak magánvizsgát tessenek, a miniszterium nem teljesítheti. Ennek értelmében a miniszterium átadta a tanügyi inspektorátust, hogy a tanfelügyelőség útján azonnal zárassa be a zárda elemi iskoláját, mint a Messinger-féle intézet magyar iskoláit.

A halálraitélt magyar iskolák megmentése érdekében éppen szombaton járt Beogradban a közoktatásiügyi miniszteriumban a becskerekli szülők küldöttsége, azonban, hogy sikerülni fog-e a sérelmes vendélet visszavonását kiközösíteni, az egyelőre teljesen bizonytalan.

Ritka alkalom mindazoknak, kik butort akarnak venni. Lásd az „Atlas” d. d. Novisad, Šumadijska ul. 10. (a Haldérea tal) hird. ését

**SAND pálya**

vasárnap, okt. 11-én délután 1/4 órakor

**BACSKA-SPORT**

bajnoki mérkőzés

Előmérkőzés: Bácska IB. — Sport IB.

Szünet alatt box-mérkőzés.



# HIREK

## Mézesdió

Az asszony megérkezett randevura. Most volt először a férfi lakásán. Kíváncsian nézett körül. Aztán az arca rózsaszínű lett örömben:

— Ó! Rozmaring... Jácint!... Rozmaring... Honnan tudta?...

Pál diadalmasan mosolygott.

— A messzire vágyó pillantásod árulta el nekem. Az alkonyatba küldött sóhajod... A vágyad, amelyik a hold ezüstös útját járta csendes mezők felett. Az árnyéktalan szemed alja... Te magad vagy ez!... Rozmaring, jácint, bazsalikom... Kis, csudálkozó szemű, fajúsi lány... most itt áll a világ szélén... Egy új világnak a szélén...

Nem mondta tovább, megakasztotta magát a beszédben... Óvatos volt... A tapogatózó szavacskák oly kimondhatatlan gyöngédék és félnékek...

Odanyújtotta a cukrot, vaniliás rumot kínált, aprósüteményeket... Figyelmes háziúr volt és gavailleros... Nem sietette a percet. Azt akarta, hogy észrevétel nélkül, öntudatlanul és magától értetődően adja az az édes asszony a csókot. Másfél órában úgy sem fogja megkapni tőle soha...

Pedig milyen szép volt. Kíváncsian és ingerletes rózsás bőre, sima és felhőtlen homloka, ártatlan szája. Lassacskán engedni kezdett a merevsége. Nézelődött, beszédes lett, Pál megkockáztatta az első, kérdés — vágyó simogatást. Tenyere odakérdkedett az asszony vállára és míg ölelte, azt mondta:

— Egyedül én tudom, hogy ki vagy te... Én megláttam igazi arcodat... Követtem lelkedet és meglestelek, amikor gondolatodban odamenekszel az ámbitosos házba, az almáriomos és komótos szobába. Birsalma szag terjed a vörös miligyertyák körül és nagyanya motoz a tányérokkal, kanálakkal...

Mézesdiót...

Mézesdiót... Tessék, kicsi lánykám... Hízlekedő kedvességgel nyújtotta neki.

A dióbél uszott az aransárga csurgató mézben. Tessék mézesdió!... Nagyanyó csemegéje... Am az asszony deréka hirtelen egyenesre merevedett. A férfikar még ölelte, de egyszerre súlyos lett az az ölelés. Malomkő, lehuzta a sárga földig...

Elhárította magától...

— Ne, kérem...

Tekintete a tányéron, nem bírta elfordítani róla...

Nagyanyó mézesdiója... Az almáriom... a kimót, a nagy diófaasztal az ebédlő közepén. Fölötte kovácsolt vasból a lehuzós lámpa és a lámpa enyhe világosságában a keményített, fehér főkötő. A főkötőcske fodrán csipke. A szelíd állacská alatt kényes másli... Néha megligazítja a remegő, öreg kezecke...

Az ide-oda tapogatózó kezecek... A kicsit hajlott, kedves alak és az öreg, bizakodó szemek...

Hirtelen mozdulattal tépte el magát az asztal mellől...

— Nem szeretem a mézesdiót — dagogta. — Egyszer... régen... nagyanyó is... igen... ott tartotta az ebédlőszékény alsó fiókjában...

Összekapkodta a vállkendőjét, kalapját... Kiszakította magát a forró ölelésből...

— Nem, nem... Nem kell a mézesdió... soha... soha többet...

Az ajtó dördülve csapódott be utána... Szederkényi Anna

\*

— **Belügyminiszteri rendelet, amit Szentáráról jelentik:** A belügyminisztérium rendeletet küldött a városhoz, melyben a beogradi szentszék felhívására elrendeli, hogy a görögkeleti istentiszteletek alatt a kórosmákat és kávéházakat zárva kell tartani. A tanács határozta, hogy a rendeletet nem hajtja végre, miután a szentszéki határozat csak a régi Szerbia területére érvényes.

— **Banktisztviselő-sztrájk fenyegeti Beogradot.** Beogradból jelentik: A francia-szerb bank tisztviselői, mint már a Bácsmegyei Napló közölte, sztrájkba léptek, mivel az igazgatóság nem teljesítette követeléseiket. A szombati napon a bank igazgatói ellátták a bank ügykezelését és levélben felszólították a sztrájkoló tisztviselőket, hogy vegyék fel a munkát, mert különben elbocsájtottnak tekintik őket. A beogradi banktisztviselők vasárnap délelőtti a Slavia-szálló nagytermében gyűlést tartanak, amelyen határozni fognak a sztrájk ügyében. Valószínűnek tartják, hogy szolidaritásuk jeléül a többi bankok tisztviselői sztrájkba lépnek.

— **Hivatalvizsgálat Adán és Molon.** Szentáráról jelentik: Raics Szyoniszláv Bácsbodrog-megye alispánja pénteken Adán és Molon hivatalvizsgálatot tartott. Az alispán mindketten jegyzőséget kifogástalan rendben találta.

— **A rokkantak nem élveznek bélyegmentességet.** A pénzügyminisztérium rendeletet adott ki, mely szerint a jövőben a rokkantak nem élveznek bélyegmentességet a hatóságokhoz benyújtott okmányoknál.

— **A francia kommunisták tüntető sztrájkra készülnek a marokkói és szíriai háború ellen.** Párisból jelentik: Franciaország a kommunista munkások huszonnégy órás általános sztrájkja előtt áll. A kommunisták már régebben bejelentették ezt a sztrájkot, amellyel a marokkói és a szíriai háború ellen akarnak tüntetni. A jeladást a sztrájk kitűzésére minden pillanatban várják. A gyárak és üzemek munkásai között csatlakozásra felszólító röpcédulókat osztogatnak. A kormány minden intézkedést megtett, hogy a vasuti és postaforgalmat, valamint az élelmiszerszállításokat zavartalanul le lehessen bonyolítani.

— **Mértékhiitelesítőhivatal Szentán.** Szentáráról jelentik: A szombori alispáni hivatal Szentárára mértékhiitelesítő állomást állított fel, melynek hatásköre Sztarakaniya, Sztaribecei Szentárá városokra és a szentái járásra terjed ki.

— **Tűzvész pusztított Szokopljében.** Szokopljéből jelentik: Szerdén délután tűz ütött ki Petrovics Lunics ruha ruházában. A tűz gyorsan tovább terjedt és átharapódzott két szomszédos házra, amelyben üzletek és Szokopljé egyetlen drogériája volt. A tűz folytán mind a három ház teljesen leégett. A kár több mint kétfélmillió dinárt tesz ki.

— **A bánati radikális párt kerületi konferenciája.** Becskerekéről jelentik: A bánati radikális párt vasárnap Parčevon konferenciát tart, amelyen részt vesz Sztajadinovics Milán pénzügyminiszter és Sumentovics Lázár államtitkár is.

— **Tűzfát kapnak a szuboticei városi tisztviselők.** Szubotica város tanácsa szombati ülésén foglalkozott a városi tisztviselők és nyugdíjasok faellátásának kérdésével és elhatározta, hogy az idén is kiutalja a kedvezményes tűzelőanyagot. A fát a tisztviselők és nyugdíjasok ötven százalékos kedvezménnyel, a kegydíjasok pedig díjlanul kapják.

— **Magyarországra szökött a fizetés elől.** Szentáráról jelentik: Csizmadia János szentái gazda Avramovics Bagoje szentái telepéstől szénát vásárolt. A szénát el is szállította, azonban kilencezer dinár vételárát nem fizette ki. Avramovics feljelentést tett Csizmadia ellen a rendőrségen. A nyomozás folyamán kiderült, hogy Csizmadia minden vagyonát pénzre tette és átköltözött Magyarországra.

— **Szentáráról jelentik:** A városi tanács szombaton tartott ülésén elutasította a kereskedőknek azt a kérését, hogy vasárnap az üzleteket reggel 8-tól 10-ig nyitva tartsák, megengedte azonban, hogy hetipiacokon egész nap megszákítás nélkül nyitva maradjanak az üzletek.

— **A lazarevói kisbirtokosok és az agrárreform.** Becskerekéről jelentik: Lazarevó községben a háború alatt a német lakosság ezer hold földet vásárolt kisebb parcellákban, az Altruista Banktól. A vételárát ki is fizették, a föld telekkönyvi átíratását azonban elmulasztották, úgy hogy az továbbra is a bank tulajdonaként szerepelt. Az agrárreformminisztérium ezt a földet felszította a dobrovoljacok között, akik birtokukba is vették. A földet megfosztott lakosság a bírósághoz fordult és a törvényszék ítéletében el is rendelte a dobrovoljacok kitelepítését. Az ítélet alapján a dobrovoljacok elhelyezték a birtokról, azonban azok ebbe nem nyugodtak bele, hanem botokkal fellegyverkezve elűzték a lakosságot a földről. Később az agrárhivatal is parfogásába vette a dobrovoljacokat, akiket hivatalosan is behelyezett a birtokba. A németek most az agrárreformminisztériumhoz fordultak, a minisztérium azonban elutasította kérésüket. Az ügyben érdekes fordulat várható, mert a per az agrárhivatal felebbezése folytán most kerül a novisadi Tábla elé.

— **A török köztársaság új törvényei.** Angórától jelentik: Az angórai nemzetgyűlés többek közt a polgári és büntetőtörvényeket is reformálni akarja. A kiküldött bizottság a polgári törvénykönyvről a svájcit, a büntetőnél az olasz törvénykönyvet vette mintának. A javaslatokat rövidesen a nemzetgyűlés elé terjesztik.

— **Százilírás arany emlékérmét veretnek az olasz király jubileumára.** Rómából jelentik: A minisztertanács elhatározta, hogy Victor Emanuel huszonöt éves uralkodói jubileuma alkalmából százilírás arany emlékérmét veret.

— **Kikövezik Senta uccáit.** Szentáráról jelentik: Senta városához a budapesti keramit-gyár ajánlatot adott be, melynek értelmében a város uccáit kikövezi és kijavítja, ha a tanács átadja neki a kövezetvámot. A tanács úgy határozott, hogy a közgyűlés elé azt a javaslatot terjeszti, hogy egy a budapesti vállalkozóval vagy házikeskedésben hozták rendbe az uccák kövezését és a költségek részbeni fedezésére vessenek ki minden idegen kocsira három, automobilra pedig tíz dinár kövezetadó.

— **Ujabb letartóztatás Budapesten a dollárcsek-lopás ügyében.** Budapestről jelentik: A budapesti rendőrség szombaton letartóztatta Böhm Ignác kötélárú-nagykereskedőt, Böhm Tibornak, a Bécsbe szökött csekkoltvajnak apját. A rendőrség megállapította, hogy Böhm Tibor Bécsből nagyobb összegeket küldött apjának, aki a pénzt kifizette fia két Buda pesten tartózkodó büntetésének, Krizsanovicsnak és Sa'ónak. Azt is megállapították, hogy Böhm Ignác egy penzióban szobát rendelt Krizsanovics részére és azt mondta, hogy Krizsanovics dúsgazdag földbirtokos, akit nem kell a rendőrségnek bejelenteni.

— **A fasiszta nagytanács befejezte az alkotmányvitát.** Rómából jelentik: A fasiszta nagytanács befejezte az alkotmányreformról folytatott tanácskozásait és minden más javaslat elutasításával elhatározta, hogy a szenátust részben a testületekből választja. Ezután megállapították, hogy a fasiszta pártnak 800.000 törzskönyvezett tagja van, vagyis 150.000-nal több, mint tavaly. Elhatározták, hogy a tagok felvételét lezárják és a névjegyzékeket vizsgálat alá veszik. A lapok ezt azzal okolják meg, hogy a szabadkőművesek elhatározták a fasiszta szervezetekbe való benyomulást.

— **Vasuti összejövetel Boszniában.** Szarajevóból jelentik: Csütörtökön éjjel Alpin Moszt vasuti állomáson hibás váltóállítás következtében a Szarajevóból érkező tehervonat beleszaladt az állomáson veszteglő üres teherkocsikba. Az összejövetel következtében több vasuti kocsi felborult. Emberéletben nem esett kár, csupán a mozdonyvezető szenvedett könnyebb sérüléseket.

— **Senta háromszázezer dinárt kés a vármegyétől.** Szentáráról jelentik: Mint hogy eddig a vármegye által megszavazott félmillió dinár építési segélyből csak kétszázszázötvenöt ezer dinárt csak kétszázszázötvenöt ezer dinárt, hogy a vármegyét utána ki részére a visszamaradt háromszázezer dinárt, hogy a kórházat és a szoigabirói lakást felépíthesse.

— **Letartóztatták Eckstein porosz kommunista képviselőt.** Berlinből jelentik: A berlini rendőrség politikai osztálya szombaton leleplezte a kommunista egy titkos irattárát, ahol igen sok iratot lefoglaltak. Ezzel kapcsolatban Eckstein porosz tartományi képviselőt letartóztatták.

— **Főtárgyalások a becskerekai törvényszéken.** Becskerekéről jelentik: A becskerekai törvényszéken szombaton tárgyaltak Kopszalics Mladen volt csendőr bűnügyét, aki 1924-ben Bóka községben, a vásár alkalmával véletlenül agyonlőtte Zsuzsa Katica Bókai asszonyt. A bíróság Kopszalicsot gondatlanságból okozott emberölés miatt egy évi börtönrre ítélte. Ugyancsak szombaton tárgyalták a becskerekai törvényszéken Pajtasev Zsárkó vranjevoji földműves bűnügyét is, aki a vádiral szerint kétszáz dinárral megakarta vesztegetni Gajin Péter rendőrőrmestert. A bíróság Pajtasevet két napi fogházra és száz dinár pénzbüntetésre ítélte.

— **A besszarábiai zendülők bünpöre.** Bukarestből jelentik: A kisenevi haditörvényszék, mely most tárgyalja a tatarbonari lázadók perét, pénteken tárgyalás közben szabadlábra helyezett három vádlottat, mert bebizonyult, hogy teljesen ártatlanul kerültek vád alá. A törvényszék elnökének felszólítására az ügyész elejtette velük szemben a vádat. Az eddig kihallgatásra került vádlottak mind visszavonták vallomásukat és egybehangzóan azt vallották, hogy előre elkészített vallomási jegyzőkönyveket irattak velük alá a nyomozás során és ezek tartalmát még kivonatossan sem közölték velük.

— **A kínaiak lefoglaltak egy fegyvercsempésző orosz hajót.** Moszkvából jelentik: Az Astrachan nevű orosz szállítóőzöst Svatu kínai kikötőben a révhatóságok zár alá vették, mert fegyvert csempészett a lázadóknak. A kapitányt és az orosz matrózokat letartóztatták. A szovjet-kormány diplomáciai ügyvivője titakozó táviratot küldött Pekingbe és követelte, hogy a kínai kormány azonnal adja ki a hajót és bocsássa szabadon a letartóztatott lengénységet.

— **Valutarazzia Bécsben.** Bécsből jelentik: Pénteken a Lipótvárosi Kávéházban razzia tartottak, miután az a gyanu merült fel, hogy ott jogosulatlan valutakereskedést üznek. A razzia során több gyanus embert őrizetbe vettek. Az illetőknél nagyobb összegű külföldi pénzeket, továbbá idegen valutára szóló csekket találtak. Az őrizetbe vett emberek közül hatan külföldiek; ezek ellen kiutasítási eljárást indítottak.

— **Három embert megölt egy felrobbant amoniaktartály.** Szt. Louisból jelentik: A város belsejében fekvő egyik gáztelepen pénteken délután egy amoniaktartály felrobbanása következtében három ember meghalt, harminc ember pedig megsérült. A robbanás megrázta a házakat és benyomta az ablaküveleket. Nagy tűz támadt, de sikerült a lángokat a tűz kitörésének helyére korlátozni.

— **Felmentették a kolozsvári antiszemita diákokat.** Bukarestből jelentik: A kolozsvári hadbírósg most tárgyalta azoknak a kolozsvári diákoknak az ügyét, akik a múlt év decemberében rendezett antiszemita tüntetések alkalmával a rendőrkordont áttörték és számos kirakatot összetörték. A harminc vádlott közül csak huszonnégy jelent meg a tárgyaláson. A hadbírósg a vád- és védbeszédek elhangzása után valamennyi vádlottat fölmentette.



— **A román királyné magához hívta a magyar asszonyokat.** Kolozsvárról jelentik: Cantacuzéne hercegnő kongresszusra hívta egybe az erdélyi és bánáti jótékonyági egyesületek képviselőit, hogy közösen határozzanak a gyermekentés nagy problémájáról. Mária királyné értesítette a hercegnőt, hogy szeretné kihallgatáson fogadni a magyar asszonyokat. A fogadtatáson a magyar anyák vallásfelekezetei szerint külön fel fogják sorolni sérelmeiket és orvoslást fognak kérni.

— **Mi történt csütörtök éjjel a Bárányban?** Georgina d' Ange párisi énekesnő izgalmas kaladjának — mint értesülünk — az volt az oka, hogy a francia művész nő félreértett egy olyan helyzetet, amely csak az idegenből jött művész számára volt félreérthető s amit a hotelviszonyokkal csak kissé ismerős emberek aligha értettek volna félre. A csütörtöki nem minden igazalom nélküli kaland lefolyása a következő volt: Pobulics Pavle volt subotici anyakönyvvezető a Bárány-szálloda emeletéről, ahova a szálloda berendezése miatt kellett felmennie, éjjel fél tizenkettőkor lefele jött a földszintre, amikor észrevette, hogy az egyik szobából feltűnő gyorsasággal egy nő jön ki. Érthető kíváncsisággal elé állt és meg akarta nézni a hölgyet, aki azonban ettől a közeledéstől megijedt és sikítani kezdett. Pobulics erre bocsánatot kért és folytatni akarta útját a kávéház felé, ahol társasága várta. A nő kiáltására azonban a szobából ki jött az a francia ur, aki a nő kíséretében volt s utána rohant Pobulicsnak. Pobulics meg akarta magyarázni a helyzetet, azonban a francia ur nem érte a magyarázatot, támadólag lépett fel. Pobulics — mint kihallgatásakor mondotta — védekezett a támadás ellen. Mindez nem történt lármá nélkül, annál kevésbé, mert a francia művész nő állandóan kiabált. A lármára összefutottak a vendégek s később rendőr is jött, akivel az egész társaság felment a rendőrségre. Itt rövid néhány szóval tisztázódott a helyzet, Georgina d' Ange, akitől Pobulics természetesen bocsánatot kért a kellemetlen félreértésért, nem is tett feljelentést, úgy hogy az ügyben nem folyik semmiféle eljárás. Mindezt bizonyítja azt is, hogy semmiféle olyan merénylet nem történt a francia művésznővel szemben, ami Pobulics személyére árnyékot vet.

— **Kijavították a megrongált F. 33. léghajót.** Londonból jelentik: Az F. 33. léghajó, amely hat hónappal ezelőtt viharba kerülve, súlyos károkat szenvedett, de azóta ismét rendbehozták, pénteken próbarepülésre indult. Átrepülte Londont és minden baj nélkül ereszkedett földre Pulhamban. A léghajó teljesítményét hivatalos körökben teljesen kielégítőnek mondják.

— **Becsületrend tizenkilenc gyermekért.** Párisból jelentik: Mme Gaudie, vintg-hanapsi parasztasszony megkapta a becsületrendet a francia kormánytól. A kitüntetett asszonynak az az érdeme, hogy tizenkilenc gyermeknek adott életet s mind a tizenkilenc él.

— **Leánykereskedők elraboltak tíz leányt.** Lembergől jelentik: A közelben levő kulparkói elmeegógyintézetből az eddigi megállapítások szerint tíz leányt leánykereskedők külföldre hurcoltak. A tetteseket, akik nyilván jól szervezett banda tagjai, eddig nem sikerült kinyomozni.

— **Villamosítják a bécsi városi vasutat és emelik a tarifát.** Bécsből jelentik: A közúti vasút és a városi vasút teljes villamosításával kapcsolatban a jövő héten megfelelő javaslatokat nyújtanak be a községtanácshoz, amelyek a városi- és közúti vasút egyesülését oly módon mondják ki, hogy a közúti vasút jelenlegi huszgarasos tarifáját mintegy huszonöt garasra emelik fel.

— **Szönyegekké változtak a diplomáciai iratok.** Nagyváradról jelentik: Néhány nappal ezelőtt diplomáciai utlevéllel egy bolgár követ érkezett Bécs felől a biharpüspöki román határállomásra. Tíz hatalmas ládából állott a podgyász. A vámfőnöknek gyanú volt a sok láda és szerette volna tartalmukat megtekinteni, a követ azonban tiltakozott a vizsgálat ellen és azt mondta, hogy fontos diplomáciai iratokkal vannak tele a ládák. A ládákat különben is Bécsben lepecsételték és azok kulcsa Bukarestben van. A vámfőnök mégis ragaszkodott a vizsgálatához és megbízta Irimie tisztviselőt, hogy kísérelje a ládákat Bukarestbe, a kulcsokig. A tisztviselő a követtel együtt vonatraült, a követ azonban utközben eltűnt. Ez fokozta a gyanút, amely alaposnak is bizonyult. Mikor ugyanis a ládákat felbontották, egyetlen iratot sem találtak benne, ellenben annál több nagyértékű selyem- és perzsaszőnyeget. A szönyegeket elkobozták, a csempésző diplomatát ellen pedig megindították az eljárást.

— **Halálra gázolt a vonat öt embert.** Lipeséből jelentik: Oetsch pályaudvara közelében a sűrű köd folytán a személyvonat öt pályamunkást halálra gázolt. Egy munkás súlyosan megsebesült.

— **Elkészült a vádirat Rákosi Mátyás és társai ellen.** Budapestről jelentik: Rákosi Mátyás és társai ügyében az ügyészség elkészült a vádirattal. Ebben Rákosit és a többi vezetőket az ügyészség lázadás büntetével vádolja és velük szemben statáriális eljárást indítványoz. A vádtanács előreláthatóan szerdáiig meghozza döntését.

— **Letartóztatott igazgató.** Beogradból jelentik: A rendőrség néhány nappal ezelőtt letartóztatta Obradovics Milojejt, a hadikárosultak beszerzési szövetkezetének igazgatóját, akit azzal gyanúsítottak, hogy a hadikárosultak részvényeit elcsikkasztotta. Az államügyészség csütörtöki foglalkozott ezzel az ügygel és elrendelte Obradovics Miloje további fogvatartását. Obradovics a vád szerint több mint százötvenezer dinár értékű részvényt tulajdonított el. A károsultak között több subotici lakos is szerepel.

— **A subotici reformátusok vasárnapi istentisztelete és a gyermekek vasárnapi iskolája — az imaház renoválása miatt — elmarad.**

— **Jutalom helyett büntetést kapott egy cseh suszter, aki vasuti szerencsétlenséget hárított el.** Pottensteinből jelentik: Vádlottként állott az ottani bíróság előtt egy lichtenauai cipészmeister, a kinek az volt a bűne, hogy a tilalom ellenére a vasuti pályatesten járt. El is ítélték 20 korona pénzbírságra s le kellett fizetnie, mert különben mingyárt letartóztatták volna. Hiába védekezett a szerencsétlen azzal, hogy ugyanakkor végzetessé válható vasuti szerencsétlenséget hárított el. Ugyanis, mikor Pottenstein felé ment gyalog és a mezej dűlőit helyett a töltésen keresztül vette útját, nem messze Lichtenautól észrevette, hogy a sínek egy helyen szét vannak szedve, a csavarokat leszedték bűnös kezek. Utközben egy váltóór leparancsolta őt a töltésről és mert személy szerint ismerte, fel is jelentette. Mikor látta a veszedelmet, futva ment a lichtenauai álmásra és így sikerült még idejében a szétzedett síneket összeállítani. Azóta már el is fogták a tetteseket két lichtenauai suhanc személyében, akik bevallották, hogy gyerekes csínyből szedték ki a srófokat. Közvetlenül azután, hogy a pályát rendbehozták, ártobogott a prága-pottensteini személyvonat, amely zsúfolva volt utasokkal és a magas töltésről biztosan lefordult volna, ha a cipészmeister meg nem szegi a vasuti tilalmat. Ezt mind elismerte a pottensteini járásbíró, de mégis pénzbírsággal sújtotta a derék susztert.

— **Az amerikai leányok eszményképe — Rodolfo Valentino.** Newyorkból jelentik: Az egyik napilap körkérdezt intezett az amerikai leányokhoz, hogy milyen férfit választanának maguknak élettársul. A körkérés, amelyre tömegesen érkeztek a válaszok az Egyesült-Államok minden részéből, érdekes és meglepő eredménnyel végződött. A leányok 85 százaléka ugyanis egyhanguan kijelentette, hogy csakis egészséges, életerős, jó megjelenésű és a természetes életmódot kedvelő férfihez menne feleségül. Példaként a legtöbben Rodolfo Valentino-t, az ismert filmszínészt idézik. Érdekes, hogy a körkérésben résztvevő leányoknak csak öt százaléka nem akar férjhez menni és a függetlenséget választja a családi élet helyett, tíz százalékának pedig tisztán pénzkérdés a házasság.

— **A világló rendőr.** Bécsből jelentik: A közlekedésügyi minisztérium legutóbbi rendelete értelmében a főváros legforgalmasabb helyein az esti órákban öt álló rendőrök az eddig használatban levő fehér pálcá helyett piros és zöld fényzőrúkkal felszerelt botokkal fogják irányítani a forgalmat. Az érdekes újítás, amely egyenes ut irányban piros, utkereszteződéseknél pedig zöld fényjelekkel szabályozza a közlekedést, egyelőre a bécsi opera előtt örködő rendőr kezében látható.

— **Hány ember él a földön?** Az angol királyi statisztikai hivatal általános népszámlálást készít elő a birodalom összes országainak és gyarmatainak területén. Kapcsolatban ezzel újra felmerült az a kérdés, hogy mennyi lehet a földkerekség lakosainak száma? A világháború óta ezt még hozzávetőlegesen sem sikerült megállapítani. Különösen Kína, India és Afrika egyes vidékeiről hiányoznak az adatok. Az eddigi becslések szerint az egész világon 1919-ben egy milliárd és 680 millió ember élt. Ez a szám ez idő szerint egy milliárd és 800 millióra emelkedett. Ezek szerint a világháború, a járványok és a halálozás ellenére is az emberiség tizenöt esztendő alatt 120 millió lélekkel szaporodott.

— **Szerelmeiből gyilkolt és öngyilkos lett egy boszniai leány.** Mostárból jelentik: Néhány nappal ezelőtt borzalmas szerelmi dráma játszódott le a Mostár melletti Jaszika községben. Simonovics Renka tizenkilencéves leány ragóta szerelmi viszonyban állt Maximovics Csedóval. A szerelmesek szülei évek óta rossz viszonyban éltek egymással és sehogysem akartak beleegyezni a fiatalok házasságába. Néhány nappal ezelőtt a leány megszökött Maximovics Csedóval és Mostarba mentek egy rokonukhoz. Másnap reggel a leány apja elment a fiatalok lakására, akiket összeülkeztetve talált meg a szobájukban. Az apa minden szó nélkül elővette revolverét és agyonölte Maximovics Csedót. A leány ekkor kivette apja kezéből a revolvért és két lövést adott le rá, majd maga ellen fordította a fegyvert. Mindhárman meghaltak. A rendőrség letartóztatta Simonovics feleségét, mert állítólag ő vette rá férjét, hogy végezzen a fiatal szerelmesekkel.

— **Bágyadt, levert, dolgozni képtelen egyéneknek a természetes »Ferenc József« keserűviz szabaddá teszi a vérkeringést és emeli a gondolkodó — és munkaképességet.** Beható kórházi kísérletek alapján bebizonyult, hogy a Ferenc József viz rendkívül jótékony hatású hashajtó. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

— **Dr. Fürst Sándor novivrbaszi orvos f. hó 12-től elutazása miatt rendelését megszünteti.** Ismét rendel f. hó 30-án.

— **Értesítés.** A Sreča kiházasító egyesület közgyűlési kiküldöttei nagyfontosságú számadási munkálataikat az idő rövidsége miatt nem fejezhették be, ezért a közgyűlést folytatása nem október hó 11-én, hanem október hó 18-án délután 3 órakor lesz a Lifka-mozi udvarában levő kioszkban. Az alapítók.

— **Az anyagiilkos a bíróság előtt megrugdalt a terhelő tanut.** Pozsonyból jelentik: A pozsonyi esküdtsek előtt szombaton tárgyalták Nemece Lajos bűnperét. A fiatal ember ugyanis a tavasszal meggyilkolta Kissenkő községben édesanyját. A vádlott azzal védekezett, hogy édesanyja állandóan veszekedett vele és egyszer annyira felingerlődött, hogy elveszítette fejét és anyját leütötte. A tanúk terhelően vallottak az anyagiilkos fiu ellen. Amikor a bíróság, Zmajkovics Pál tanut hallgatta ki és ez a tanu is terhelően vallott, a vádlott mérgesen felpattant és kétszer belerugott az ellene valló tanuba. Az esküdték marasztaló verdiktet hoztak és ennek alapján a bíróság szándékos emberölés büntette miatt tíz évi fegyházra ítélte az anyagiilkos Nemece Lajost. Amikor az ítéletet az elnök felolvasta, Nemece ordítani kezdett, majd súlyos ideggörcsöt kapott és összeesett.

— **Professzor Mabuse Rasid telepatikus estélye a Bárány télikertjében.** A kitűnő professzor vasárnap este fél kilenc órai kezdettel telepatikus estélyt tart a subotici Bárány-szálló télikertjében. A nagy érdeklődéssel várt előadáson egészen új mutatóanyagokkal fogja szórakoztatni a közönséget.

— **Orvosi hír.** Dr. Müller Mátyás orvos Novivrbaszon két heti tanulmányutrá elutazott s rendel ismét október hó 26-án.

— **Az Érdekes Újság és a Ma Este legújabb számai már megjelentek.** Sok novella, vers, riport és kép tarkítja a kitűnő hetilapok vaszkos füzetét, amelyek a nagyvilágból és a színházi világból közölnek még szenzációs aktualitásokat. Megrendelhetők a Kurir-lapterjesztőnél.

— **Mielőtt vásárol jégszekrényt, söráparátust és szállodaberendezést,** kérjen árjegyzéket Braća Goldner jégszekrény-, fabutor- és részárugyártól Subotica, Jugovicova 25.

— **Dr. Kosztolányi Árpád orvos rendel lakásán:** Trg Vojv. Putnika 4 (törvényszékekkel szemben) *gyermek, bel, női s egyéb betegeknek d. e. 9—11-ig, bőr és nem betegeknek d. u. 3—5-ig és este 7—8-ig.* Sürgős esetekben bármikor. *Telefon szám 525.*

— **Dr. Brezsovszky Nándor novivrbaszi sebész-főorvos szabadságáról visszaérkezett és rendelését újból megkezdte.**

## KÖZGAZDASÁG

•••

### A délbácskai és szerémségi komlószüret mérlege

Harmencöt községben tíz-névtized méter-mázsa az 1925. évi terméseredmény

Petrovác községben, amely a szombori vonalon fekszik, az idén szokatlan és meglepő élénk forgalom van. Autók tömege, szekértáborok és alkudozó csoportok tolongnak az utcákon, az emberek megtöltik a vendéglőket, puhítják a kereskedőket, rábeszélnek az idegenből érkezett vevőket. Ezt a furcsán nyüzsgő élénkséget, üzleti képet, idegenforgalmat a komló leszüretelése okozta. Petrovác az évek során a komlókereskedelem centrumává nőtt. A komlótermelés a Vajdaságban és a Szerémségben egyre kedvezőbb iramot vesz, mind többen és többen foglalkoznak termesztésével s a komló az egyedüli ugynevezett abszolút exportcikké vált. A gazdák mindenütt nagy meglepéssel beszélnek a hálás komlóról, amely számukra a többi termelési cikkel össze sem hasonlítható fokban biztosította és biztosítja a viszonylagos jólétet, még akkor is, ha közepes terméseredményt érnek csak el.

*Erdővég, Illok, Nestin, Lug, Cserevics, Szumszek, Bánostor szerémségi, Militics, Deronja, Hódság, Parabuty, Lality, Plivnica, Szibás, Filipovó, Karavukovó, Sztapár, Zsarkovác, Okér, Bulkesz, Gajdobra, Palánka, Rumenka, Petrovác, Gloszán, Kulpin, Kiszács, Cséb, Futtak,*



**Begecs és Vrbdsz** bácskai községekben az idén 17 ezer métermázsza komló termelt 5800 katasztrális holdon. 1924-ben valamenyivel kisebb területen pedig 20 ezer métermázsával zárult a szüret. A tavalyihoz képest az idei gyengébb évet mégis eredményesebbnek tartják, mert emelkedett a komlótermelők száma.

Az 1925-ös idei termés meglehetősen vizes állapotban volt. Ezt a komlót külön kellett kénezní és szárítani az átvevőhelyeknek, mert a termelőknek eddig csak kevés helyen van saját házi szárítójuk. A komló ára a legszeszélyesebb variációknak van kitéve, termelése mégis jó befektetést jelent a termelőknek, amit az is bizonyít, hogy 20 évvel ezelőtt alig 400 mázsza volt az évi termés-eredmény és ez is inkább csak próbatermelés céljából került a gazdák földjeire.

A hirtelen fölszökött komlótermelés Petrovác községből indult ki akkor, amikor a környékbeli falvak népe a petrováci élelmes szlovák lakosság hirtelen meggazdagodásáról értesült. Az első évek bő termése csábítóan hatott és a háború alatt, de főleg azután mind nagyobb méreteket öltött a komlóültetés. Tavaly tavasszal azután a nagybirtokosoktól kezdve az egész kisemberekig, sőt földnélküli iparosig mindenki rávette magát a komlóra.

Ezt a spontán megnyilatkozást elősegítette az a tény, hogy tavaly egészen hirtelenésváratlanul 14.000 cseh korona felül jegyezték a tőzsdéken a komló mázsáját, ami 35.000 dináros árnak felelt meg akkor. Ezekről a számokról nemcsak a kis, hanem a nagybirtokosok is megszédültek, fölcaptak komlótermelőnek. A nagybirtokosok jól jártak és olcsó befektetéssel uszták meg a kedvező konjunkturát. Egy katasztrális hold komlóföldhöz kell 100 rud, ami rendszerint kikerült birtokáról, a körülbelül 15.000 dinár értékű szükséges drót és kisebb kiadások már kevésbé voltak számottevők. A kisemberek tiztől hatvan-ezer dinárig terjedő előlegeket kaptak a termésre, amely szintén fedezte a befektetéseket.

A komlótermelés a tavalyi aranykor-szakban már túlnőtt az árutőzsdéi kereteken, a tőzsdéi papírok keresettségével vetekedett, ami óriási manővereket vont maga után.

A komló királya a saazi komló és a csehszlovákiai Saaz diktálja a komló-árakat, ha pedig a cseh fogyasztó volt, akkor ugyancsak Csehországból látták el a kontinens szükségletét. Már 1923-ban mozgalom volt a bácskai kereskedők részéről, hogy Saazban, vagy esetleg más városban óriási raktárakat állítsanak föl, ahonnan saazi elnevezéssel bocsájtathatják utjára többi között a bácskai komlót is.

Ez a terv csak kezdetleges kísérlet maradt, a nagykereskedők átvevő helyei, amelyekből Petrovácban 13 van, nincsenek még az árak tekintetében sem egységes állásponton. Az idén 110—120 dinár között váltakozik a komló ára különként, a tavalyi 300 dináros árral szemben.

A komló jó termés esetén holdanként 7—8 mázsát, közepes termésnél 5—6 mázsát hoz a termelőnek.

Az idei jugoszláviai termés 17.000 métermázsát eredményezett, aminek alig 5 százalékát fogyasztja el a hazai sörgyártás. Az árakat különben a sörgyártás, illetve fogyasztás nagyban befolyásolja, amely tény maga is elegendő arra, hogy a német és csehszlovák piac döntését irányadónak fogadják el.

A bácskai komlókereskedés föllendülését nagyban elősegíti az, hogy az exporthoz szükséges vagonokat minden nehézség nélkül megkapják a kereskedők a vasutól.

Az idei 1925-ös komlószüret azt bizonyítja, hogy a termés mind nagyobb méreteket vett. Bármilyen veszélyesen változnak is a komlóárak, a termelőkre nézve bebizonyosodott, hogy közepes termés esetén is kereshetnek katasztrális holdanként 40—50.000 dinárt.

Mindezeket összevetve egész bizo-

nyossággal már most megállapítható, hogy főleg Délbácskában a komló a közeljövő, s Bácska rövidesen a komló világpiacává lesz.

A termelők már most serényen készülnek a tavaszi munkálatokra és sok-sok gazda akar áttérni erre a jövedelmező termelési ágra.

**Allami jövedelmek augusztus havi kimutatása.** Beogradból jelentik: A pénzügyminisztérium hivatalos jelentése szerint az augusztus hónapban befizetett állami fogyasztási adók összege 63 millió 894.964 dinár, az állami jogi illetékek összege 87.940.379 dinár. A kimutatás szerint az 1925—1926 évi költségvetés első öt hónapjában vagyis április, május, június, július és augusztus hónapokban nyolcvankét millió hatszázhatvanháromezer százhetvenegy dinárral több fogyasztási adó és jogi illeték folyt be, mint amennyi a költségvetésben ezen öt hónapra előirányozva volt.

## KINTORNA

Egy gyárigazgató, aki nem régiben még nagy vivőr hírében állott, s aki még oda is autón járt, ahova mindenki gyalog szokott járni, a mostani gazdasági válságban alaposan tönkre ment.

Nemrégiben egy külföldi barátja találkozott vele az uccán. A külföldi ur mit sem tudott az igazgató gazdasági helyzetében beállott változásról, nagy meglepetéssel kérdezte tehát:

— Mi az, te már nem jársz autón?

— Nem, nagyon közönséges mulatság lett, már a hitelezőim is azon járnak.

A fiatal bankprakszi feldult arccal állt be az igazgatóhoz:

— Igazgató ur, elégtételt kérek. Engem rettenetes sérelem ért. A főkönyvelő ur többek jelenlétében számárnak nevezett.

Az igazgató fagyos nyugalommal nézi tovább a tőzsdéi árjegyző lapot s nem válaszol.

— Igazgató ur, én e sértést nem tűrhetem nyugodtan, pöfög tovább a bankprakszi.

— Nem is köteles.  
— Hát mit csináljak?  
— Alljon négy lábra,

Egy szubotici textilkereskedő 300 dinár és jár. ir. pert indít egy makacsul nem fizető adós ellen, aki azzal védekezik a járásbírósan, hogy a követelés már rég ki van egyenlítve.

— Ön tehát kifizette a követelést? — kérdezi a bírő.

— Valószínűleg.

— Itt nincs valószínűleg. A bíróság előtt meg kell esküdnie, hogy vagy kifizette, vagy nem.

— Erre nyugodtan megesküszöm, mondja boldogan az alperes.

Van Szuboticián egy fiatal ügyvéd, aki — mert jól jövedelmező irodája van, — a házasság közvetítők támadásának állandó tüzeben él. Az egyik ambiciózus közvetítő nemrégiben elcipeli vidékre bemutatásra egy lányos házhoz. A menyasszonyjelölt, mit tagadjuk? — már kissé vénecske volt, ami miatt az ügyvéd távozás után szemrehányást is tesz a közvetítőnek.

A közvetítő lelkesedve védekezik: — Hogy mondhatja, hogy ez öreg. Hiszen mindössze tizenkilenc tavaszt látott.

— És hány évig volt vak? — kérdezi az ügyvéd.

**DRÓTKÖTELEKET**  
szivelt és csupasz rézhuzalokat,  
izzólámpaszínókat, antennadrótokat, ólomká-  
belket elsőrendű minőségben, jutányo áron  
szállít a Novisadi K. bel.vá. (Radnička ul. 2.)  
Telefon: 111. 443

## SPORT

**Orth állapota javult.** Budapestről jelentik: Orth György, akit a legutóbbi bécsi mérkőzésen súlyos baleset ért, kedden hagyja el a szanatóriumot. Állapota lényegesen javult. A sérült lábát most gépezetbe teszik és remény van rá, hogy a kitűnő futballista egy-két hónap múlva ismét a pályára léphet.

**Vasárnapi mérkőzések Szuboticián.** Vasárnap kerül előntésre Szuboticián az idei bajnoki szezon legizgalmasabbnak ígérkező mérkőzése a Bácska és a Szubotici Sport csapatai között. A mérkőzést a Sand pályáján játsszák le. A vasutas-pályán a Szombori Amateur fog vendégszerepelni bajnoki mérkőzés keretében. A Szombori Sport Kulán játszik, míg a Sand Verbászson.

**Propaganda futóverseny Zagrebben** kerestül, Zagrebból jelentik: A zagrebi atlétikai alszövetség vasárnap délelőtt Zagreb uccán propaganda-futóversenyt rendez. A versenyre valamennyi egyesület benevezte atlétáit. A verseny a Mihánovics-uccában kezdődik és a Hatz-uccán, valamint a Zrinjevácon a Strossmayer-uccán keresztül a Mihánovics-ucca északi sarkán fejeződik be, ami ezerkétszáznyolcvan métert tesz ki. A verseny győztese és a második és harmadik helyezett ezüst plaketteket kap.

**Zsák és Fogl II. nem játszik a magyar válogatottban.** Budapestről jelentik: A magyar válogatott csapat összeállítása körül újabb zavarok támadtak: Zsák után Fogl II is lemondott a vasárnapi prágai szereplésről, úgy, hogy ezek után meglehetősen gyenge védelemmel indul küzdelembe a magyar válogatott. A csapat felállítása a következő: Fischer, Dudas — Senkei I, Fuhrmann — Kléber — Nyul II, Senkei II — Molnár — Kautsky — Szücs — Kohut. Tartalékok: Kropacsek, Hungler II, Buza, Demkó. Az alatt, amíg a magyar válogatott Prágában küzd a csehszlovák válogatottal, Budapest csapata Prága reprezentánsait látja vendégül. Budapest csapata a következőképp áll fel: Remete, Takács I — Mayherr, Pesovnik — Floch — Werner, Haar — Horváth — Rémay II, Spitz — Drössler. Tartalékok: Gallovich, Mészáros, Oláh, Buday, Müller, Erhardt, Rázsó, László, Engl.

## TŐZSDE

**A dinár külföldi árfolyamai**  
1925. október 10.

Zürich deviza 9.23.

Budapest deviza 1267—1271, valuta 1257—1271.

Berlin deviza 74.50—74.70 milliárd márka, valuta 74—74.40 milliárd márka.

London deviza 270.

Newyork deviza 177.75.

Zürich, okt. 10. Zárlat: Beograd 9.23. Páris 23.82, London 25.1050, Newyork 58.75, Brüsszel 23.50, Milánó 20.375, Amsterdam 208.40, Berlin 123.40, Bécs 0.007315, Szófia 3.79, Prága 15.375, Varsó 87, Budapest 0.007260, Bukarest 2.50.

**Szentai gabonatőzsde, okt. 10.** Irányzat lanyha. Buza 235 dinár. Árpa 150 dinár, sörárpa 190 dinár. Otengeri 160 dinár, vasutra 165 dinár, márciusi szállításra 135 dinár, csöves-tengeri 65 dinár. Zab 130 dinár. Múharmag 160 dinár. Bab 180 dinár. Liszt 0-ás 425 dinár, főzöliszt 400 dinár, kenyérliszt 350 dinár. Korpa 140 dinár.

**Budapesti gabonatőzsde, okt. 10.** Nyitáskor a gabonatőzsdén az irányzat jól tartott szillárságra hajló. A kereslet gyenge, akinál sem nagy.

Az amerikai tőzsdéről szilárd irányzatot jelentettek. Csikágóban és Newyorkban a decemberi buza 1 ötnyelcad centtel emelkedett, a májusi 2 centtel

drágult. Szilárd a tengeri is, amely decemberre 1.50, májusra 1 háromnyelcad centtel emelkedett. Csak a rozs gyengült háromnyelcad centtel decemberre és 0.75 centtel májusra.

A budapesti tőzsdén tiszavidéki 77-es búzát 370.000 koronáért ajánlanak, 362.5—365.000 koronás pénzajánlat van rá. A provincia nélküli búzáért nyitáskor 357.500—360.000 koronát kérnek. A kiviteli üzlet gyenge, egyedül Bécs számára vásárolnak kisebb mennyiségeket prima tiszai búzából. 405—407.500 korona az ára Hegyeshalom állomáson.

Rozsot nehezen lehet elhelyezni, miután exportkötet nincs és a belföldön sem igen vásárolják, 250—252.500 koronás áru kínálat van benne.

A takarmánycikkék közül a prima zabot és prompt tengerit keresik élénkebben. Prima uradalmi zab állomásokon is 255—257.500 korona, ebből a cikkből export is van. A prompt tengerit nyitáskor 280.000 koronával kötötték. Csöves tengeriért 105—107.500 koronát fizetnek azonnali szállításra. Uj morzsolt tengerit december-januárra eladtak Szobon 94.000 koronás áron. A morzsolt tengeri budapesti paritásban december—január—februárra 180—185.000 korona között váltakozik.

**Csikágói gabonatőzsde, okt. 9.** Buza decemberre 139, buza májusra 140. Tengeri prompt 2. min. 81, tengeri decemberre 76.25, tengeri májusra 81. Zab decemberre 40, zab májusra 44.25. Rozs decemberre 80, rozs májusra 85.5.

**Newyorki gabonatőzsde, okt. 9.** Buza őszi vörös 153.875, buza őszi kemény 155.5. Tengeri 92. Liszt sp w. cl. 700—750. Az irányzat szilárd.

## Ne hitelezzen könnyelműen

Aki adósáról pontos és megbízható információt akar, forduljon

**Radio Hiteltudósító Iroda**

subotical bej. céghez  
Harambašćeva ul. 29. Postafiók 48.  
8530

## ELHIZÁS ELLEN

egyedüli biztos szer a szakemberek és elsőrangú szaktekintélyek által telj. sen ártalmatlan és biztos hatásúnak elismert

## „VILFAN-TEA“

Teljesen ártalmatlan! Számtalan elismerés  
Kapható az összes gyógyszer-  
tárakban és dro.ériakban.

Előállító:  
**Mr. D. VILFAN GYÓGYSZERÉSZ**  
Gyógyszervegyészeti Laboratórium  
ZAGREB, ILICA 204 169

## JUGOSLAVIJA

ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG

**Bács megyei főtelepei:**

**NOVISAD**

Petra Zrinjskog ul. 36.

Telefon 55.

**SUBOTIC**

Kr. Aleksandra u. 7.

Telefon 330.

**SOMBOR**

Telefon 216.

6695

**Boxberger Bad-Kissingen**

Alapítva 1711-ben.

**KISSINGEII LEFDACSOR**

**SOVÁNYÍTÓTABLETTÁK**

a legjobb szer székszorulás és hízás ellen. Kapható minden gyógyszerárban  
Suboticiai lerakot: 4674

**HERCZL JENŐ DROGERIA**

Aleksandrova ulica 1,

S. H. S. Főlerakat:

„ISIS“ D. D. Zagreb-Beograd



**HÁZASSÁG**  
Nősülés céljából óhajt 33 éves elegáns beogradi bankigazgató megfelelő vagyonnal rendelkező hölggyel, esetleg fiatal özvegyvel megismerkedni Hozzátartozók közvetítését szívesen látom. Fényképes leveleket Markovits Mihajlo Beograd, Poste Restante kérek. 8760

**LEVELEZÉS**  
Reflektor. Utón voltam. Későn jutottam illatos írásához. Talán így van jól. Forró szájának csókjait éppen úgy vágytam, mint Maga, az enyémet. Naponta várom sorait. Kárpolás elérkeztéig szívetve, csókosan köszöntöm. 8770

**Helyiségátadás**  
kényszere folytán a budapesti Markovics és Garai **könyvnyomda** igen jó állapotban lévő főszervelete **potom áron eladatik.**  
A ak ab Budapest.  
1 kg. kenyérsajt 30.000 K.  
1 " " " 35.000 " "  
1 " " " 12.000 " "  
Roman Scherer fairások 1-1-ár n  
Ötömzáróanyag 28.000 K.  
11 es feles gyors-sajtó 45.000,000 "  
Rockstroh - Schnei-  
der Vektor, 2  
Jendkerék legna-  
gyobb típusu 40x50  
cm fűthető 35.000.000 "  
6-os tégelysajtó  
37x50 cm 12,0 0.000 "  
4-es tégelysajtó  
28x38 cm 8.000.000 "  
100 cm vágógép két  
kessel autom iri-  
cióval 27.000.000 "  
60 cm perforáló gép  
két fűszel 3.500.000 "  
Brehmer fűzőgép láb-  
hajtasos 10 mm át-  
ütéssel 2.800.000 "  
120 cm tollvonáló 5.000.000 "  
100 cm pakprés 2.500.000 "  
Automatikus számozók, rész-  
venyszámozók, regálisok, desz-  
kák, hajók, sorzók,  
**féláron.**  
Cim: Markovits Kálmán  
Budapest, V. Mária Valéria-utca  
12. sz. fél em. I. 8744

**FOGLALKOZÁS**  
Kefekötősegéd állást ke-  
res. Cim: özv. Müller Ja-  
kabné, Novisad, Darányi-  
telep, III. Csoport, 59. sz.  
8776

Idősebb cukrászsegéd  
azonnal felvétetik. Longa,  
Stara-Kanjiza. 8775

Főzni tudó bejáró minde-  
nes magányos urasszony-  
hoz, feltétlenül megbízható,  
felvétetik. Segedinski put,  
Mačković-villa, emeleten.  
8749

**RESTAURANT  
KOD TRI BRATA**  
volt „Tri Šešira“  
Subotica, Knez Mihajla ul.  
**Kellemes kerthelyiség!**  
Izletes étel és legjobb  
italok állandóan.  
Friss csebabocsa és ruz-  
nicsa már délután kaphatók  
**Naponta cigányzene!**  
Havi abonnama 650 D.

Utazó kerestetik paprika-  
szakmába. Ajánlatokat a  
kiadóba kér. 8628

Villanyszerelő, aki perfekt  
motorok és transzformató-  
rok tekerésében, állást  
keres nagyobb üzembhez  
mint főszervező. Jelenleg Ju-  
goszlávja legnagyobb üze-  
méről — Megkereséseket  
„Önálló munkacér“ jellegére  
a kiadóba kérek. 8717

Rőfősárusegéd, kiszolgált  
katona, szerb, magyar,  
német nyelvismerettel,  
önálló eladó, állást ke-  
res. J. Tex, Veprovac,  
Bačka. 8725

**HELMEK MIHÁLY**  
villanyerőre berendezett  
**reszelővágóműhelye**  
**Vel.-Beckerek**  
Geteova (Német) utca 40  
Vállalja ócska reszelők és  
ráspolyok újra felvágását  
Szerszámot készít  
**kőfaragóknak**  
59n.

Hivatalnok, perfekt szerb-  
horvát és magyar, állást  
keres. Esetleg vállall  
levelezést délelőtti vagy  
délutáni órákban. Cim a  
kiadóban. 8742

Szerbül perfekt beszélő  
kisasszony (szerb anya-  
nyelvű előnyben), 10 éves  
leánykához felvétetik. —  
Kézimunka és könnyű há-  
zimunka megkivántatik.  
Ajánlat referenciával vagy  
bizonyítvánnyal és arc-  
képpel: Sladeck István  
butorgyároshoz. Vršac,  
Banat, intézendők. 8687

**Felhívás!**  
„NADA“ (Remény néven új kihazasító egyesület alakul 1.200 taggal.  
Felvételi díj 50 din. Minden házassági eset után 50 din. pótdíj fizetendő.  
1—50 befizetett pótdíj után — 10.000— din-t  
51—100 " " " — 15.000— " -t  
101—200 " " " — 22.500— " -t  
201—300 " " " — 30.000— " -t  
301—400 " " " — 37.500— " -t  
401—500 " " " — 44.000— " -t  
501—600 " " " — 50.000— " -t  
fizet az egyesület. A segély díjak minden levonás nélkül értendők. Tagokat felvesz:  
„NADA“ drogéria huspiac (Vukovics Gerő mellett)  
Miloš Bogić III. Beogradski put 89.  
Csipak Ferenc vendéglős Majsai ut  
Szanka János fűszeres VIII. Lisinszkijeva utca 32.  
Futó Mátyás fűszeres VI. Ilirka utca 17.  
Kutalek Ferenc fűszeres VI. Save Tekelije utca 62.  
Bakalics Csedo fűszeres V. Gajeva utca 70.  
Djukić Miloš fűszeres Bajai ut végén  
Mrđjanov Milan fűszeres Save Tekelije utca  
(Műtrágyagyárral szemben)  
Vetro Zoltán fűszeres Somborski put. Gabona piac.  
**Az alapítók.**

**Felhívás.**  
„DAR“ (Ajándék) néven új Születési Se-  
gély Egyesület alakul 600 taggal. Fel-  
vételi díj 20 din. Születési pótdíj minden  
eset után 20 din.  
1— 50 befizetett eset után 4000— din.  
51—150 " " " 6000— "  
151—500 " " " 8000— "  
fizet az egyesület. A segélydíjak minden  
levonás nélkül értendők!  
**Tagokat felvesz:**  
„Nada“ drogéria huspiac (Vukovics Gerő mellett),  
Milos Bogić III. krg. Beogradska put 89,  
Csipak Ferenc vendéglős Majsai ut,  
Szanka János fűszeres VII. Lisinszkijeva ul. 32.  
Futó Mátyás fűszeres VI. Ilirka ul. 17.  
Kutalek Ferenc fűszeres VI. Save-Tekelije ul. 62.  
Bakalics Csedo fűszeres V. Gajeva ul. 70.  
Djukić Miklós fűszeres Bajai-ut végén,  
Mrđjanov Milan Save-Tekelije ut Műtrágyagyárral  
szemben,  
Vetro Zoltán Somborski put, (gabona-piac.)  
**Az alapítók.**

**APRÓHIRDETÉSEK**  
Apróhirdetés egy sor 1 dinár, vastagabb és címszó  
közvetlen számít. Legkisebb apróhirdetés 10 sor.  
Csak felhívóként jelölés levélként továbbítható.  
Kérdéskérdésekhez válaszlevegély szolgáltatás.

Kocsis takereskedésbe fel-  
vétetik. Jelentkezés d. e.  
9—10 óra között. Schlan-  
ger Miksa, Paja Kujundzi-  
ca 40. 8748

Elegáns, modern  
hivatalban készít  
**férfi-, női- és  
gyermekcipőket**  
Allandó raktár  
**Dondó és Klonka**  
divatcipészet.  
Subotica, Suđićeva ul. 10.  
Margit-malommal szemben.

Főmolinári állást keresek  
1 vagonról 8 vagonos ma-  
lomnál sima és csere ör-  
lésben jártas, malomgé-  
pek kezelését is vállalom.  
Leveleket »55« jellegére a  
kiadóba kér. 8759

Fogtechnikust, kitűnően  
képzettet, aki arany (ön-  
tésben) és kautschukban  
perfekt, azonnali belépés-  
re keresek. Csakis első-  
rangú erők ajánlatát, bi-  
zonyítvány másolatokkal  
és fizetési igény megjelölésével Dr. Jellinek, Zag-  
reb, Ilica 11. címre kérem.

Gepesz azonnali belépésre  
állást keres uradalomban  
vagy malomban. Cim:  
Varga Pál, Bozdán Ba-  
jai ut. 8766

**Cukrászsegéd**  
Kitűnő munkás, 24 éves, állást  
keres kávéházban, szállodában  
vagy cukrászdában. Ajánlatokat  
„D. R.“ jelleg alatt Annoncen-  
expedition Kováčič, Maribor,  
Slomškov trg 16. címre kér.  
8 33

Tanonc fizetéssel felvé-  
tetik Kudlik hangszerkés-  
zítőnél. Ugyanott 4 HP  
villanymotor eladó. 8510

Kovács kerestetik gaz-  
ságra konvencióra no-  
vember 1-re. Birkáss Ist-  
ván Subotica. I. Senec  
ulica 18. 8596

Kovács legényt keresek  
falusi munkára, ki két-há-  
rom évi gyakorlattal bír,  
hosszabb időre. Kovács  
Ferenc kovácsmester Bo-  
gojevo. 8574

Jobb cégek képviseletét  
vállalnám csak jutalékra.  
Saját autómotort utazok. Jól  
vagyok bevezetve Bács-  
ka, Bánát, Baranyában. —  
Cim a kiadóban. 8708

30.000 kg. használt 8723  
**Cinkbádóg 13 sz. eladó**  
Egész dimenziós tálakban (2 m<sup>2</sup>) a széleken 2-2  
cm behajtva, külföldben teljesen jókarban, újra  
felhasználható.  
**Ing. Schumacher és Plavec**  
építkezési vállalat NOVISAD, Petra Zriniska 29.

**PORZOL**  
**vetőmagvak**  
**száraz csávázására**  
Biztosan megvédi buzáját űszöggár ellen!  
200 g (1/5 kg) PORZOL kell 100 kg buza pácolásához  
**PORZOL**-al 10 perc alatt 100—200 kg vetőmag  
vetés közben is pácolható  
**PORZOL**-al pácolt vetőmagot nem kell szárít-  
gatni, azonnal el lehet vetni  
**PORZOL**-al pácolt buzát nem bántják az egerek  
**PORZOL** erősen fokozza a mag csiraerőjét  
**PORZOL** többtermelést biztosít  
Minden haladó gazda  
**PORZOL**-al pácolja buzáját!  
Kérjen ismertetőt és ajánlatot  
**„KAŠTEL“**  
Tvornica Kemijsko-Farmaceutskih Proizvod a d.  
**KARLOVAC**  
6491

Házvezetőnő a háztartás  
minden ágában teljesen  
jártas, ajánlkozik magá-  
nos urhölgyhöz vagy ur-  
hoz, kik nem hivatásos  
szakácsnét keresnek. —  
Ajánlatokat »Uriasszony«  
jelige alatt Bega hirdető  
Veljkibucskerek továbbít.

Fiatal, szerbül tudó könyv-  
kereskedő segéd felvé-  
tetik Wilhelm Miksa cég-  
nél Bačka-Topola. 8663

**Allandó**  
munkára egy kárpitos  
segéd felvétetik.  
Bőrmunkás előnyben  
részesül.  
**Bence Antal és fia**  
Ve.iki Beckerek.  
8757

Elsőrendű detailista se-  
gédet, ki rövidáru, kötöt-  
szövöttáru üzletben mű-  
ködik, azonnali vagy ok-  
tóber 15-iki belépéssel  
felvétetik Engler Albert  
(Kralja Čarapa) Suboti-  
ca. Strosmaierova ul. 8.  
8630

Oktober hó 20-ig belépés-  
re keresek egy ügyes  
főmolinárt új gőzmalom-  
ba. Nev Gáspár. Priglevi-  
ca Sv. Ivan. 8607

Kocsis, irni, számolni tu-  
dó azonnal felvétetik. Jo-  
hanna szikvizgyár Páru-  
zamos-ut 225. 8712

Kifutófiukat felveszünk.  
Barzel vasület. 8681

**LOKO OTILOK**  
WOLF-LANZ  
600 HP-ig teljesen újak  
vagy generáljavitva gyári  
garanciával  
**bérbe is**  
**KRETFÜRÉSZEK, FÜ-**  
**RÉSZGÉPEK** Pini & Kay  
Wien vezérképviselete,  
**SZIVÓGAZMOTOROK**  
kompresszornélküli  
**DIESELMOTOROK,**  
**NYERSOLAJMOTOROK**  
Motorenfabrik Darinstadt  
vezérképviselete,  
**MALOMGÉPEK, ÖRLŐ-**  
**JÁRATOK 32—43 cm.**  
Kedvező fizetési feltételek.  
Széltés kompl. felszerelve  
**Braco Fischer D. D.**  
Zagreb, Pantovčak 16

Malomvitalnoknő több  
évi gyakorlattal, gabona  
és liszt szakmában telje-  
sen jártas, irodai vagy  
pénztárnoknői állást ke-  
res. Kisebb malom veze-  
tését elvállalja. Leveleket  
»Megbízható« jellegére a  
kiadóhivatal továbbít. 8738

Harisnya és fohérmű-  
stoppolást elvállal ifj. Au-  
bermann Miklósné, Palić,  
Fenyvesor 170. 8713

**Mérleggyár**  
**J. SEBESTYÉN**  
Subotica, Palićki put 154.  
gyártmányai  
legyőzhetőbbek,  
versenyképesek!  
Vállal vasszerkezeti és  
épületlakatos munkát.

Felveszek szobafestő, má-  
zoló és flóderozó munká-  
sokat salonkái munkára,  
Anton Reisinger Beograd,  
Sarajevska ul. br. 9. 8646

Német kisasszonyt ke-  
resek két gyermek mellé le-  
hetőleg azonnalra. VI. ke-  
rület, Vukovićeva utca  
26. 8657

**FIFI KÖLNI VIZ**  
Készíti PINTÉR győlyár

Intelligens fiatal, korrekt  
urinő, előkelő uricsalád-  
nál november 15, esetleg  
1-re keres társalkodónői,  
házevetőnői vagy ehhez  
hasonló megfelelő állást.  
Magánosokhoz is megv.  
Szíves megkeresések  
»Korrekt« jellegére a Bács-  
megyei Napló novisadi fi-  
ókijához kéretnek. 8651

**ELADÓ**  
házhelyek az új Sand  
pálya közvetlen köze-  
lében. Érdeklődni lehet.  
**ENGLER MÁTYÁSNAI**  
VIII. Paja Dobanovačka ul. 72  
(Corda Bódóg u.)

Szerbül tudó érettségizett  
gyakornok és megbízható  
irodaszolgá felvétetik a  
Centralna Bankánál Ale-  
ksandrova ul. 4. 8667

Ugyes kereskedősegéd a  
vas- és fűszerszakmában  
jártas, magyar és szerb  
nyelvtudással mielőbbi  
lépésre állást keres. —  
Cim a kiadóban. 8701



KORZÓ MOZI \* LIFKA MOZI

Hétfőtől szerdáig HARRY HIEL legújabb attrakciója Halál cimborái izgalmas detektiv kalandor film 6 felvonásban. FIGYELEM: A Korzó mozi 5 darab 100 dináros pályadíjat íz...

Hétfőtől kezdve naponta Habsburgok tragédiája 7 felvonásban Mary Vesera — — Korda Mária Rudolf — — — Ziton I Kálmán

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és csomós betűsírmonna számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felelősségteljes jellegű leveleket továbbítunk. Kérdezőkérdezőkhez válaszolnánk mellesleg.

Eladó: egy pár nehéz igás kanca, hintók, stráfkocsik, géprészek, 1 Ganz-féle dinamó, ugyanott egy 3. sz. Wertheim-kassza és különféle irodabutorok. — Cim a kiadóban. 8707

Eladó sziliskinkabát, keveset használt. Megtekinthető városháza alatti szörmeüzletben. 8780

Gesztenye eladás Szücs Lajos, Kralja Petra ul. 61 Sombor. 8768

KISS ZALOGINTÉZETE mindenféle értéktárgyakra kölcsönt ad. Zálogból visszamaradt cirka 500 méter sötétszürke finom gyapjuszövet, szállításra; v. férfi női raglán és téllkabátnak való. Ékszerek, ruhák, kabátok, fehérneműek és minden más tárgyak állandóan olcsón eladóknak. Subotica, I. kör, Bogovičeva (Kinizsi) ul. 12. 5697

Eladó jókarban levő fogaskerekű magánjaro kazán. Branko Grujić, Nova-Kanjiža. 8727

Eladó sarokház, jóforgalmu pékséggel, 3 szobával, 2 konyha, pince, bolt, 420 □-ól telken, kifogástalan épület 150.000 dinárért. — Ujházi Vince pék, Senta, Tópart. 8737

Eladó faj selyempincsi szuka. I., Brozova (Zöld) ul. 18. 8765

KÜLÖNFÉLE

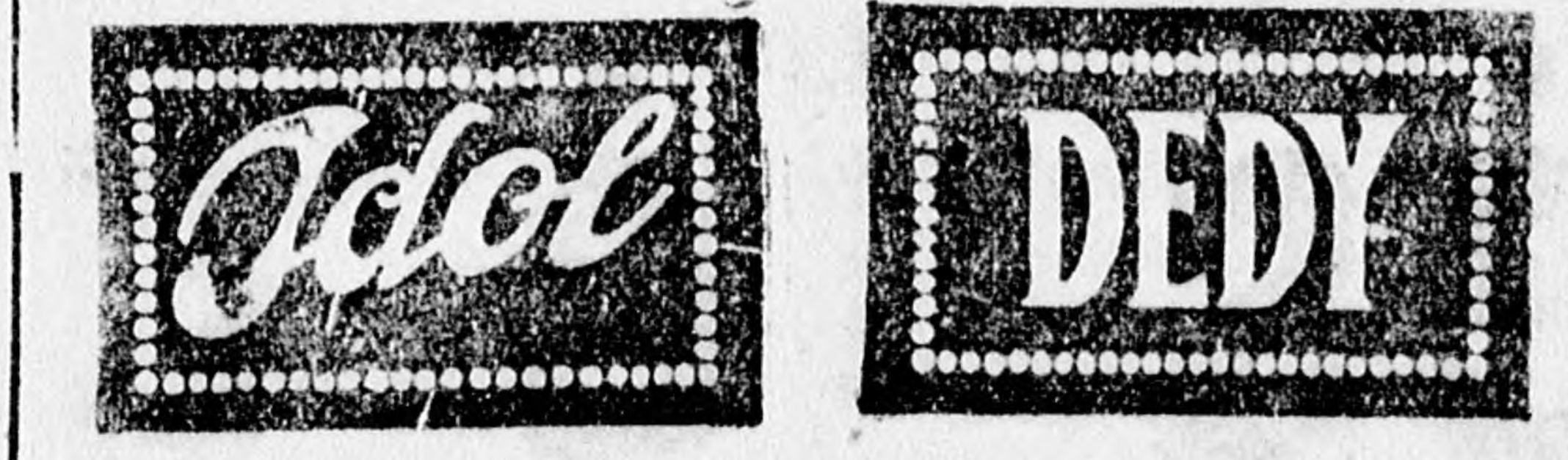
Sehol olyan jó és olcsó ruhát nem rendelhet, mint Bözső divatszabónál. — Óriási választék a legfinomabb angol divatszövetekből. Subotica, városi zenede épület. 8786

Két butorozott szoba, esetleg konyhahasználattal is, ugyanott üzlethelyiség jutányos áron kiadó. VI. kör. Miletičeva ul. 70. 8764

Villatelek eladó Palicson a kápolna közben. Telefon 622. 8781

Gőzcséplő garnitúra Hofherr-Schranz 1924-ben készült 4 és 10 légkörre, 1000 mm cséplővel, összes hozzávalóval eladó 65.000 dinár készpénzért. Josip Sitar, Čakovec, Medjumurje. 8764

KÉKJEN



CIPŐKRÉMET!

GYÁRTJA: Prva Jugoslavenska Kemična Fabrika D.D. NOVISAD

Advertisement for 'Balogšina' shoes, featuring an illustration of a woman in traditional dress and a shoe cabinet. Text: 'Alandó kiállításban veheti minden alkalomra a legszebb és legolcsóbb ajándékokat. Kényelmes fűzős feltelek! Subotica, Aleksandrova 5 (Bárány szálló mellett)'

Advertisement for 'Kötött jumper' (knitted jumper) by R. Stermecki nagyáruház. Text: 'igazi gyapjuból, minden színben 31 din. Divatos mintákkal 62 din. Tekerő bluz vastag, kék gyapjuból 76 din. Divatos mellény 98 din. Előkeltő, szép 150 din. Ujdivatu kötöttkabát 220 din. Szétküldi: 1461' Includes illustration of a woman in a jumper.

UI zongorák, pianók, csakis elsőrendű világ-márkák, a leghosszabb lejáratu részletfizetésre kaphatók 10 éves lőtállás mellett. Legnagyobb választék az országban. Kaphatók Kain Lajos hangszerkereskedőnél Subotica Városháza. 2942

Kiadó bánati nagyközségben (járási székhely) több évre jóforgalmu fűszerüzlet berendezéssel, nagy lakással, családi okok miatt. Cim a kiadóban. 8230

Előnyömdát legújabb rajzokkal legolcsóbban szállít Blejer Márk Senta. 8746

Retortafaszenet és tüzfát ajánl a teslici iparművek vadasági vezérképviselője Hubert Lajos. Novisad. Postafiók 25. 6751

Péksütődémet haszonbérbe kiadom. Sztaićs Beriszávné, Senta. 8684

5 lánc és 2 lánc föld külön kiadó. Vasić Péter Subotica. 8645

Kiadó azonnal a város központjában több lóra istálló, egy kocsiszin, mely autogarazsnak is alkalmas és egy szép nagy utcai pince. Bővebbet Senoe ulica 21. alatt a tulajdonosnál. 8735

Vidéki földbirtokos részére keresek heti 2-3 órára teljesen különbejáratu, nagyon elegáns szobát, lehetőleg fürdőszoba használattal. Cimeket a kiadóba kérek. 8669

Mélyen leszállított árak tülhalmozott raktár miatt. Raglán 650 dinár, öltöny 550, divatnadrág 225, gyermekruha 225, gumiköpeny 350, nőiraglán 600, leányköpeny 350, bőrkabát 975 dinár. Tavalyi árak félárban, míg a készlet tart, kicsinyben és nagyban. Földes Samu ruhaüzlet. — Narod-kávéház mellett. Vidékre utánvétellel. Meg nem felelés esetén a pénzt visszaadom. 8782

Butorozott szoba azonnal kiadó. I., Badaličeva (Asztalos) ulica 5. 8782

FIFI KÖLNI VIZ Készíti PINTÉR gyógytár

Kiadó 4 szobás lakás, fürdőszoba, összes mellék helyiségek, továbbá 2 szoba, konyha, speisz. — Bővebbet: Müller Béla, Radanovác 6, Huszárlaktanya mögött. 8785

Azonnali átvételre kerestek szoba, konyha, esetleg csak üres szoba. Bővebbet Salomon Sonnenberg, Subotica. 8769

Két butorozott szoba kiadó, Cim: III. kör, Ivanova ul. 10. 8746

Butorozott szoba kiadó. — Trg Fra Ješe 5. 8675

Nagy műhely villanyvilágítással, raktárnak is kiadó. Pukkel, Bajski put 9. 8715

Télialma kapható Paukovich Andornál, Sokolska ul. 2., délelőtti órákban. 8743

Bérbe keresünk jó buza-vidéken, lehetőleg városban, vagy ahol közel fekvő 100-150 q teljesítő-képességű vámmalmot. — Részletes ajánlatokat kérünk »Szakember« jellegre a kiadóba. Kedvező fizetési feltételekkel esetleg vétel nincs kizárva. 8802

Tambulrozás, zsinórhímzés, lacet felvarrás stb. guvlirozás, gombbehuzás Aida kézimunkaüzletében, Csirkepiac, kisköz. 8772

Különbejáratu butorozott szoba kiadó, esetleg konyhával. Češka ul. 64. 8797

Egy kisebb üzlethelyiséget keresek, lehetőleg a beltéren. Megkeresések: Jukičeva ul. 5. 8796

Butorozott lakás két helyiségből álló, azonnal kiadó. III. Ivanova ul. 24. 8795

Üzlethelyiségek a főtéren örökáron eladók a Rudics-uccában, jelenleg a következő cégek bérlik: Unger cipész, Krausz divatárus, Živojin vendéglős, Réti rőfős. Bányai bádogos, Deutsch rövidárus, Vainert fodrász, Auslander mészáros. Bővebbet Földes ruhaüzlet. 7715

Gummielvezőt bármilyen nyelven készit Molnár József Subotica, Frankopanska ulica 25. Megrendeléseket a Bácsmegeyi Napló kiadóhivatala is elfogad.

Reők gazdaság. Horgos. Eladók: amerikai tellévér csődör és Guđrán csődör, hat darab fajtiszta mangalica tenyészkán, 2 darab tenyészbika és 75 darab vegyes birka. 8583

Fiatal iparos hivataloszlaga, házmesteri, szolgaj állást vállalna, esetleg feleségével együtt. Cim: Dr. Szántó. Sombor, Apatinj ut 44. 8767

Eladó teljes géplakatos-műhelyberendezés nagy vasesztogapad és egy 6 HP M. A. cséplőgarnitúra Vojvodina garage Senta. 8234

Fiatal fűszerkereskedősegéd állást keres. Beszél németül, szerbül és magyarul. Cim: Müller Jakabné, Novisad, Darányitelep, III. Csoport 59. sz. 8777

30 HP szivógázmotor hajtásu félvagonos, három járatu (21-es henger 2 colos francia kő) és a hozzátartozó tisztító szerelékkel szabadkézből eladó. Buzogány Sándor, Bačko-Petrovoselo. 8532

Advertisement for 'UJ ARCBŐR' (New Skin) featuring an illustration of a woman's face and text: 'nyerhető garantiált egy ógy biológikus gyógyulási szerrel, bi/to-an és ártamattalul 10-18 nap alatt. Rödök, foltok, repedezeltség, hólyagok, pattanások, szárga foltok, az orr és are vörössége stb. eltávolíthatnak. Az új bőr kiválóan szépé, bárszony puhává válik, az arc pedig sokkal fiatalabbnak tűnik. Din. 145. »Orthodor« készítek melynek segítségével a legesenyűbb orr is rövid időn belül a kívánt alakba formálható. Din. 152. Schröder-Schenke legnagyobb kozmetikai vállalat. Páris, Zürich, Kopenhagen. Képvisező Milan Hojka, Zagreb, Kukičeva ulica 8 a. Kérjen árjegyzéket!'

Advertisement for 'Nea-Crem' featuring an illustration of a woman's face and text: 'legmegbizhatóbb arc- és kézápoló KORONA GYÓGYSZERTÁR VÁROSHÁZA SUBOTICA'

VÉTEL-ELADÁS

3 HP szivógázmotor kocsira szerelve, és egy új daráló 2 1/2 métermázsa óránkénti teljesítménnyel, gazdaságban igen jól használható, olcsón eladó. Glaser fatelep, Bajmok. 8656

Egy friedlandi kályha olcsón eladó. Cim: Paja Kujundžića ulica 46. 8739

Borbélyüzlet Amerikába vándorlás miatt eladó. — Tumbász Béla, Čarnojevčeva ul. 2. 8756

Eladók 1-2-3 éves nemesített gyümölcsfák nagy mennyiségben a Mária-telepi gyümölcsfaiskolában. Felvilágosítást ad: Nagymihály Antal faiskola-kezelő Nova-Kanjiža. Kivánatra árjegyzéket is küld. 8729

Palicson főhelyen 2 szoba konyhával üresen vagy butorozva kiadó azonnal. Cim a kiadóban. 8773

Eladó jókarban levő dupla billiárd-asztal. Cim: Katolikus kör, Martonos. 8697

Eladó keveset használt hölgy és uri télibundák ugy szövethől, mint szörmeből. továbbá külön szörmek, potom áron. — Cim: Sava Tekelija ulica 26. 12-3-ig. 8779

Borosbordók jókarban olcsón eladók, öt darab hatvan hektós és kisebbek. Földes ruhaüzlet. 8587

Palicson két komplett hálószoba modern új különféle butorok, konyhaberendezés és egyebek, elköltözés miatt eladók. A hely megtudható palicsi gyógyszerertárban. 8791

Eladó nagyon olcsón 6-os M. A. V. tíz éves cséplőgarnitúra és 8-as MÁV magánjáró 7 légkörös tíz éves cséplővel. Mudrinszki és Stricsevity gépműhelye. Srbebran. 8661

Mall-Idjósi jömeneteli nagyvendéglő berlete mozival együtt, komplett berendezéssel, eladó. Megégyezéstől számított 14 napra átvehető. Szilágyi Gergely vendéglős. 8798

Háztelkek kedvező fizetési feltételek mellett olcsón eladók. Érdeklődni Ádám Róbertnél Szegedut. 8682

Eladó 8 HP MÁV cséplőszekrénydob golyós és egy alig használt Fordson traktor 2 vasu olivér ekével és összes felszereléssel. Dukaj Lukács Star-Kanjiža. 8538

Masszív ebédlő, háló, szalónbutor eladó. Megtekinthető délután. Cim a kiadóban. 8716

Eladó teljesen felszerelt, jókarban levő acetylenlámpa Hauer-égőkkel. — Ehrenfeld Sándor Nova-Kanjiža 8728

Large advertisement for 'F. BACHINGER SUBOTICA' featuring an illustration of a chandelier and text: 'Bene Sudarević ul. (Bercsenyi u.) 34. TEMPLOMARANYOZÓ és OLTÁRÉPÍTŐ Faragott facsilárok gyártása Arany, antik és bronz kivitelben. Képkereket különlegességek gyártása. Modern képkerekezés Rézimunkák szakszerű keretezése Feszületek, szent szobrok és aranyozott árúk gyártása'



# Céltudatos munkával a közjólet érdekében

**Anyersanyagot közvetlenül tengerentuli országokból  
szerezzük be.**

**Legujabb rendszerű gépekkel dolgozunk**

**Hetenkint 200.000 pár cipőt állítunk elő**

**Fokozzuk a termelést — csökkentjük a költségeket**

**Célunk, hogy mindenkit ellássunk**

# olcsó és jó cipővel



**Beograd,**

**Zagreb,**

**Sarajevo**

**Subotica,**

**Osijek,**

**Vel.-Bečkerek**

**Novi-Sad,**

**Skoplje,**

**Sombor**

**Dubrovnik,**

**Bród n/S.**

**Maribor**

**Split,**

**Zemun**



## Aki három hónapra 150 dinárral előfizet a Bácsmegyei Naplóra, 200 dinárt kap vissza és 30.000 dinárt nyerhet

### Uj rendszerű kedvezmények előfizetőink és olvasóink számára

Mikor egy évvel ezelőtt a Bácsmegyei Napló megkezdte a sorsolásokat, az a megmondolás vezetett bennünket, hogy ha már nem adhatunk minden olvasónknak ajándékot, legalább azok részesüljenek nagyértékű jutalomban, akiket a szerencse kegye kiválaszt. Mellékesen jegyezzük csak meg, hogy a Bácsmegyei Napló volt az első, amely sorsolás formájában juttatott jutalmat olvasóinak, s hogy azóta példánkat több lap követi.

Az autó kisorsolásával a sorsolásnak ezt a módját befejezzük, azonban egy egészen új rendszert vezetünk be, amellyel

**minden előfizetőnknek sokkal nagyobb értékű jutalmat adunk, mint az előfizetés összege.**

Az előfizetőknek adandó ajándékról az alábbiakban tájékoztatjuk olvasóinkat s kériük őket, hogy olvassák el figyelemmel az alábbi magyarázó sorokat, mert a lapban rendelkezésre álló hely csekély volta lehetetlenné teszi, hogy azokat a kedvezményeket, amelyeket előfizetőinknek nyújtunk, hasonló részletességgel többször is megmagyarázhassuk.

A nyújtandó kedvezmények lényege a következő:

**Mindenki, aki három hónapra szóló előfizetés fejében 150 dinárt beküld a kiadóhivatalba, 200 dinár értéket kap vissza s résztvesz a sorsolásban, amelyben szerencsés esetben 30.000 dinár készpénzt nyerhet.**

Az új jutalmazási rendszerben tehát **minden előfizető kap ajándékot**, még pedig jóval nagyobb értéket, mint az előfizetés összege.

Nehogy valami boszorkányságot lássanak a dologban, sietünk mindjárt magyarázattal is szolgálni.

Az előfizető az előfizetési díj fejében első sorban lapot kap. Minden nap rendszeresen, lakására szállítva megkapja a Bácsmegyei Naplót, amely hétköznap továbbra is 12 oldalon, vasárnap 24—32 oldalon jelenik meg állandóan érdekes tartalommal.

Az olvasó észrevehette, hogy a Bácsmegyei Napló tartalma, hírszolgálat s kiállítása is állandóan tökéletesedik. Nekünk semmi áldozat sem sok arra, hogy olyan újságot adjunk az olvasónak, amely mindenről híven, becsületesen és megbízható módon informál.

A Bácsmegyei Napló hírszolgálat ma szinte példátlanul áll. Ha Chamberlain délután öt órakor Londonban beszédet mond, azt reggel a Bácsmegyei Napló olvasói olvashatják. Épp úgy van tudósítója a lapnak a locarnói konferencián, mint az elhanyagolt bánáti falvakban.

A Bácsmegyei Napló semmiféle politikai párt vagy frakció szolgálatában nem áll. Kormánytól, politikai csoporttól sem támogatást, sem kedvezményt nem kér és nem vár. A belpolitikai eredményekről a valósághoz híven informál. Eppen azért, mert minden tekintetben független, olvassa és olvashatja a politikai pártállásra való tekintet nélkül mindenki, aki a belföldi eseményekről tájékozódni akar.

De független a Bácsmegyei Napló minden pénz, vagy tőkecsoporttól is, úgy hogy hirdásában semmiféle magánérdekekre nem kell figyelemmel lennie s nincs is figyelemmel.

A Bácsmegyei Napló nem helyi lap, úgy hogy apró helyi veszekedések, csetepaték, politikai vagy pártharcok nem befolyásolják sem irányát, sem egyetlen sorát. Becsületesen öszinteséggel küzd a Bácsmegyei Napló azért, hogy a magyarság és a szlávok között a régi testvéri összhang ismét helyreálljon. A magyar olvasóval megismerteti a szláv irodalmi, művészi, társadalmi irányokat és törekvéseket, hogy bizonyítsa azt, hogy a szláv lelket érdemes megismerni, mert abban sok jószág és nemesség van, s megvan a hajlandóság a baráti közeledés baráti viszonzására. De felidézi magyar és szláv olvasói számára a közelmúltakat azokat az eseményeket is, amelyek bizonyítják, hogy az igazi magyarság a szlávokot mindig testvéri szeretettel vette körül, s hogy itt élnek ma is azok, vagy azok fiai, akik a magyarság megbecsülő szeretetét élvezték akkor, amikor ennek a szeretetnek értéke volt.

Eppen ezért küzd a Bácsmegyei Napló a magyarság jogaiért s az itt élő magyarok elnyomása ellen, mert bizonyítva látja, hogy a magyarok lojalitása, államhűsége kétségen felüli s csak azok üldözik a magyart, akik ezzel a maguk egyéni érdekeit akarják szolgálni. Az a hitünk, hogy közel van az idő, amikor a szlávok is

### 150 dinár előfizetési díjért 200 dinár kedvezmény

November 1-én új előfizetés nyílik a Bácsmegyei Naplóra. Az előfizetési díj negyedévre 150 dinár.

Az előfizetés bármelyik nap megkezdődhet. Aki november 1-én küldi be a 150 dinárt, az február 1-ig kapja a lapot, akinek november 7-én érkezik be az előfizetése, február 7-ig kapja a lapot.

Azon a napon, amikor az előfizetés beérkezik, az előfizető részére megindítjuk a lapot. Ezzel egyidejűleg az előfizetőnek 20 darab egyenként 10 dinárról szóló szelvényt küldünk. A szelvények arra jogosítanak, hogy

**a szelvényiben megnevezett előkelő kereskedőknél történt vásárlások öt százalékát készpénz helyett ezekkel a szelvényekkel lehessen fizetni.**

Az előfizető, aki a szelvényiben megnevezett kereskedőnél 200 dinár értékű árut vásárol vagy rendel, csak 190 dinárt fizet készpénzben, 10

### További kedvezmények. — 30.000 dináros sorsolás

Abban a kedvezményben, hogy a 150 dináros előfizetés fejében 200 dinár értékű bevásárlási szelvényt kap, minden előfizető részesül.

Gondoskodtunk azonban további kedvezményekről is és ebben a tekintetben is új rendszert vezetünk be.

Akár mennyire örvendetes esemény is azokra nézve, akik egy autót vagy egy hold földet, vagy római utazási jegyet nyertek, mert a Bácsmegyei Naplóra előfizettek, ezt a nyereeményt csak egy előfizető kaphatta, s a többiek, sok ezren, akikhez a sors nem volt ilven böközü, azt gondolhatták és gondolták, **miért éppen ő, s miért nem mi.**

Most olyan módon adunk jutalmat, hogy többen részesüljenek a szerencse kedvezésében. Ezt a következő módon oldjuk meg.

A naponta beérkező előfizetéseket a beérkezés sorrendjében s minden nap 11 és 12 óra közt dolgozza fel kiadóhivatalunk, **amely munkánál szívesen látjuk olvasóink és előfizetőink ellenőrző közreműködését.**

**Minden tizedik előfizető kap készpénzben 50 dinárt**, s ugyanennyit kap minden előfizető, akinek előfizetési száma tizzel osztható, tehát a 20-ik, 30-ik, 40-ik, 110-ik, 140-ik, 270-ik... stb.

**Minden századik előfizető kap készpénzben 250 dinárt**, s ugyanennyit kap minden 200-ik, 300-ik, 400-ik stb.

**Minden ezredik előfizető kap készpénzben 4000 dinárt**, s ugyanennyit kap a kétezredik, háromezredik, négyezredik stb.

**A tizezredik előfizető kap készpénzben 20.000 dinárt.**

**A huszezezedik előfizető kap készpénzben 30.000 dinárt.**

Az előfizetési folyószámok folytatódnak, azokat nem kezdjük el naponta újból. Minthogy az eddigi előfizetőink, mint az alábbiakban közöljük, szintén résztvesznek a kedvezményekben,

**már a négyezer dináros jutalmakat adjuk ki.**

**s rövidesen sor kerül a 20.000 dináros jutalom kiadására is.**

Akik nem három hónapra, hanem félévre vagy egész évre fizetnek elő, két, illetve négy előfizetési számot kapnak s így sokkal nagyobb eshetőségük van, hogy a készpénzbeli jutalmat megkapják.

**Mit kapnak a régi előfizetők?**

A régi előfizetők közül azok, akiknek november 1-től február 1-ig terjedő időre előfizetésük ki van egyenlítve, minden további nélkül megkapják a fenti kedvezményeket.

belátja ezt s elfordul a baikeverőktől, akik népeket egymás ellen uszítanak, akármilyen uszítéletreméltó vagy akármennyire hangos jelzővakkal is igyeksenek is a maguk önző egyéni érdekeit leplezni.

A Bácsmegyei Napló-nak egy ura van: az olvasóközönsége. Egyetlen szempontja: az igazság. Az olvasóközönséget akarja szolgálni s úgy véli legjobban szolgálni, hogy ha bátor, becsületes, érdekes, megbízható újságot ad. Ennek érdekében semmi áldozat nem sok, amellyel a lapot még jobba, még érdekesebbé tehetjük, mert tudjuk, hogy az olvasóközönség érdeklődése és szeretete bőven kárpótol az áldozatokért.

A sorsolások is azt a célt szolgálják, hogy a közönség érdeklődését fokozzák a Bácsmegyei Napló iránt.

dinár helyett pedig szelvényt ad, 1000 dináros vásárlásnál 50 dinárt takarít meg, mert ennyit fizet szelvényben. Annak, aki szelvényeket kap s vásárlásainál készpénz helyett ezzel fizet, nem kell attól tartani, hogy az eladásnál a kereskedő magasabb árat számít. Ez azért sem lehetséges, mert csupán **elismerten jóhíru és szolid kereskedelmi és ipari vállalatokkal kötünk megállapodást**, hogy szelvényeinket a számlaösszeg öt százaléka erejéig készpénzként beváltják, de az előfizetőket teljes mértékben meggyőzheti az is, hogy a kereskedő vagy iparvállalat nem az eladáskor vagy számlázáskor, hanem csak a fizetéskor tudja meg, hogy a számla öt százalékát szelvényben kapja meg.

Csak a gyakorlat mutatja majd meg, hogy milyen jelentékeny ez az öt százalékos kedvezmény, amely voltaképpen annyit jelent, hogy **az életünk öt százalékkal olcsóbb lesz, mert a legfőbb szükségleti cikkeink az eddiginél öt százalékkal olcsóbban szerezhethetjük be.**

Ezek részére november 1-e előtt megküldjük a kedvezményes vásárlásra jogosító szelvényvet, megküldjük az 50, illetve 250 és 4.000 dináros jutalmakat.

Azoknak, akiknek előfizetése november 1-én tulterjed, de február 1-e előtt lejár, csak azt az összeget kell befizetniük, ami a február 1-ig való előfizetésért jár.

Minden előfizetőt külön is értesítünk arról, hogy mennyi az az összeg, amit be kell fizetniük, hogy a kedvezményekben résztvehessenek.

**Mit kapnak a példányonkénti olvasók?**

A fenti kedvezmények természetesen csak azoknak járnak, s azoknak adhatók meg, akik a kiadóhivatalnál legalább három hónapra előfizetnek a Bácsmegyei Naplóra.

A Bácsmegyei Napló olvasóközönségének nagyrésze azonban azokból áll, akik példányonként vásárolják a lapot. **Ezt a terjesztési rendszert tovább is fenn akarjuk tartani.**

A példányonkénti vásárlók számára külön kedvezményeket adunk, még pedig **naponta** adunk kedvezményt.

November 1-étől kezdve a Bácsmegyei Napló azon példányain, amelyeket az előfizetők előfizetésük fejében kapnak, feltüntetjük, hogy az **előfizetett** példány. Amint a példányszámonkénti vásárlók nem vehetnek részt az előfizetők részére nyújtott kedvezményekben, úgy az előfizetők sem részesülnek azokban a kedvezményekben, amelyeket a példányszámonkénti vásárlóknak nyújtunk.

Olvasóink mindkét kategóriája meg lehet elégedve a nyújtott kedvezményekkel. A példányonkénti vevők részére november hó 1-től kezdve

**naponta két darab ötszáz dináros jutalmat tűzünk ki.**

A jutalom elnyeréséhez elsősorban az kell, hogy figyelmesen olvassák el az újságot. November 1-től kezdve minden nap két olyan újság kerül a példányonként eladott Bácsmegyei Naplók közé, amelyben valami eltérés van a többi példányoktól. Egyszer egy szó, egyszer egy mondat, egyszer egy hirdetés lesz más, mint a többi lapokban. A következő nap azután megírjuk, hogy mi volt ez a változás.

Akinek a kezébe az a példány kerül, amely eltér a többitől, s ezt a példányt visszaszolgáltatja, 500 dinár jutalmat kap. Naponta két ilyen példányt s így naponta két jutalmat adunk ki összesen 1000 dinár értékben.



## Kincset keresnek a tenger fenekén

Uj eljárással kutatnak az elsüllyedt hajók mérhetetlen kincsei után — Kiemelik a Lexington, Laentic és Lusitania gőzösöket — Negyvenmillió aranydóllár hever a tenger mélyén

London, szeptember végén

A levegő már meghódolt az emberi ész előtt. Egyre újabb és újabb sikerekről számol be az aviatika. De a tenger, amelyik földünk kétnarmadát borítja, még ismeretlen hatalom és kincsei elzárva fekszenek előttünk. A primitív búvárkészülékekkel legfeljebb 20 méter mélységbe lehet leszállani és sem a tudomány, sem a tengerészet nagy hasznukat nem veheti. Pedig mérhetetlen kincsek fekszenek a tenger fenekén. Nem számítva a föníciaiak és rómaiak elsüllyedt hajóit, amelyek aranyrakományokkal örökre eltűntek a mélyben és az eltűnt középkori kereskedelmi hajókat, csak az utolsó két évszázadban eltűnt hajók rakományának értéke meghaladja a 40,000,000 aranydóllárt. Ebből az összegből pedig az összes államok háborus adósságait ki lehetne fizetni.

110 méterre a víz alatt

A tenger mélyének felkutatása két dologtól függ. A búvárlő tőkéletességétől és a nagy mélységbe való leszállásnál olyan erős fényforrástól, amely mellett a hajók helyzetét megállapító fényképfelvétel lehetővé válik. Mert enélkül a tenger sötét éjszakájában a búvár mit sem tud csinálni.

Benjamin Leavitt kapitány az új tengerkutató eljárás feltalálásának érdeme. Az ő készülékével ugyanis 109 m. és 45 cm. mélyre lehet leszállani. Ez igazán nagy vívmány, mert ebben a mélységben a víz nyomása már 80 kiló, olyan súly, amely az eddigi rendszerű búvársisakot feltétlenül összezuzza.

Leavitt kapitány búvárlőtőnye bronzból készült s úgy a víznyomásnak, mint a tengervíz maró hatásának ellen tud állani. A készülék mozgatható részeit erős kaucsuk- és rézlapok védik. A búvár hátán lévő készülék 4 órára elegendő oxigént tartalmaz. A világlámpára 3 lámpa szolgál, mindegyik 1,5 méter átmérőjű, különleges erős üvegből, fémvédőkkel. A vezetékét erős kábelbe foglalták. A lámpák a búvár övéhez vannak erősítve. Amikor a kellő mélységbe ér a búvár, ott ahol akarja, leakaszthatja a világlító eszközöket. Amikor azonban az elsüllyedt hajókra való munkáról van szó, akkor elektromos furókkal, kalapáccsokkal és harapófogókkal is felszerelik a búvárokat. Ezekre azért van szükség, hogy a hajónak gyakran hozzáférhetetlen részeiből a kincseket kihozhassák. Ha a keresett kincset megtalálták, kábelre erősítik s a készüléken lévő telefon után megadják a jelt a kábel felvonására.

Ezzel a készülékkel sikerült Leavittnek 110 méter mélyre leszállania és 55 méternél nagyobb mélyben dolgoznia az 1869-ben Chili partjai mentén elsüllyedt Cape Horn nevű fregatton. A munka eredményeképpen azután felszínre is hozták a 600.000 dollár értékű rézrakományt.

Ugyanezzel az eljárással igyekeznek kimenteni a tengerből a Lexington angol gőzös értékeit, amely Bridgeport mellett az amerikai függetlenségi harc idején süllyedt el, 4 millió dollárnyi értékűt. S ugyancsak így dolgoznak 1920 óta, a világháborúban elsüllyesztett Laentic 31 millió értékű kincseinek felszínrehozásában. 1920-ban már 600 rud aranyat, 1921-ben 300 rud aranyat és 1922-ben pedig több, mint 900 rud aranyat és ezüstöt emeltek ki belőle.

A Lusitania kiemelése

A Lusitániánál azonban nemcsak a kincsek, hanem az egész hajó kiemeléséről volt szó. Még élénken emlékezünk van a Lusitániának 1915-ben történt megtorpedozása Írország déli végénél. A hajó 90 méter mélyen fekszik s egy páncélszekrényt tartalmaz 6 millió dollár értékű ékszerekkel és

egyéb értéktárgyakkal. Egy amerikai szindikátus megszerzett minden jogot a Lusitániára s a legmodernebb felszereléssel látott munkához.

Leavitt kapitány búvárlőhálója és lámpái kívül óriási fémbarkáncokat is bocsátanak le a tengerbe, amelyek belsejében óriási fényoszlopok vannak, ezek a tenger mélyén nappali világosságot fognak árasztani.

A búvárok első feladata a hajó helyzetének pontos megállapítása lesz. Ebből a célból nagyszámu fénykép és mozgófénykép felvételeket fognak készíteni. Mikor ezzel elkészültek, kiszabadítják és felszínre hozzák az értékeket tartalmazó páncélszekrényt, majd a hajót felesleges terhétől megkönnyítik s kiemelik. Ez az utóbbi eljárás M. Lake amerikai mérnök találmányának segítségével fog történni. Ez a találmány egy paraffin és cellulóze oldatból áll, amelyet befecskendeznek a hajó gyomrába. Ez az oldat jelentékenyen könny-

nyebb a víznél, 300 tonna elegendő be-  
tölte 1000 tonna súly felszínrehozatalá-  
hoz. Ez a nagyszabásu munka, a jogok  
átvételét is beleszámítva, 5 millió dol-  
lárba kerül.

A győzhetetlen Armada és a török hajóhad

Az eddigi vállalkozások sikerén felbátorodva különböző társaságok is munkához fogtak. Az angolok által elsüllyesztett győzhetetlen Armada (1558) kincseinek felszínrehozatalát ugyancsak amerikai társaság vállalta, míg az 1827-ben Navarin mellett elsüllyedt török-egyiptomi hajóhad értékeinek felkutatására egy francia társaság vállalkozott E. Michiels új s eddig még nem publikált találmánya alapján.

A tenger egymásután adja most majd ki mindazt a sok kincset, amit évszázadok mohó vágyával elnyelt. A vagyonok felhozatalán kívül a tudomány szempontjából is eredménnyel fognak járni ezek a vállalkozások.

## Velence és az idegenek

Írta: Baedeker

Rousseau, aki másfél esztendőig lakta meg Velencét s e hosszú idő alatt nem talált egy lelkes felkiáltást, s csak egy elismerő szót vagy hízelgő epithetont se a nagyszerűségei láttára. Rousseau valóságos unikum azok között, akik Itáliában utaztak. Ezer meg ezer kortárs boldog lett volna, ha tized vagy huszadrész annyira ideig élhet e város-csodában, s mindenik hálás lett volna iránta a sok szépért, amit látott volna benne. De hát ez a különös halandó mindent másképp csinált, mint a többi normálember, s ebbe bele kell nyugodnunk. Egy másik híres Itália-utazó, a halhatatlan Goethe, ráolvashatta volna a saját Faust-jahiresorát: *Es muss auch solche Käuze geben*. Bizonyos, hogy így még senki se hallgatott Velencéről...

Mások szerencsére beszédek lettek tőle, s ott a látottak és átéltek hatása alatt szebbnél-szebb dolgokat írtak, mint például Byron, Musset, Georges Sand, Stendhal, Shelley, Moore s — the last not least — jeles és szeretetreméltó Chevalier de Brosses, ez a minden díltárs-írók legelőbbje, aki pompás és ma is kedvvel olvasható fejezeteket írt a 18. század Velencééről. Mind a kiváló szellemek életében nagy szerepet játszott s a pályájukon — az írón s az emberin egyaránt — fontos stáció volt ez a város. Ma már csak Páris tud oly idomítólag hatni látogatóira s főleg azokra, akik tanúkat töltenek benne, hogy e hatás meglátszik az életvitelükön, s ha írók vagy művészek, az alkotásaikon. A 18. és 19. században Velence (s természetesen Róma is) nevelőváros volt, amely rajta hagyta nemesítő bélyegét s a fémjelzését azokon, akik hosszabb-rövidebb ideig a falai között éltek. Akkor persze nem napokig időztek, de hónapokig tartózkodtak az utazók e művárosban, s voltak sokan, akik meg se tudták tőle válni. — akiknek a sorsuk lett Velence...

Nagy velence-rajongó volt a poétikus lelkű Léopold Robert is, ez a kitűnő tehetségű piktor, aki fiatalon halt meg itt a legszebb velencei házak egyikében: a Pisani-palotában. A ház, amelyben lakott, nincs emléktáblával megjelölve, s a cimitero-n, ahol eltemették, nehezen találisz rá az egyszerű kökeresztre, amely egy geniális művészlelek s egy boldogtalan szerelmesnek a kora olivnyát jelöli. Bizony, fényesebb emlék illetné meg, mert kevés emberre vág annyira, mint Robert-re a magyar poéta érzelmes epítáfiuma: *»Dalt érdemelt, mert költő: Könnyűt, mert szeretett!«* Ha meglátogatják egyszer a Palazzo Pisani-t, a késel reneszánsznak e reprezentatív építményét, gondoljanak részvételül arra a lánglelkű művészre, aki itt, a studio-jában kilencven esztendő előtt önkézzel vetett véget sokatigérő életének. Nagyon is előkelő hölgyet szeretett (császárokkal rokoni)

és — meghalt miatta, amikor arról kellett meggyőződnie, hogy a művész minden isteni tehetsége ellenére is csak szegény ördög, akit szeszélyből és mulatságból kitüntetnek a társalgással, de a szerelemmel nem ajándékoznak meg a hercegasszonyok. A kacérságtól a szerelemig az előkelő nőknél az ut és a távolság nagyobb, mint a művésznél a lángalobbanástól a végső kétségbeesésig. *»Genie, légy szerényebb!«* — ezt kiáltotta feléje a megalkuvást és belenyugvást kívánó konvencionizmus és *»hátrább az agarakkal!«* — ordította szemébe az osztálygóg. S ő nagyon szerény lett, hátrább vonult az agarakkal... Elment az utból, Velence, az élet és világ sokadalmából a temető-sziget kísérteties csöndjébe.

Már félig halva volt, amikor megölte magát. Szerelmi bánatában és boldogtalanságában mindenkitől visszavonultan, elzárva magányoskodott a műtermében, amelynek ajtaját élete utolsó hónapjaiban senkifélek se nyitotta meg. Remetemődra élt az élénk város embererdejében s már Chiogglába se hajózott ki, amelynek pompás halász figuráit ő tette először népszerűvé a becses vásznakon, amelyeket a Művészetnek örökségül hagyott. Musset Alfréd ebben az időben, a genie-knek egymáskeresésével szeretett volna közeledni hozzá s mindent elkövetett, hogy megismerkedhessen a chioggiaiak nagy hírű festőjével. De őt nem érdekelte már semmi, Musset se, s nem kívánt találkozni vele. Ellenben a költő annál jobban érdeklődött iránta s nem tudott belenyugodni abba, hogy jeles honfitársának a közelébe nem juthat. A poéták gyakorlatiatlan érzékével igénybe vette a velencei francia konzul közbenjárását is, aki szintén nem segíthetett. Az ő korlátolt hatásköre nem terjedt annyira, hogy egy oduiába vonult külön-cöt arra kényszerítsen, hogy ismeretséget kössön Franciaország egyik kiváló szellemével...

Mily kár, hogy e két érdekes férfiú nem találkozhatott! Az ismerkedésük bizonyosan barátsággá mélyült s mindkettőjük életére üdvös befolyást gyakorolt. Sok minden másképp történhetik e két öngyilkos pályafutásában, ha a genie-jük összeölelkezhet. Így az egyik borotvával, s a másik zöldlikörrel végzte ki magát. (Az Alfréd Musset tragédiája is Velencében kezdődött a Hotel Danieliben, ahol az irodalom nagyszónnyával, Georges Sand-nal lakott és szeretkezett.) Ha beletekinthetnek egymásnak a szép lelkébe, talán ki is békítik egymást a sorssal, a világgal, az emberekkel, a nőekkel s a csalfa szerelemmel... Micsoda piktorak és mily csodás kőtetek állhattak volna elő, ha e két melankóliára hajló szívnek a költészetével Velence barátságos ege alatt egymásba fonódhat!

Mindkettőjüknek megvolt a maga ve-

lencei terve és célja, amelynek diadalmas keresztülvitelét két nő s a szerelem akadályozták meg. Ebben a szerelmes városban nagy hatalmasság az aszszony... A poéta a népeletet, az alsóbb osztályok szójárását s a lakosság-nak beszédben, közmondásokban, humorban megnyilvánuló jellemét tanulmányozta és jegyzeteket s adatokat gyűjtött egy drámához, amelynek színhelye a tenger Rómája lett volna, ahogy lady Morgan, ez az okos asszony és ügyes utelíró Velencét elnevezte. A képviselő pedig a népies kosztümöket tanulmányozta, szorgalmasan járt ki Chiogglába, ott maradt néha napokig s az ottani klasszikus arcélű nőkről készített vázlatokat tervben levő nagyobb csoportképeihez... Elpusztultak mind a ketten teljes oeuvre-jükkel a megalkotása előtt, s ami érték utánuk maradt, csak fragmentárius becsei mellett, amit kedvező viszonyok között teremthettek volna. Utolsó sóhajtásuk egy fájó akkord volt, amely végigrezgett a gondolkozók agyvelején s a művészet barátainak a bánatos lelkén: *»Meg vagyom verve, akit genie-vel büntetett meg a Teremtő, mert számára nincs boldogság a földön. Imádkozzatok emberek, hogy a gyermekeitek ne legyenek lángelmék!«*

Derültebb képet mutat a Galilei velencei tartózkodása. Ez az előkelő idegen a doge és a köztársaság többi nagy méltóságai előtt az ingával s a teleszkóppal tett kísérletet. (Nagy újság és szenzáció volt ez akkor, a tizenhetedik század legelső évtizedében!) A híres tudóst ez alkalommal sokféleképpen tüntették ki és sikerült kísérleteinek az emlékére érmet is verettek, amelynek egy példánya ma is látható a Museo Correr-ben. Vele szemben a velencei inkvizíció, a gran' Consiglio s a Tizek borzalmas tanácsa egyaránt nyárias és udvarias volt, — nem bántotta, nem kintozta ezt a jólelkű s a tudomány igazáért hevülő kutatót. Ő másutt — Rómában — találta meg kegyetlen inkvizícióját, s bizonyára megbánta, hogy nem maradt inkább a velencei *»rému uralom«* védelme alatt, ahol jobban értékelték a tudás hatalmát s a lelkiismeret szabadságát, mint a pápai Rómában, amelynek Galilei kintatása örökös, le nem mosható szégyenfoltja marad.

Du sublime au ridicule. Galileitől Vahot Imréig csak egy lépés. Vahot igen derék literátus ember volt de mint a korabeli legelőbb magyar, keveset és ritkán utazott. Egyszer — 1857-ben — mégis eljutott Velencébe, ahol 4—5 napot töltött. Bármily szorgalmasan lőtött-futott ottan a nevezetességek után, valami alapos ismerőjévé aligha lehetett a velencei művészetnek s az ott pezsgő-viharzó eleven népeletnek. De ő elhitette magával — s el akarta hitetni az olvasóival is —, hogy törül-hegyre magába szedte, szivta ezt az érdekes várost s hazajövele után hónapokon keresztül mindig Velencével mulatatta a közönségét *»Napkelet«* című hírlapjában. Ezek a cikkelyek a legfeljebb felületességgel voltak írva, s nem ajánlanám senkinek, hogy belőlük merítse Velence-tudását vagy azoknak alapján járja be a várost. (Pákh Albert, a jeles satirikus író, akkoriban variálta a híres közmondást: *»ugy ért hozzá, mint hajdu a harangöntéshez«* ekképpen: *»ugy ismeri, mint Vahot Imre Velencét!«*...) Épp ellentéte volt neki a derék Ormós Zsigmond, aki hosszú ideig, egy-két évig tartózkodott Velencében, s két kötetben számolt be a benvomásokról, amelyeket a csodaváros tett rá. Sokat ezekből a kötetekből se lehet tanulni, mert dilettánsírónak a művészetlen írásai ezek, de az akkori Velence — a még osztrák uralom alatt álló Velence társaséletéről sok figyelemreemlítő adatot találunk bennük. Ebben a tekintetben a könyve szinte forrásmű.

Alig képzelhető valami érdekesebb, mint olvasni, hogy jelentékeny férfiak s különösen kiváló írók hogyan érezték magukat valamely nevezetes és beszédes helyen, s hogyan *»fogtak föl«*



egy-egy magában is érdekes várost. Különösen izgató lehet egy ilyen szemle Velencéről, ahol a sok turistista és nyájutazó mellett annyi sok kitűnőség adta le a látogatójegyet, s amelyről ezeknek majdnem mindegyike leírta a maga benyomásait. A legjellemzetesebbet e mesevárosról talán Charles Dickens írta. Nem mintha fenékgig belomélyedt volna Velence szellemébe, hanem a mód-nál fogva, amellyel annak rajzát megkísérli. Miután szokott humorával elintézte Genuát, Pármát, Bolognát és Ferrarát, külön fejezetet kezd, amelynek ezt a címet adja: *A dream in Italy*. (Egy álom Olaszországban.) S ez a cikk Velencéről szól. Ugy írja le ottani tartózkodását a nagy író mintha álom lett volna, — egy csodás, homályos, fátyolos, nedves álom. vízből kísértetiesen kiemelkedő sötétfalu palotákkal; csöndesen tovasikló, csak itt látható sajátságos formájú vízijárművekkel; széles utcákkal, amelyeken nem lehet gyalog járni, mert a tenger ott van a hátsorok között; keleti izlésű nagy templommal, amely egy óriás teremben tündöklök, mellette óriás fejedelmi palota, tele kegyetlen emlékekkel... Igazán, van ennél álomszerűbb város? Sokan írtak Velencéről tanulságosabban, lékesebben és bővebben, de ilyen talá-lóan talán senki. Valóban, az utazó, aki először érkezik ide, azt hiszi, álmodik, s hogy álomvárosban sétál.

Castelar, a nagy spanyol politikus is egyike azoknak, akik megértették és jellemző módon tudták festeni Velencét. Ő páthosszal zeng róla. Együtt szenved a sokat szenvedett állam és város minden csapásait s pathetikusan leírásai-val szinte fájdalomt okoz az olvasónak s a modern utazónak, aki itt derűt és vidámságot keres. Castelar nemcsak államférfi, — poéta is s talán inkább ez, mint politikus, mert csak költő tudja úgy érezni e különös várost, mint ő. Írtaiból ugyanaz a velencei melankó-lia árad ki, mint Velence köveiből, a fényes paloták törékeny romcsontjaiból. Talán ő jár legközelebb ahhoz a fölfogáshoz, amely Dickensnél lepett meg bennünket, — ő is megérezte, hogy Velence a költői lelkű utazónak: álom, amely csak tanulmányozás és hosszabb szemlélet után lesz geográfiai fogalom, kézzelfogható valósággá.

Mert az ember élvezi Párist s a többi szép nyugoti városokat, de álmodja Velencét. Megálmodta bizonyára Shakespeare is, megálmodta az ő mindent megsejtő két szemével — a világ legtöbbet látott két szemével —, máskülönben nem tudta volna úgy megérezkíteni velencei alakjait, Shylockot, Jessicát, Gobbot, Dezdemonát, hogy az ember találkozni vél velünk a vizes utcákon. Nem is hiszik sokan, a ténybarátok és a pontosság pedáns szimatolói, hogy ez a nagy emberfestő így tudta volna elé-bünk varázsolni e várost, ha ott soha meg nem fordul. Azt vitatják, hogy ez a *distinghuished foreigner*, a nagy William ismerte Olaszországot és Velencét, máskülönben nem volnának az onnan szedett alakjai olyan valóságosak és tökéletesek. Igazuk van e jó uraknak. Ha nem is fordult meg ott soha, ismerte Velencét. Ismerte és pedig jobban, mint sokan, akik utívezetőt írtak róla.

## Jobb...

Ha egyszerü vándor lennék,  
faluról falura mennék.

Kérnék kenyeret meg vizet,  
mint egy ur, ki sosem fizet.

Ha kedves helyre betérnék,  
csókot... biz még azt is kérnék.  
Adnának — vagy nem adnának.  
Tán még pofon is vágnának.

Hogyha pofon is vágnának?  
Nem árulnám a világnak.

Jobb: lenni úr pofonverve,  
mint így, kinek semmi terve...

Somlyó Zoltán.

## Közüves Kelemenné

### A Mikádó palotájának embercsont oszlopai és Mrnyavcsevics Gojkó befalazott hitese

Tokiói lapok jelentik, hogy a japán császári palota régi örternyainak és külső falainak helyreállítási munkálatai közben a munkások különös leltre bukkantak. Az egyik főtorny fundamentumából a csákányok és ásók több emberi csontvázat fejtettek ki, amelyek álló helyzetben, kitárt karokkal voltak ott beépítve. Mindegyiknek kifordított tenyerében és koponyájukon egy-egy ősi pénzdarábot találtak. Az archeológusok vizsgálata megállapította, hogy ezek a csontvázak a háromszáz évvel ezelőtt épült bástyának emberoszlopai: élve beépített jobbagyck és asszonyaik, akiket avégből áldoztak fel, hogy az építmény tartós és maradandó lehessen.

Régi japán népmondák ugyanis arról tesznek tanuságot, hogy a mikádó birodalmában szintén hosszú ideig tartotta magát az a babonás hit, amely a föld majdnem minden népe közt elterjedt volt, hogy fontos, nagy épületeket csak befalazott emberáldozatok tarthatnak meg. Amiben ezek a hagyományok meg-egyeznek, az nemcsak azt bizonyítja újra, hogy az egész világ egy család, hanem azt is mutatják, hogy az ősök is a kegyetlen önzés erényével uralkodtak lefelé és önző ravaszsággal szolgáltak felfelé. Mert amikor a külső viszontagságok elleni harcban a földöntúli hatalmaknak nem ártatlan bárány vérevel, hanem éppen emberáldozattal kellett kedveskedni, a hatalmasok a gyengéket, az elnyomottakat áldozták fel hitese buzgósággal. Egyik monda szerint rabszolgákat, a másik szerint hajadont, vagy asszonyt, a harmadik szerint feleséget kellett áldozatul adni, és az utóbbi variáció arra a korra vall, amikor az illető népeknél a nők teljes rabszolgasorban éltek. E törvényszerűség alapján viszont a matriarchátus, a nőuralom korszakában bizonyára a *térleket aprították volna a malterbe...*

Az utóbbi időben újabb lendületet vett népköltészeti kutatás társadalomtörténeti és szociológiai szempontból érdekes következtetésekre és értékes eredményekre jutott. Így az a gazdag népköltési anyag is, amelyet a szerb nép kivételes szerencse folytán a mai napig meg tudott őrizni, nagy érdeklődést von maga felé. *Szkadar építése* című szerb népdének, a magyar *Közüves Kelemenné*-balladához hasonlóan a tokiói császári palota rabszolgacsont-oszlopainak lelete alkalmából külön aktualitást is nyert és ezért jónak láttuk azt a magyar olvasóközönség számára lefordítani.

Mikes Flóris.

### SZKADAR ÉPÍTÉSE

(Szerb népdének)

Várat épít három édestestvér,  
Három testvér, három Mrnyavcsevics:  
Az egyik az Vukasin király volt,  
A másik az Ugljesa vajda volt,  
A harmadik Mrnyavcsevics Gojkó:  
Szkadar várát a Bojana vizén,  
Három évig építik a várat,  
Három évig, háromszáz majsztorral,  
De még alapot se bírtak rakni,  
Nemhogy a várat felépíteni:  
Mit a majsztorok nappal építnek,  
Mindazt éjjel a tündér lerontja.

Mikor a negyedik év beállott,  
Akkor megszólalt a hegyi tündér:  
»Ne erőlködj, te Vukasin király,  
Ne erőlködj és ne pazalj kincset!  
Nem bírsz, király, alapot se rakni,  
Nemhogy a várat felépíteni,  
Amíg két testvért egy névvel nem lelsz.  
Sztóján fiut és nővérét Sztóidát,  
Hogy beépítenéd az alapba:  
Ugy lesz tartós a torony alapja,  
És úgy feépítheted a várat«.

(25.—64.: Vukasin király elküldi Deszimir szolgáját hintóval és hat szekérré való arannyal a napvilágba, hogy keresen Sztójánt és Sztóidát. Három évi keresés után a szolga visszatér, auélkül, hogy ilyenévü testvérpárt talált volna. A király ekkor újra belefog az építkezésbe, de a tündér most sem engedi, hanem így szól:)

»Hej, hallod-e, te Vukasin király,  
Ne erőlködj és ne pazalj kincset!  
Nem bírsz, király, alapot se rakni,  
Nemhogy a várat felépíteni!  
Hanem, itt vagytok ti, három testvér,  
Mindőtöknek hitese felesége:  
Kié holnap a Bojanához jön  
És ebédet hoz a majsztoroknak,  
Építsetek be azt az alapba,  
Ugy lesz tartós a torony alapja,  
Ugy felépíthetitek a várat.«  
Hogy Vukasin király ezt hallotta,  
Odahija két édestestvérét:  
»Halljátok-e, kedves testvéreim,  
Ihol, ezt szólta a hegyi tündér,  
Mihaszna, hogy a kincset pazaljuk,  
Nem hágy a tündér alapot rakni,  
Nemhogy a várat felépíteni!  
Még azt is mondja a hegyi tündér:  
Itt vagyunk mi, három édestestvér,  
Mindegyünknek hitese felesége:  
Kié holnap a Bojanához jön  
És ebédet hoz a majsztoroknak,  
Építenők be azt az alapba,  
Ugy lesz tartós a torony alapja,  
Ugy majd felépíthetjük a várat.  
De testvérek, erős hitet tegyünk,  
Hogy egyik se szól a hitvesének,  
Hanem, hogy a sorsukra hagyjuk mi,  
Melyik jön a Bojanához holnap?«  
És istenre erős hitet tettek,  
Hogy egyik se szól a hitvesének.  
Avval elérte őket az este,  
Elmentek fehér palotáikba,  
Vacsoráztak nagyuri vacsorát.  
De láttál-e már ekkora csodát!  
Vukasin király szavát megszegte,  
És elsöül mondja hitvesének:  
»Jól vigyázz, én hitese feleségem:  
Ne jöjj le a Bojanára holnap,  
Ne is hozz ebédet majsztoroknak,  
Mert a fejeddel fizetsz meg érte,  
Befalaznak a torony aljába!«  
Ugljesa is megszegte a szavát,  
Ő is mondja az ő hitvesének:  
»Ne tévedj meg, hitese feleségem:  
Ne jöjj le a Bojanára holnap,  
Ne is hozz ebédet majsztoroknak,  
Mert úgy fiatalon el fogsz veszni,  
Befalaznak a torony aljába!«  
Ifju Gojkó nem szegi meg szavát  
És ő nem szól az ő hitvesének.

Mikor reggel felvirradt a reggel,  
Felkelt jókor három Mrnyavcsevics,  
Elmentek a várhoz, a folyóhoz.  
Itt az idő, ebédet kell vinni,  
S királyné asszonyon annak sora,  
Elmegyen hát sógorasszonyához,  
Sógornéhez, vajda hitveséhez:  
»Hallod-e te, én sógorasszonyom!  
Valami fájás állt a fejembe,  
Néked egészséget! nem bírom ki:  
Vigy te ebédet a majsztoroknak.«  
»Sógorasszony, királyné urasszony!  
Valami fájás állt a karomba,  
Néked egészséget! nem bírom ki:  
Hanem szólj te ifjabb sógoródnak.«  
Elmegyen ifjabb sógoréjához:  
»Sógorasszony, ifju Gojkovica!  
Valami fájás állt a fejembe,  
Néked egészséget! nem bírom ki:  
Vigy te ebédet a majsztoroknak.«  
Mondja erre ifju Gojkovica:  
»Hallod-e te, királyasszony néném!  
Örömet szófogadnék én néked,  
Hanem báva porontyom fürdetlen,  
Fehér vásznam pedig kimosatlan.«  
Mondja neki királyné urasszony:  
»Menj csak«, mondja, sógorasszony menj [csak,

Vigyél ebédet a majsztoroknak,  
Én majd kimosom a te vászodat,  
Sógorné megfürdeti porontyod.«  
Mit tegyen mást ifju Gojkovica,  
Ő visz ebédet a majsztoroknak.

Mikor leért a Bojana-vizre,  
Meglátja őt Mrnyavcsevics Gojkó,  
Elfacsarodott a vitéz szíve,  
Szánja nagyon hitese feleségét,  
Szánja nagyon négyhetes porontyát,  
Hogy árván marad most böcsőjében,  
És orcáján könnye csillogt végig.  
Meglátja a karcsu ifjasszony,  
Lengén lépdél, míg odaér hozzá,  
Lengén lépdél, halk beszéddel mondja:  
»Mi az, mi bánt tégedet, jó uram,  
Hogy könnyedet hullajtod orcádra?«  
De így beszél Mrnyavcsevics Gojkó:  
»Genosz dolog, én kicsi hitvesem!  
Volt énnékem egy szép aranyalmám,  
De a Bojanába veszett máma,  
Azt sajnálom, meghalok utánna.«  
Nem érti el karcsu ifjasszony,  
Hanem így beszél az ő urához:  
»Imádkozzál csak jó egészségért,  
S öntesz te még kitömb aranyalmát.«

Cudarul fájt most a vitéz szíve,  
És a fejét félrefordította,  
Hogy hitvesét többé ne is lássa:  
De előjön a két Mrnyavcsevics,  
Ifju Gojkovica két sógora,  
Mefogják két kezénél fogva,  
Viszik a várhoz, hogy beépítsék,  
Előszólítják Ráde közüvest,  
Ráde pedig a háromszáz majsztort:  
Mcsolyog a karcsu ifjasszony,  
Azt hiszi, hogy csak tréfa az egész.  
Beállították már a gödörbe,  
Körülfogja a háromszáz majsztor,  
Döntenek rá fát, homokot, követ,  
Befalazták már egészen térdig:  
Még mosolyog karcsu ifjasszony,  
Még abba van, hogy tréfa az egész.  
Tovább falaz a háromszáz majsztor,  
Döntenek rá fát, homokot, követ,  
Befalazták már egészen övig:  
Akkor látja, szegény, mi van vele,  
Akkor látja, szegény, vi van vele,  
Nagyot szisszen, mint a mérges kigyó,  
És könyörög két jó sógorához:  
»Ne hagyjátok, ha istent ismertek,  
Befalazni fiatalon, zölden!«  
Igy könyörög, de nem segít rajta,  
Két jó sógor reája se tekint.  
Akkor elhagy szégyent és szemérmét,  
S könyörögni kezd az ő urához:  
»Ne hagyj engem, jó uram, ne hagyj [már,

Fiatalon befalazni falba!  
Hanem küldj öreg edesanyámhoz:  
Van anyámmak sok kincse-marhája,  
Vásároljon nektek rabot vagy rabnót,  
És építsetek azt az alapba.«  
Igy könyörög, de nem segít rajta.

Mikor látja karcsu ifjasszony,  
Hogy a könyörögés nem segít rajta,  
Akkor megkéri Ráde közüvest:  
»Testvérem, Ráde építőmester,  
Hagyj nekem ablakot a mellemen,  
Dugd ki rajta fehér emlímet,  
Ha idejön ártatlan kis Jövóm,  
Ha idejön, hogy szophasson emlőt«  
Ráde ezt testvérségből megtette,  
Hagyott neki ablakot a mellén,  
És az emlőt kidugta rajta,  
Ha odajön kis ártatlan Jövó,  
Ha odajön, hogy szophasson emlőt  
Megint szól Rádehoz szomoruan:  
»Testvér, Ráde építőmester,  
Hagyj nekem ablakot a szememnél,  
Hogy ellássak fehér palotámhoz,  
Mikor kis Jövómat idehozzák  
S palotámhoz újból visszaviszik.«  
Ráde testvérségből most is úgy tett.  
Befalazták az asszonyt a várba,  
Viszik hozzá böcsőjében porontyát,  
S úgy szoptatja egész héten által:  
Egy hét múlva hangját is vesztette,  
De a gyerekek folyt az eledel:  
Szoptatta még álló esztendeig.  
Ahogy vala, úgy meg is marada,  
S még ma is ott az eledel folyik:  
Csodaképen és orvosságképen,  
Ha mely asszony szükkölködik tejben.



## Az álmatlanság

Az álmatlanság épp olyan, vagy olyanféle szenvedély, mint a szerelem. Lassan fejlődik, vagy jön, mint a vilámos s aztán tart egy darabig, több-kevesebb ideig, néha nagyon sokáig: meggyötri, megkínossa az embert s egyszer csak elmúlik, elmegy, mintha itt se lett volna. Míg a szenvedély heves, erős, addig hiábavaló a küzdelem ellene. Ki kell tombolnia magát, mint a viharnak, hogy elülhessen. Gyötrődni kell benne, meg kell szenvedni érte (hisz épp azért szenvedély!), minden gondolatunkat szolgálatába parancsolja, felforgatja egész életmódunkat, egész énlünket, lefoglalja érdeklődésünket. Míg a szenvedély ereje tart, míg bele nem fáradunk, bele nem ununk a kínlódásba, addig folyton rabjai vagyunk.

Nem minden szerelem s nem minden álmatlanság ilyen hatalmas szenvedély. Vannak apró szerelemek, melyek meg se érdemlik ezt az elnevezést. Az idegek muló felborzolásával, melyek legfeljebb némi kis változást, jelenetet jelentenek az élet komédiájában.

De aprószerelem életünkben ritka a nagy szenvedély. Ritka az igazi »álmatlanság« is. Ellenben igen sok a rossz alvó, ideges ember. Ezek mohó füllel hajlanak a panacéára. Ezekhez szólok az alábbiakban.

Talán fölösleges is mondanom, hogy legelőször is a rossz alvás okai felől kell tisztába jönnünk. Ha a rossz alvás valami betegség melléktünete, úgy ezt a betegséget kell gyógyítani. Ha pedig egyszerűen neuraszténias tünet, úgy magát az idegességet kell elnyomni. Minden okos kura, ami az idegesség ellen használ, segít az álmatlanságon is. Az idegesség tünetei rendszeresen csoportban lépnek föl s régi gyógyászati elv, hogy nem külön-külön kell kezelni őket, hanem magát az egész nuraszténitát. Ez áll a rossz alvásra is, ha az az idegességnek egyik tünete.

Előfordul azonban s különösen szellemi munkásoknál elég gyakran, hogy a rossz alvás magában jelentkezik: hogy másról nem panaszkodik valaki, csak arról, hogy nem tud jól aludni; hogy keveset alszik, vagy hogy nehezen tud elaludni. Ilyenkor lehet, sőt kell is tenni a rossz alvásról, az agynak tulságos éberségéről. Mert ilyen esetekben a rossz alvást a tulságos éberség okozza. Ideges természetű ember tehát jól teszi, ha az esti órákban komolyabb, nagyobb figyelmet igénylő szellemi munkáival nem foglalkozik.

Akkor aztán — eloltja az ember a lámpát és fekszik nyugodtan. Lehetőleg nem gondol semmire; arra legkevésbé: mikor fogok elaludni? Ez a kérdés egyáltalán ne legyen kérdés. A nehéz elalvást igen sokszor épp az okozza, hogy figyelmünket erre állítjuk be. Pedig míg figyelünk valamire, míg várunk valamit, addig egész bizonyosan nem fogunk elaludni. A figyelem tudniillik az öntudat ébrentartása, az elalvás pedig az öntudat elaltatása. Elalvás előtt legkevésbé szabad tehát az elalvásra gondolni. De, hogy lehet nem törődni valamivel, amivel törődünk? Tréning, önfigyelmezés dolga az egész. A megoldás, a bűvös körből kivezető út ott van, hogy nem csinálunk káoszt a dologból: hogyan fogunk aludni s fogunk-e egyáltalán aludni az éjjel? Ha rosszul alszunk, vagy esetleg egyáltalán nem jó szeméinkre álom, majd annál jobbizően alszunk holnap.

Vannak, akiknek — ha nem tudnak mindjárt elaludni — sok minden eszükbe jut. Az egyik gondolatcsoport aztán rángatja magát a többi. Az elme egyik gondolatáról a másikra ugrál s kevés idő múlva az egész agyvelő minden sejtje fölébred s az elmekaptár úgy nyüzsög-mozog, mint a méhkas. Így aztán az alvásból persze semmi se lesz. Az ilyen izgékony, rapszódikus természeteknek meg kell tanulniok, hogy gondolataikat fixálni tudják, még pedig valami kellemes, nyugtató témára. Például gondoljanak egy ringó csónakra, amint az lassan uszik a vizen a partok mellett; ők meg a csónokban hátou

fekve bámulnak a csillagos égre. A gondolatoknak ilyen fixálását nappal, éber állapotban is lehet gyakorolni, ha ráérő ideje van az embernek. Legalkalmasabb időpont erre a lefekvés előtti esti órák. A gondolat fixálását, tehát az elalvás megkönnyítését célozza az a közismert tanács is, hogy ha nem bírunk mindjárt elaludni, számoljunk lassan egytől ezerig, kétezerig. Tapasztalásom szerint ennél sokkal jobb, ha arra ügyelünk, hogy légzötvetelünk hosszú, mély és egyenletes legyen. Födolog azonban, hogy nem kell türelmedlenkedni, forgolódni, lámpát gyújtogatni. Feküdni kell nyugodtan. Elősegíti az elalvást az alsó lábszárba csavart priznic s a földre huzott vizes sapka. Jó az esti órákban, de nem közvetlenül lefekvés előtt vett 20—30 perces langyos fürdő is. A dohány, bor, sőt még a sör is a rendes mértéken túl zavarólag hathat; bár nem mindenkinek. Az a közismert orvosi tanács, hogy vacsorára csak keveset együnk s korán vacsoráljunk, szintén nem áll mindenkire. Az ilyenmit magán kell kipróbálni az embernek. Ugyanígyen feületes általánosítás, hogy a megszokott ebédutáni alvás megromlja az éjszakát. Sok ideges embernél éppen ellenkezőleg áll a dolog: a délutáni szieszta felüdíti, megnyugtató s nyugtató hatása estére is megmarad.

Ha az idegek nyugtalanóságát, az elmetülebőségét nincs más mód lebirni, akkor kerülhet sor a patikaszerekre. Még

pedig lehetőleg nem altatószerekre, narokotikumokra, hanem nyugtató, szedatív szerekre, amilyenek a bróm és valérián-készítmények, vagy például a narancsvirágtea. Sok kínlódással szerzett tapasztalásom, hogy egy enyhe idegcsillapító jobb álmot hoz, mint egy magas dózisu álompör: medinál, veronál. Ahol a veronál esetleg nem használ, a narancsvirágtea vagy enyhe nyugtató szer nagyon beválhatik. Ennek megválasztása az adott esetben azonban már az orvos dolga. Az idegnyugtató szert, amíg szükség van rá, jobb napközben szedni, mint lefekvés előtt.

Legokosabb azonban — megint ide-térek vissza: az egészszel, mint minden ideges tünettől — nem sokat törődni. Bele kell nyugodni, ha néha hetekig, sőt talán hónapokig is rossz alvók vagyunk. Majd elmúlik e kellemetlen periódus, a szervezet előbb-utóbb beleun s megkívánja a maga rendes alvóporcióját. Ezt persze magunknak is elő kell segítenünk. Ezt cselekedésünk akkor, ha nem beszélünk »rettenetes álmatlanságunk«-ról. Mert a szavak olyanok, mint a tatár nyila: visszapatítnak az emberre. Ha szüntelenül hajtjuk, hogy álmatlanok vagyunk, el is hisszük s azok is lehetünk. Így kezdődnek a nagy szenvedélyek. Azokból lesznek az igazi rabok, akik nem akarnak szabadulni a rabságból, akik maguk nyujtják kezüket a bilincsek felé.

(A—S)

## TERE-FERE

**Vörös gazdagok.** Sok kalandos, kiszinezett, regényes leírás jelent már meg arról, milyen állapotok uralkodnak Szovjet-Oroszországban. Rebesgették, hogy rendszerváltozás történt sutyomban s a kommunizmusból áttértek a kapitalizmusra.

Hogy megtudja, mi az igazság, a *Journal* című francia lap kiküldte Oroszországba munkatársát, Henry Beraud-t, a regényíró, kinek *A kövérek mártíromsága* című regényét nemrégiben kiszorozta meg a Goncourt-Akadémia. Ő mint pártatlan szemlélő, jó megfigyelő a következőképp számol be élményeiről:

— Hogy hogy élnek a belsevikok? Erre ezt felelhetném. Elég jó az, kinek sok pénze van, nagyon rosszul az, kinek kevés pénze van és az, kinek nincs pénze, megdöglik.

A felelet eléggé különös, ha számba vesszük, hogy Moszkváról van szó, arról az Oroszországról, mely társadalmi forradalmon ment át s eltörölte a pénzt. Mint lehetséges tehát, hogy vannak gazdag elvtársak is és szegény elvtársak is? Erre a következő választ kaptuk:

— A kommunista ianok elméletben egyszerűek, de gyakorlatban már bonyolultak. Aki pár hetet tölt Oroszországban, nyomban észreveszi, hogy itt már vannak kispolgárok, akár egyebükt. Igaz, hogy a magántulajdont (az ingót és az ingatlant egyaránt) eltörölték, elméletileg csak egyetlen pénz foroghat, a munkajegy. De gyakorlatban a munka-jegy mindinkább helyet hagy a polgári érepénznek. Nincs földbírtok, de azért lehet pénzt gyűjteni. A törvény megtiltja, hogy az elvtársak örökbe hagyjanak valamit valakinek, de azt nem tiltja meg, hogy az élőknek ajándékot adjanak.

Emléhogva a gazdag elvtársak éppúgy dözölnek, mint más rendszer gazdagjai. Az *Automobile Club* a vörös arisztokraták gyülekező helye, hol a pincér elvtárs szmokingban fogadja a megtollasodott hadseregszállító elvtársakat, az új gazdagokat, kik legendás összegeket fizetnek egy-egy fogásért. Érdekes, hogy ebbe a ragyogó vendéglőben munkást egyáltalán nem látni. Ellenben az ítem úgy követeli, hogy a hadseregszállító elvtársak mindig kezten fogjanak a felszolgáló pincér elvtársal. Ez a bolsevik etikett.

**Képek a genfi életről.** Geni, mióta odahelyezték a Népszövetség székhelyét, mindinkább világias jelleget kap. A szigorú Calvin városa az őszi ideny alatt telistele van érdekes nemzetközi személyiségekkel, kik itt üdülnek.

Különösen nagy tiszteletben áll a néhai amerikai elnöknek, *Wilsonnak* özvegye, kinek a polgárság utóbb egy gyönyörű virágkosarat ajándékozott, hódoló irat kíséretében.

Az elnök özvegye a Bartholom-villában lakik, melynek homlokzatát Canova szobrai ékesítik s kertje a tó partjáig terjed, szemben a MontBlanc ormával.

Különben itt időzik mostan a hirneves francia költő is, Noailles grófné, több főrangú hö'gyvel együtt. De a legnevezetesebb személyiség mégis Patifala indus maharadzsa, kinek bainoki termét, bronzosra zománczott arcát, égkék színű turbánját mindenki megbámulja, amint elrobog az uccán. hatalmas mellkasán egy briliánsokkal kirakott mellvérttel, füleiben óriási gyémánt fülgyöngökkel.

Ő India kiküldöttje s nem kevesebb, mint harminc személy kíséri útján. Legendás gazdagsága köréje csödtit a bámész népet, mert arról is híres, hogy gazdagságával jótékony és adakozókedv párosul. Beszélnek például, hogy ebédje végeztével mindig csekély ezer frank hóravalót nyom a kiszolgáló pincér markába. Dicséretes gaval'eroság, melyet nem egykönnyen utánozhatnánk.

Párisban tizenegy nap leforgása alatt másfélmillió frankot fizetett egy vendégfogadóban a lakosztályért. Ha reggelizik, mindig legalább tizenötféle pástétomnak, befőttnék kell előtte lenni. Lakoszobái inkább a melegházakhoz hasonlítanak, telistele vannak ritka virágokkal.

Nem csoda, ha a józan és takarékos genfi nép valósággal bálványozza. Ünneplő pillanat az, mikor Geni uccán elsuhan pompás gépkocsijai, melynek ülésén kék, ruganyos atlaszaprónak ne-vernek, hogy minél kényelemsebben üljön az Ezeregyéjszakának ez a huszadik századba szakadt különös fia.

**A sakközép titka.** Amint *Toth Béla* Mende-mondák című könyvében is olvashatjuk, az első sakközépet a tizenennyolcadik században magyar ember találta föl, *Kempelen Farkas*, ki bámulatba ejtette vele a világot. Turbános

török báb ült a gép egyik oldalán, vázkezelével mozgatta a bábukat, még pedig oly szakértelemmel, hogy ha ellenfele hibás lépést tett, akkor az összes figurákat csöpörte a tábláról. Ezt az agyafurttalálmányt a felfedező benu-taita Mária Terézia udvarában, s állítólag maga Napoleon is sakkozott az ördögös törökkel, aki megverte őt. Hogy mivel a sakközépet titka, arról sokat írtak annakidején, de nem tudták nyomára jönni.

Most a *Sunday Times* újságra hírt ad egy sakközépről, mely 20—25 évvel ezelőtt szerepet s teleplezi a titkát egy szemtanu vallomása alapján. Ennek a szerkezte is megfelel Kempelen Farkas gépének. Az egész nem volt magasabb másfél méternél, a török báb egy méter husz centiméter hosszú, az állvány pedig harminc centiméter.

Lehetetlennek tartották, hogy egy ilyen kis alkotmányba, melyet a kerek, emeltyűk, drótok keresztül-kasul szeltek, valaki elbujhasson.

Ajeb, a gépeimber, mikor látszott, úgy mozgott, akár az automaták: teljes merevséggel ragadta meg és tette le a sakkfigurákat. Ő is elsöpörte a bábukat, mielőtt valami hibára jött rá.

A ház hasonló volt, mint a tizenennyolcadik században. Minden kitűnő játékos mérközni kívánt a törökkel, de mindegyik vereséget szenvedett.

Most egy angol, aki annak idején be volt avatva a sakközépről csalafintaságába, elbeszéli, hogy ebbe a gépbe nem más bújattak el, mint *Harry Pittsburrit*, az amerikai sakkmestert, aki nagyon nagy sakkmester volt és nagyon kis termetű ember, úgy hogy az állványra összekuporogva egészen ráfért. Évek hosszú során a török áruhában ő verte sorra ellenfeleit.

\*

**Tojás mérő.** Ezt is fölfedezték. A piacon a háziasszonyok aggódva kérdezik a kofáktól, hogy friss-e a tojás. Válaszukat elhiszik vagy nem, de ellenőrizni eddig még nem volt módjukban, mindaddig, míg a tojást föl nem törték.

Most egy francia vegyész hírt ad a tojásmérőről. Akárkinek módjában van megállapítani, hogy az a tojás, melyet vásárol, friss-e, vagy régi, sőt azt is, hogy hány napos.

Az eljárás egyszerű. Nem kell hozzá egyéb, mint egy léptékes pohár, vagy bármily edény, melyet teletöltünk vízzel. Maga a vizsgálat azon az olven alapul, hogy a vízbe dobott tojás egyenesen áll-e, vagy oldalt billen. Minél inkább régi a tojás, annál inkább igyekszik megtartani egyenes helyzetét. Számos kísérlet alapján a vegyész a következőket mondja ki:

— A friss tojás a folyadékban vízszintes helyzetben marad: ha három vagy ötnapos, akkor a vízszintes vonallal 30 fokos szöget alkot, ha nyolc napos, akkor a szög már 45 fokos lesz, ha pedig már három hetes, a vízszin-tessel alkotott szög 75 fokos. Harminc napon túl aztán a tojás egészen függőleges helyzetet vesz föl. Az egy hónaposnál régebb tojás uszik, imbolyog a vízben. Aki léptékes pohárral rendelkezik, mely erre a célra készül, annak clegendő egy pillantást vetnie a pohárra és megállapíthatja, hány napos tojást vásárolt.

A probléma egyszerű. Madnem olyan egyszerű, mint Kolumbus tojása

\*

**Angliában több eger van, mint ember**

Anglia most egérharcot folytat, mely van olyan zajos és izgalmas, mint az ókori béka-egér hárcu. Az egerek, az északi államok nagy elenségei, valósággal megrágnak őket. Londont az utóbbi években valósággal elárasztották ezek a rácsalók. Boltjaiban, rak-táraiban legendás károkat okoznak.

Az amerikaiak is küzdenek velük, ők azonban gazdasági alapra fektetik a harcot, nagy összegeket, díjakat tűznek ki az egérpusztítóknak. Anglia pusztán »egérharcot« rendez.

A *Morning Post* írja, hogy Angliában legalább ötven millió font sterlingre tehető az egerek okozta kár, melyek



különböző élelmiszereket pusztítják. Ebben az összegben nincs beleértve az a kár, melyet a szövetekben, kelmékben, épületekben okoznak.

Egy statisztikus, kinek fontosabb dolga nem akadt, kiszámította, hogy a gyakran megismétlődő, szorgalmasan végrehajtott egérintés után is több rágcsáló van Angliában, mint ember: számuk túlhaladja a negyven milliót.

Az újság megjegyzi, hogy a statisztikus talán kissé túloz, de számítása közel jár a valósághoz, mert az egerek rendkívül gyorsan szaporodnak, minél jobban irtják őket, annál inkább. Két egér, egy him meg egy nőstény, három esztendő alatt, amennyiben ivadékaik élve maradnak, 360.000 számú tekintélyes családra tehet szert.

Anglia, aki a világot kormányozza és sok milliónyi népet igaz le gyarmatain, nem bír — az egerekkel.

\*

**A tó és az amerikai hölgy.** Ezen a héten történt. Egy gazdag, nagyon szép amerikai hölgy érkezett üdülni a lemanol tó mellé, ki szerelmes a tóba és motorcsónakján anpokat tölt. Amikor Lausanne-tól Evianba haladt, kezét a vízbe nyújtotta s elvesztette briliáns-szal rakott gyűrűjét.

Az amerikai nő nem fött zavarba, hanem mihelyt megérkezett Evianba, a rendőrfőnökhöz fordult. Rendíthetetlen nyugalommal ezt mondta neki:

— Elvesztettem a gyűrűmet, kérem Önt, azonnal szivattyuztassa ki a tavat. Ez a gyűrű kedves, családi emlékem. Megjegyeztem a helyet, ahol a vízbe pottyant. Mondanom sem kell, hogy a kiszivattyuzás minden költségét magamra vállalom.

A rendőrfőnök eleinte ámult-bámult ezen az amerikai ötleten, nem tudta, hogy mosolyogjon-e vagy sem, de mikor látta, hogy a hölgy ragaszkodik hozzá, igyekezett őt meggyőzni a terv lehetetlen voltáról. Hangsúlyozta, hogy a tó kiürítése diplomáciai nehézségeket vonna maga után. Tudniillik a tó nem pusztán Franciaországé, de nagyobb részt Svájcé. Hosszu átiratokat kellené intézni Svájchoz, hogy ő is belemenjen a furcsa műveletbe.

Mikor ez az érv se szerelte le a makacs hölgyet, a rendőrfőnök így szólt:

— Külömben, ha Svájc bele is menne, akkor is új akadály állná utunkat: Svájcnak tudniillik nincs annyi palackja, hogy összegyűjthesse a kiszivattyuzott vizet.

Ez az érv hatott. Az amerikai nő lemondott tervéről.

Legalább így mesélik a francia újságok.

\*

**Gorkij az észről és lélekről.** Gorkij Maxim az *Europe* című folyóiratban életrajserű visszaemlékezését közli, melyben most az orosz szellem antiracionalizmusával foglalkozik. Megemlíti, hogy a legnagyobb szellemeik elenségesen tekintettek az értelemre, az észre.

**Tolsztoj** 1851-ben ezt jelentette ki: — A megismerés a legnagyobb erkölcsi baj, mely az embert érheti.

**Dosztojevszkij** hasonlóképp nyilatkozott:

— Sokat megérteni, az betegség, az valóságos betegség... sokat megismerni, sőt mindent megismerni, az nyavalya.

**Pisemszkij** fölkiáltott:

— Hogy az ördög vinné el a mi szokásunkat, a gondolkozást. Ez a lélek rühe.

**Andrejev Leonid** ezt mondta: — Az észben van valami kém-szerű, valami uszító-ügynök-szerű.

Se szeri, se száma orosz íróknál az ilyenféle mondásoknál, amiből következtethetjük, hogy ők egyáltalában nem bizakodnak az ész hatalmában.

— Mindez — mondja Gorkij — jellemző egy olyan ország embereire, melynek élete lehető legésszerűtlenebbül van megszerkesztve.

Az orosz népben más van: lélek. Erőből szinte áradozva ír Gorkij:

— Noha teljesen idegen tőlem a ha-

zafiaskodás és a szellemi élet egyéb nyavalyája, úgy látom, hogy az orosz nép kivételesen, szinte furcsán eredeti. Oroszországban még a hülvék is eredetien, sajátosan buták: ami a lustákat illeti, azok egyszerűen zseniálisak. Meg vagyok győződve, hogy az orosz nép gondolatainak és érzéseinek kicifrázása képzelete, váratlan csúrés-csavarása

folytán a lehető legérdekesebb anyag egy művész számára. Hiszem, hogyha ez a nép majd nem szenved attól, ami nyomja és nyögözi, ha dolgozni kezd el a polgárosító és vallásos munka teljes tudatával, regényesen hősi életet él majd és sokra tanítja meg ezt a fáradt, bűnöktől megtévelyodott világot. K. D.

## Haynau bizalmas jelentései a szabadságharc leverése után

Követeli, hogy a „lázdó hordák“ vezéreit az oroszok neki adják át

— A bécsi cs. és kir. udvari levéltár titkos írásából —

Haynau konok, megcsontosodott képviselője volt annak az eszmének, amely a bécsi Burgban született s amelynek megvalósítására Ausztria századokon át tüzzel-vassal, börtönnel és bitóval, de az erőszakon kívül a lelkek megvásárlásával; rangok, méltóságok és domíniumok adományozásával is törekedett. A szabadságharc leverése után is ezt a feladatot bízták Haynaura. Feketeszárnnyu hirnév szállott előre, amikor Magyarország kormányzó székét elfoglalta. A hesseni választófejedelem törvénytelen fia, akinek édesanyját később apia Lindenthal néven bárói rangra emelte, a tagadhatatlanul vitéz katona, ki pályáján gyorsan emelkedett: temesvári hadtestparancsnok volt, amikor az 1848-iki forradalmak az olasz harctérre szölitették, ahol custozzai és loratói haditetteivel szerezte meg császária kegyét. Az a vad kegyetlenség, amivel a híres asszonykorbácsoltató Bresciát letörte s ami a *bresciai hiéna* sötét jelzőjét szerezte meg neki, a bécsi udvar szemében alkalmassá tette őt arra is, hogy Magyarország pacifikálását is rábizzák.

A bécsi császári és királvi udvari és állami levéltár titkos írásából közöljük alább ezeket az izgalmasan érdekes jelentéseket.

Már akkor, amikor az oroszok megbeszélést folytattak vele az előreláthatólag bekövetkező fegyverletételről: arra törekszik, hogy a foglyokat neki adják át, attól tartván, hogy az oroszok, akik a magyarokkal rokonszenveznek, nagyon ki-méletesen fognak velük bánni...

Haynau áthelyezését az olasz hadiszinterről a magyarra már 1849. május 5-én javasolta Ferenc Józsefnek a hadügyminiszterium, de a császár azt az adott helyzetben nem találta megengedhetőnek. Néhány nappal később azonban már a következő legfelsőbb elhatározását adta tudtára gróf Radetzky marsallnak, az olasz seregek főparancsnokának:

Magyarországon jelenleg a hadseregnek oly viszonyok uralkodnak, hogy szükségesnek látom, hogy Welden báró tábornagy mellé egy minden tekintetben megfelelő tábornokot adjak.

Választásom az olaszországi második hadtest parancsnokára, Haynau báró altábornagra esik, akibe, előtem ismert körülmétektől voita, jellemzősége, kiterjedt szakértelme és egyéb kiválóságai folytán teljes bizalmamat hejjezem.

Gondoskodjék tehát azonnal Haynau báró altábornagnak jelen állásában való megfelelő pótlásáról és küldje őt a legnagyobb gyorsasággal a Magyarországon működő sereg főhadiszállására. Pozsonyba.

Pozsony, 1849. május 10.

Ferencz József.

Mielőtt a honvédsereg Világos elé ért volna, Berg báró, az orosz vezérkar főnöke, érdeklődött Haynau, az új osztrák fővezér felfogásáról a fegyverletétel módoszataira vonatkozólag. Berg báró megbízására

Rüdiger gróf orosz tábornok meglátogatta Haynaut, megbeszélést folytatott vele és sürgős jelentést tett erről vezérkari főnökének:

Látogatásom alkalmával beszélgetünk arról a tárgyról is, amelyre nézve Kegyelemsséged megparancsolta nekem, tudjam meg róla Excellenciája vélekedését. A báró ur közölte velem, hogy el van látva a legszélesebb körű felhatalmazással, úgy arra, hogy a háborút folytassa és befejezze, mint arra, hogy azután átvegye a magyar királyság kormányzását, amelyet most meg kell hódítani. Bizalmasan közölte velem azt is, hogy ha egy oly jelentékeny felkelővezér, mint Görgey, ütközet nélkül, anélkül, hogy megkísérelné a fegyverek szerencsésjét, megadná magát Felsőleges Urának és legitim uralkodójának, a parancsnoksága alatt álló összes tisztekkel és legénységével, ágyúival, valamint a hadianyaggal együtt, tekintettel arra, hogy ez példaadó hatással járna a többi fölkelő csapatokra is: úgy gondolkozik, hogy ez esetben garantálni lehetne Görgey életét és büntetlenségét. Ezt meg lehetne tenni az ő személyére nézve, de nem szabad őt részesíteni semmiféle tiszteletadásban, sem semmiben, ami aljas és druló magatartást igazolni látszanék.

Hasonlóképpen kezeskedni lehetne mindama lázdó tisztek életéről, akik e példát követnék és garantálni lehetne, hogy őket törvényes hatóságok elé állítják ügyük tisztázása végett: mennyiben érdemesek a legfelsőbb kegyelemre. Haynau báró ragaszkodik azonban ahhoz, hogy amnesztiáról, vagy kapitulációról szó sem essék. Véleménye és utasításai szerint föltétlen megadásról lehet szó, ama törvényes és legitim hatalom előtt, amely hatalom Ausztriában elég szerencsétlenül nagyon sokáig *tulságos türelmes és tulságos atyai* volt.

Fogadjá Kegyelemsséged különös nagybecsülésem kifejezését, amelylyel vagyok

Rüdiger gróf s. k.

### Rüdiger gróf jelentést tesz Haynauak Vil gosról

Bekövetkezett aztán a fegyverletétel, amelynek egyik legelső dokumentuma ez az orosz híradás Haynauak:

Kisjenő, 1849 augusztus 13.

Tábornagy Ur!

Sietek értesiteni Excellenciádat, hogy Görgey éppen most önként és egyszerűen megadta magát. Mai napon, augusztus 13-án, a vezetése alatt álló összes csapatok lerakták a fegyvert az orosz császári hadsereg előtt. A fegyverletétel a szőlősi határban ment végbe.

A felkelő tábornokok száma, akik szintén megadták magukat Görgeyvel együtt, tizenegy; az egész sereg, gyalogság és lovasság, több mint huszezer ember, valamint a tüzérség 130 ágyúval. Az egész sereget és hadianyagot Nagyváradra küldöm a fővezér öfenségének.

Ugyancsak a mai napon két parlamentér érkezett hozzám Aradról, hogy az erőd megadását felajánlják, de csak

azon feltétellel, hogy az *csakis orosz csapatok előtt történjék meg*. Értésítettem e lépésről a varsói herceget, s kötelességemnek tartom azt Tábornok Urral is közleni.

Fogadjá Báró Ur legőszintébb nagybecsülésem kifejezését.

Rüdiger gróf m. p.

### Haynau jelentése a császár-hoz a fegyverletételről!

Felsőleges Uram!

Eppen most kapom Schlick gróf altábornagy jelentését Uj-Aradról, amely szerint e hó 13-án reggel Görgey, a felkelők vezére, Világosnál egész hadseregével letette a fegyvert és megadta magát Rüdiger gróf lovassági tábornoknak. Amidőn sietek ezt a jelentőségeltjes eredményt egyelőre röviden Felsőgednek legalázatosabban bejelenteni, nem mulaszthatom el, hogy Felsőgednek mellékelve be ne terjesszem Berg báró császári orosz gyalogsági tábornoknak a varsói herceghez intézett jelentését, amelyből Felsőged legkegyelmesebben láthatja, milyen elveket találtam én megállapítandónak a lázdók most már valóban bekövetkezett meghódolásának esetére.

Temesvár, 1849. augusztus 14.

Haynau tábornagy.

Ezt követte Ferenc Józsefhez Haynauak az a jelentése, amelyben aggódik, hogy az oroszok nem fogják simán, egyszerűen kiadni neki a magyarokat:

Felsőleges Uram!

E hó 14-iki legalázatosabb előterjesztésben siettem Felsőgednek legmagasabb tudomására juttatni a Görgey-féle fölkelősereg feltétlen megadását.

Időközben azonban, sajnos, arról kellett értesülnöm, hogy ebben az ügyben Rüdiger gróf orosz lovassági tábornok oly magatartást tanusított, amiből a forradalmi párt igen könnyen új, hábr csaló reményeket is meríthet a következményekre nézve. Ez az eljárás olyan volt, hogy az nemcsak az osztrák állam tekintélyére és érdekeire sérelmes, de más olyan önkényeskedésnek is minden várakozás ellenére is teret nyit, hogy azt nem hagyhatom szó nélkül. A magukat kényre-kegyre megadott lázdók és hadianyagoknak, valamint mindennemű knics-tári javaknak kiszolgáltatását legitim uralkodójuk részére nem lehet megtagadni, — akkor nyugodtan várhatom be a bekövetkezendőket.

Sajnos azonban, más jelentéséből okom van az aggodalomra, hogy ez a feltétlen kiszolgáltatás még sok akadályba fog ütközni és a dolog a mi hátrányunkra el fog huzódni. Ezért is bátorságot kell vennem magamnak arran, hogy Felsőgedet legalázatosabban megkérjem, miszerint kegyeskedjék Felsőged bölcs belátása szerint a varsói herceghez legmagasabb nevében, vagy legmagasabb parancsára a megfelelő megkeresést elíuttatni, hogy a *lázdó vezérek tisztejekkel, legénységükkel, hadianyagukkal és egyéb knics-tári javakkal együtt nekem törvényes elbánásra kiszolgáltassanak*.

A második mellékletben bátorodom Felsőgednek alázatosan beterieszteni a volt magyar forradalmi kormány amaz egyéneinek névsorát, akik a bekövetkezett események folytán kezünkbe jutottak.

Haynau tábornagy.

Hogy mi lett Haynau fellépésének eredménye, azt már a történelemből tudjuk.

KERESZTÉNY  
FIATAL  
segédorvost  
keres  
BREZSOVSKY SANATORIUM  
NOVISAD



## Divatlevél

Páris, 1925 október 4.

Bár egész nyáron mindenütt a szőrmék sokaságát láttuk, mégis természetesen tére bontakozik ki egészében a szőrmédivat. Az idei tél ismét a finom elegáns prémeket, mint a breitschwanzot, perzsát, sealskint, a színesek közül a visant nyestet, mormotát, górellát, mokust és a fejedelmi hermelint helyezi előtérbe, de felvonul a nyultól kezdve a leopardig minden más szőrme is. Ruhadiszeknek kékre, lilára, zöldre festett szőrméket hoznak és a szücsmesterek valósággal versenyeznek egy-egy ötletért, miképpen változtassák a szegény kis házinyul vagy macska egyszerű bundáját egész excentrikus valamivé. A mintázott szőrméket díszeknek, capeknek, sportkabátoknak alkalmazzák. Nyakba széles, hosszú sál vagy rókát visel az elegáns nő és pedig a nemes kék, vagy sárga rókát, esetleg skunksot. Érdekes, hogy még a mult szezonban is annyira divatos szürke prémekek közül az opossum és a szürke róka egyáltalán nem láthatók. A bundák az egyenes és harang vonalat mutatják.

A divatosan öltözködő dáma a kalapra fordít igen nagy gondot, miután a legtökéletesebben elkészített toilletet is lerontja egy rosszul választott kalap. A nagy kalapszalónok természetesen szintén féltve őrzik kreációikat és ezeknek bemutatása külön szenzáció.



A téli kalapok főleg bársonyból, velour-chiffonból, filéből készülnek, színik a ruha színe szerint változik. Az idei szezonban a kis kalapok mellé bevonult a nagy kalap is.

Délelőttre leginkább saiat anyagával díszített kis filc vagy minden dísz nélküli sűrűn tűzött egyszerű bársony kalap az elegáns. A finoman öltöző hölgy délutáni autósétához és kávéházba bársony vagy velour-chiffon kis kalapot visel, mely arany, ezüst bórrel vagy himzéssel, esetleg kis toll tűzéssel, vagy szalaggal van kevésbé díszítve. A szezon újítása az ugyancsak



bársonyból, velour-chiffonból készült, tollal és pedig leginkább paradicsommadárral díszített nagy kalap, mely délutáni teához, vacsorához és színházba (páholy) a toillette fő kiegészítő része.

\*

Ma a nő otthon a legkülönbözőbb anyagból készült pyjamaiba öltözik. Reggeli, illetve délelőtti pon-

gyolát könnyű selyemből, a délutáni fogadó-pongyolát díszes cre de chineből, bársonyból, arany, ezüst laméból készült pyjama váltotta föl. Ez lehet egyenes vagy harang-

vonalu, a nadrág bő pantallo vagy bricsészerű. Alváshoz nyerselyemből készült egyszerű angolos férfi pyjamat használnak.

Bruck Imre

## GRAFOLÓGIA

**Boldogtalan asszony, Senta.** Huszonhat éves, két éve asszony, házassága nem volt szerelmi házasság, gyermeke nincs, teljes anyagi jólétben él, napjai eseménytelenül mulnak el, vannak pillanatai, amikor úgy érzi, hogy a legjobb lenne meghalni, elmúlni. Nem látja értelmét életének és nem lát kivezető utat. Mindezt tudja, de azért hozzáam fordul, bár úgy érzi, reménytelen helyzetén nem lehet vigasztaló szavakkal segíteni. Nem haragszom pesszimizmusáért, bár nem látom nehéz problémának az életét. Nagyon őszinte és a multját ismertető leveléből — férjének néhány sorából kész diagnózissal szolgálhatok. Előre bocsájtom, hogy nem célozom a vigasztalás, mert tudom, hogy megnyugtató szép szavakkal csak csökkenteni lehet a fájdalmat, de nem gyógyítani. Leirom lelki bajának indokait, megmutatom a kivezető utat, nem rajtam múlik, ha jelen soraim dacára életét reménytelen boldogtalanságba fogja leélni.

Huszonhat éves korában szerelmes volt. Néhányszor csókolóztak, esti séták a Tisza partján, három levél Berlinből, szép képeslapok Párisból, mindig ritkábban, aztán semmi. Két évig várt, szomorú volt és jött egy halk léptű, meglehetősen ember, — a felesége lett.

Az ura — hát igen — jó ember, szereti magát — szomorú, zárkózott, udvarias, elgondolkodó. Nincs benne erély, lendület, mint abban, aki ott a Tisza partján azon a bizonyos utolsó este belerántotta a csónakba és csókolta vadul az arcát. Nem tudott védekezni — jól esett éreznie a férfi vad, lékezhetetlen, semmivel sem törődő erejét, elalélt a kínzó csóközöntől.

Az a férfi, akire állandóan visszaemlékszik, nem játszik más szerepet, mint beteg lelkének egy tárgyra való koncentrálása, aki ha Ön mellett lenne, elvesztené jelentőségét, megszűnne érték lenni, amint nem is érték, csak egy férfi, akinek hatott az érzékeire. Ön azután szépen felöltözteti eseménytelen óráiban a fantázia csillogó színeivel, mesebeli királyiit faragott belőle, az ideális férfit, aki páncélba alszik és sárkányokkal hadakozik. A két év, ami a férfi és a házassága között volt, szintén eseménytelen lehetett, mert ha a férje előtt még egy szerelem lett volna, akkor most nem lenne boldogtalan. A férjet az olyan asszonyok, mint Ön, nem szeretik azért, mert feleségül veszi Önöket, tehát nem érték. Az érték ott kezdődik, hogy szerelmi dalt duruzsoljon a füllükbe, fellengzős leveleket írjon és elmenjen lehetőleg külföldre, hogy még fájdalmasabb legyen az a tudat, hogy talán soha vissza nem jöhet. Mert fájdalom kell önnek és emlékek. Amit elvonatkoztathat a valóságtól, kizozhatja önmagát és sirhat álmatlan éjszaka.

Azt hiszi, hogy ebben kulminál az intenzív lelki élet, különb a többi asszonyoknál, akik tudnak egészségesen, hangosan nevetni és Uram bocsáss — még a férjüket is szeretik. A való helyzet az, hogy halvány sejtése sincs arról, hogy mi a szerelem. A szépen leírt tiszaparti jelenet erotika, amit összetéveszt az érzések legfenségesebbével, melynek csak kiegészítő része a nemi élet.

Nincs itt más baj, minthogy Ön szépen berendezte az életét szomorúságra és így jár vele, mint az egyszerű kis lány, aki elvesztette értéktelen üveglárisát. Kereste a mezőn, messziről fénylő valami, oda szaladt — hát egy nagy gyémánt volt. Sirva dobta vissza és szaladt tovább az üvegláris után.

A férje komoly, értékes ember, aki tudja, hogy nem él a megérdemelt családi életet.

Harminckét éves, erejének teljében. Nem gondolja, hogy szomorúságba olvadt jószágát egyszer egy nemes igazi asszony átváltoztatja boldogsággá? Vagy még akkor is az üveglárisat fogja hajszolni?

Látja nem vigasztaltam. A férjének szeretném megszorítani a kezét, mert óriási energia, férfiaság van abban az emberben, aki önnel két évig türellemmel és önfegyelmel élni tudott. Több erély és lendület az, mint berántani egy leányt a csónakba, csókolni, azután értelmes butaságokat firkálni Párisból az a fölénnyel, mintha Párist legalább is ezek a legények építették volna és az ő kiváltságán ott élni, esetleg nyomorogni. Csak az urát sajnálom.

**Hívő, Subotica.** Az aláírásoknál használt különböző církalmaknak nincs különösebb jelentősége. A színészek legtöbbször díszes aláhuzásokat használ. Három nagy művész az aki nem használt církalmat *Hiland, Talma, Sonenthal*. Az intelligens emberek, valamint a nagy kaliberű egyéniségek az aláírást rendszerint ponttal, vagy vastagabb merev lezuhással végzik. *Schiller, Goethe, Victor Hugo, Thiers, Cavour, Bismarck, Moltke, W. Pitt, Palmerston* stb. aláírása církalom nélküli. Viszont *I. Napoleon, Gambetta, Metternick, Kossuth, Erzsébet angol királynő* aláírásukat különböző ívelésű vonalakkal díszítették. A névsor összehasonlításából láthatja különbséget, bár ismételttem a církalmak semmi pozitív tulajdonságra nem mutatnak és analízis szempontjából csekély jelentőségük van.

**Lelkibeteg.** Igaza van. Jelen rovatban nem csak a négysoros grafológiai elemzéseket csinálom, hanem azoknak az embereknek, akiknek problémáik vannak, amikről beszélni nem igen szoktak, amit nem lehet elmondani a szülőnek, a testvérnek, hanem leírják őszintén. Számomra minden ember idegen, akivel csak lelkibaján keresztül jutok közönségbe és csak addig, míg vizsgálom nem vezetem a helyes utra, melyről oly sokszor lebillen. Jelen rovatnak Grafológia a címe, de sokkal többet akarok nyújtani az érdeklődőknek, mint szokványos tanácsokat. Épen azért ne tételődjön, hanem írja meg azt, amire eddig oly nehezen határozta el magát és meglátja, hogy segítségére leszek.

**A repülő autóhoz.** Szívós, élénkfantáziájú, szexuális. Jólelkű, intelligens, autódidakta. Hirtelen indulatu, hamar higgadó. Átlagérték.

**S. I., Beograd.** Gyengéd lelkű, jóindulatu, harmónikus életet kedvelő, jó anya típus. Van benne praktikus ész, rendszeret. Nagyon jó nyelvérzéke és kitűnő hallása van. Rossz tulajdonságai nem szembetűnőek. Értékes, jó feleség.

**Három sor.** Sokkal eredetibb és értékesebb írás, sem hogy három sorból analizálhassam. Kérek hosszabb levelet, lehetőleg aláírással.

**I love you, Pancsevo.** Mélylelkű, formát szerető hju, jólelkű, rapsodikus, jó felfogó képességgel rendelkező, bizonyos dolgokban határozatlan, makacs-kodó, akinek dolgokról megvan a maga egyéni véleménye. Szereti a zenét, passzívításra haló, bár külsőségeiben önállóan látszik. Minden szép iránt lelkesedő, választékos ízlésű, értékes leány írása.

**Kaliber.** Bűnözési hajlama, jellemetlen, alávaló közönséges. Elégedjék meg ennyivel.

**Gy. B., Bogolevo.** Önfeláldozó, jólelkű, féltékeny természet. Rendszerető,

munkát kedvelő, az étellel szemben fűszeg, könnyen meghatódó, aki hamar elsírja magát. Életében sokat szenvedett, passzív természet.

**Javitás, Crvenka.** Kérem, vegyen magának annyi fáradságot, hogy korát, nemét, esetleg foglalkozását írja meg, ha részletes elemzést óhajt.

**Cogito ergo sum.** Fenti üzenet önnek is szól.

**Ibolya.** Kiforrotlan, naiv, hiszékeny, zenét kedvelő, ábrándokban élő, kicsit könnyelmű, nagyon jó szívű, kedves kis lány. Bár nincs Ibolya természete, de okvetetlenkedő tulajdonságáról majd leszokik.

**Liszes, Apatin.** Nagyon jó számoló, spekulatív tehetséggel megáldott, hirtelen indulatu, hamar higgadó, intelligens férfi. Erősen szexuális zárkózott, közömbös természet. Érzéseit befelé vezet le, kifelé flegmaságot mutató, hangulatokra rezonáló. Van benne nagyvonalúság, korrekt, őszinte, nagy dolgokat helyesen látó, de jelentéktelenségig kicsinyes, mérlegelő, következetes.

**Liszesné, Apatin.** Rendszerető, jólelkű, gyengédségre vágy, gyenge energiájú, önző természet. Jó anya típus, kötelességtudó ön állhatatlan, befolyásolható, kissé félszeg, visszavonuló, etikus, különösebb rossz tulajdonságai nincsenek.

**V. Imre, Novisad.** Indulatos, erőszakosságra hajló, fizikai munkát végző ember írása. Intelligens, minden szép iránt lelkesedő, az életben nagyon sok szenvedésen, megaláztatáson ment keresztül. Gondolatmenetében tempós, megfontolt. Reumatikus bántalmat lehetnek.

**Lori.** Függetlenül levelének tartalmától, de tényleg egy elmúlt szép nyár emlékét hordja magában. Felületes, érzelmes, sentimentalizmusra hajló, nem nagyon rendszerető, hanyag, szórakozott, határozatlan, könnyelműsködő, érzékeny akiben szeretelenség van. Gyenge idegzetű, a legkisebb esemény, ami életében történik, nagy emociót okoz. Több önfegyelmet, kisasszony!

**Vörös lilium, Sombor.** Finom lelkű, kissé zárkózott természetű, aki hivatalnoki munkát végezhet. Intelligens, rendszerető, ugy az irodai munkájában, mint a külsejére. Jószívű, beosztással élő, értékes leány, akiben élőkén él a vágy egy eljövendő boldogabb élet után, valakivel akit nagyon tudna szeretni, azt hiszem, most amikor második levelét írta, már meg is találta.

**K. K. 36, Subotica.** Korrekt, őszinte, jellemes írás. Inventio ugyan nincs benne, de mint munkaerő határozottan értékes, pontos, kötelességtudó, egészséges.

**1903.** Neurasteniára hajlamos, aki flatalsága dacára már sok mindenen keresztül ment. Türelmetlenkedő, kapkodó, fantáziájában élő aki elgondolásában nagyszerű, de kivételben megtör, elfárad. Ha energiáját fejleszti, értékes ember lehet.

**Karácsony.** Asszonyom, az ön írásában értéket látok. Éppen ezért ne kívánja tőlem, hogy beküldött három sorából egy elnagyolt felületes elemzést adjak. Kérem talán egy hosszabb, esetleg hozzám írt levelének a beküldését.

**U. M., Senta.** Csak azon esetben tudok önnek kimerítő tanácsot adni, ha részletesen megírja, hogy milyen pályára óhajt lépni, milyen üzlete van, melyeknek az anyagi viszonyai? Várom kimerítő levelet

**Boldog ember.** Hm. Az írásában valami kevés boldogságot de ha ön a boldog ember jellegét választotta, úgy csendben letezem a tollam. Kár rontanl a boldogságot grafológiai analízissel.

**V. G., Starl-Becsej.** Az analízis díja 20 dinár.



# A versenyautó halottja

Regény. Irta: F. X. Kappus

Bíró Mihály rajza.

50. folytatás



Az eddigi részek tartalma: Horváth Elemér báró montecarlói veresége miatt tervezett öngyilkossága előtt nőül veszi ottan Rendulics Flóra novisadi gépiró-asszonyt, aki azért kéri őt meg erre, hogy előkelő hangzású nevét viselhesse. A báró beleszeret feleségébe, aki Bécsben szeretne lenni egy gazdaggyárosnak. Egyezséget köt feleségével, hogy ha újból nagy vagyont szerzik, akkor visszatér hozzá. Lepkowski vag, aki Montecarlóban ezer frankot kapott Horváthtól, milliárdokat nyer számra ezzel a pénzzel. Horváth mint gazdag ember me jelenik Flóránál és jogait követeli. Az asszony, aki Risch Guidóba szerelmes, hogy megszabaduljon tőle, autóversenyre induló férje tejába mérget kever...

És Horváth bárónő ebben a percben mar fogoly is volt.

— Istenem! Gyűlölni? Ez nem kifejezés arra az iszonyatra... arra a borzadásra, amit éreztem, ha szembe kerültem vele. Nem bírtam elviselni...

— Tulajdonképpen miért?

Flóra egész testsúlyával ránehezedett a férfi vállára.

— Nagyon kérlek Guido, hogy ne... Szememben izgalom tükröződött és újjal görcsösen markolták meg Risch karját.

— Rendben van, — felelte a férfi, akit a bárónő szépsége ismét ellágyított — nem jutunk előbbre ezzel a beszélgetéssel, itt az uccán...

Visszafordultak.

— Laganó jut az eszembe. — szölt Flóra.

Megfogta Guido kezét és kebléhez szorította. Egymáshoz fonódva mentek a járdán, térdük minden lépésnél surolta egymást.

Flóra, anélkül, hogy ránézett volna, tudta, hogy a férfi mosolyog.

— Nem szívesen emlékszel vissza?

— Nem.

Az asszony felsóhajtott.

Tudta, hogy Risch mire nem emlékszik vissza szívesen.

— El fogod azt egészen felejteni, ha egyszer messze leszünk innen. Az én emlékezetemből máris kezd elmosódnai az egész. Még egy fél év... vári türelmesen... addigra Amerikában leszünk...

Risch mormogott valamit: nem lehetett érteni.

Flóra gyorsan hozzátette:

— Lehet, hogy még hamarabb... sokkal hamarabb. Csak tőled függ. Mindenesetre az okmányaink... lesz egy kis munka velük...

— Hallottál valamit Fleischlerről? — kérdezte a férfi.

Flóra felnevetett.

— Képzeld csak, tegnap levelet kaptam az ügyvédjétől. Ötszáz millió koro-

nát ajánl fel, mint végkielégítést... ötszáz milliót, legjobb akarattal se tudna többet előteremteni, az biztos.

— És te?

— Meg fogom fínt majd mutatni a válaszat. És kérlek, hogy magad add a levelet postára, hogy egész nyugodt légy.

— Teljesen felesleges.

— Nem is olyan nagyon. Mert a végén még hajat találász a levesben. Én tudniillik, azt kérem Fleischlertől, hogy adományozza a pénzt jótékony célra, azoknak a szegény, elbukott leányoknak, akiknek senkijük sincs...

Az Atlantic-hotel halljából villanyfény szűrődött ki. Az éjszaka még feketébb volt így körös-körül.

— Nincs kifogásod ez ellen? — kérdezte Flóra és könnyezni kezdett — nem tudom, hogy támadt ez a gondolatom, de jól esne nekem visszaadni a nyugalmamat és az erőmet.

A férfi ajkáról eltűnt az előbbi mosoly.

— Azt hiszed, hogy meg fogja tenni? Akkor nagyon rosszul ismered ezt a fajtát. Különbö — vederemo...

Elbocsátotta a nő kariát és az illendőség megkövetelte távolságra húzódtak egymástól, amikor a szálló kapuján beléptek.

A hallban két férfi, mintegy parancs szóra, egyszerre ugrott fel a bőrdványról ebben a pillanatban.

Jobbról-balról közrefogták Flórát.

— Csak feltűnés nélkül, kérem...

És Horváth bárónő ebben a percben már fogoly is volt.

## Lepkowski kihallgatása

A jegyzőkönyvvezető tolla sercegett a papiroson.

Két órája ült már szemben Lepkowski az innsbrucki törvényszék dísz nél-

kül való termében a vizsgálóbíróval. Homlokán gyöngyözött a vereiték.

Mindent, amit tudott, jegyzőkönyvbe mondott: hogyan ismerkedett meg Horváthtal Montecarlóban, hogyan játszott helyette, hogy kerültek el messze egymástól... semmit sem halgatott el. Mirjam személye volt az egyetlen, amelyről lehetőleg nem beszélt, illetve csak annyit, amennyi elkerülhetetlen volt.

— Egyszóval ez úgy volt... — szölt minduntalan Kummergruber doktor és kopogtatott az asztal lapján a ceruzájával.

— Nos, térjünk át arra...

Megvakarta a fejét:

— Itt van ugyanis egy nőszemélynek a tanuvallomása arról... hogy is fejezem csak ki magam... szóval egy egészen különösen hangzó egyezségről, amit a bárónő és férje kötöttek. Tud ön valamit ilyen egyezségről?

— Nem értem, hogy miről van szó.

— Ők ketten egy megállapodást létesítettek, amelynek tartalma első hallásra kissé hihetetlen, azonban tekintve azokat a szokatlan körülményeket, amelyek között ez a házasság létrejött, nem esik teljesen a lehetőségek határain kívül. Azonkívül a gyanúsított jellemrajzához teljesen hozzáillik, különösen azokhoz a részletekhez, amelyeket ön most közölt. Nem tud egyszóval semmit sem erről?

— Fogalmam sincs róla. — biztosította a lengyel.

A vizsgálóbíró elgondolkozva lapozgatott az iratok között.

Lepkowski felemelkedett helyéről.

— Egy pillanatra!

Kummergruber doktor éles pillantást vetett régmódi pápaszemén keresztül a lengyelre.

— Ön valami Griebbs kisasszonyt említett itt többféle összefüggésben. Nekem az a benyomásom, hogy ön, erre a hölgyre való tekintettel annak összeköttetését Horváth báróval nem tárta fel olyan pontosan, mint azt a nyomozás érdeke megkövetelné. Tekintve, hogy ön itt minden idézés nélkül jelent meg, azt kell hinnem, hogy ön is mielőbbi felderítését kívánja ennek az ügynek. Ennek ellentmond azonban, hogy ön éppen Griebbs kisasszonyra vonatkozólag, akinek pedig a nyomozás szempontjából rendkívül fontos a szerepe, egészen érthetetlen módon tulajdonosan tartózkodó. Eppen ezért felteszem a kérdést: van önnek arról tudomása, hogy ez a hölgy közvetlenül a versenyautók startja után találkozott a bárónővel a Tirolier Hof-szállóban?

— Mindenesetre. Azonban...

— Egy pillanatra... Van-e önnek tudomása arról, hogy a kettőjük közötti indultatos összetűzés következtében Griebbs kisasszony idegrohamot kapott és kórházba kellett szállítani?

— Hogyne.

— Tett önnek említést erről a hölgy?

— Nem. Azonban én mindiárt tisztában voltam a tényállással, mielőtt megtudtam, hogy a bárónő is Innsbruckban volt akkor.

— Miféle tényállásról?

— Az egyetlen lehetőségéről. Már régebben gyanítottam, hogy Griebbs kisasszony a meggyilkolt báró iránt valami egészen beteges, földöntúli rajongással viselkedik... ha tetszik, nevezük ezt szerelmeknek. A bárónőt éppen ezért természetes ellenségének tekintette. Kezdetből fogva az volt a rögeszméje, hogy a bárónő végzeté lesz az urának. Számtalanszor tett előttem ilyen kijelentéseket, amelyeket exaltált természetével magyaráztam.

Kummergruber doktor figyelmesen hallgatta.

— Hogy érti ezt, hogy rögeszme? Alaptalan föltevés volt csak?

— Összenézett a jegyzőkönyvvezetővel.

— Teljesen alaptalan. — felelte Lepkowski. — Ez egyébként magánügy...

— Ön mint tanu áll itt, Lepkowski ur, — intette meg a vizsgálóbíró — azt ne feledje el.

Az óra egyhangúan kezegett a fehér falon. A lengyel elgondolkozva nézett maga elé. A vizsgálóbíró várt.

Vége megszökölt Lepkowski:

— A dolog úgy áll, hogy Griebbs kisasszony médiumi tevékenységet folytat... egyszóval médium és ahogy általában mondják, egészen különleges képességekkel rendelkezik. Én magam is meggyőződtem róla ismételtén, hogy ő transzban leírt olyan dolgokat, amik a távolban játszódtak le... sőt olyat is, ami csak később következett be.

Lepkowski a jegyzőkönyvvezetőhöz fordult.

— Ha minden szót jegyzőkönyvbe vesz, akkor be kell most fejeznem...

— Ne írja, — intett Kummergruber doktor a fiatalembernek és ironikusan mosolygott.

— Ezek egészen konkrét dolgok voltak. — folytatta Lepkowski — én szkeptikus ember vagyok és eleinte magam sem akartam hinn, de aztán meg kellett róla győződnöm.

Pillanatnyi szünetet tartott:

— Kérnem kell vizsgálóbíró ur, hogy amit most mondani fogok, azt ne tessék tanuvallomásnak tekinteni, csak magánközlésnek. Egy kis kitérést teszek most szándékosan, mert később, engedelmével, egy javaslattal fogok előállni.

A vizsgálóbíró bólintott és szerielett ünnepélyes képet vágott.

— Ez egészen kivételes eset, hogy eleget tesz a kívánságának, de tessék!

A lengyel röviden elbeszélte Mirjam összeköttetését a biztosító-társasággal. Amikor megmondotta hogy mekkora fizetést kapott a lány, Kummergruber ur megszökölt a fejét.

— Amerikai blöff.

Gyorsan hozzátette:

— Ön valami javaslatot említett az imént.

Lepkowski dobolt a térdén ujjával. A hitetlenség, amelyet a vizsgálóbíró részéről tapasztalt, meglehetősen elvette a kedvét attól, hogy tervével előálljon. Nehezére esett mindenkifelett kiszolgáltatni az excentrikus leányt ennek a megcsontosodott bürokratának.

— Tehát kérem, kérem!

Türelmetlenül táncolt az írón a vizsgálóbíró kezében.

— Természetesen fogalmam sincs róla, hogy milyen jelenet játszódott le a bárónő és ura között találkozásuk alkalmával, — folytatta nyugodtan a lengyel — éppen így azt sem tudom, hogy kettőjük viszonyára vonatkozólag miféle kézzelfogható bizonyítékot lehetne előteremteni a nyomozás számára. — Mindenesetre az a véleményem, hogy kettőjük között kellett lenni valami egészen különleges megállapodásnak, amit ők valószínűleg írásba is foglaltak. Ennek a szerződésnek mindketten határozottan érvényt tulajdonítottak és éppen ezért azt hiszem, hogy ők teljesen szabályszerűen két példányban állították ki.

A vizsgálóbíró felhuzta kiváltázott vállát.

— Kleemann kisasszony, — folytatta Lepkowski — állítólag látott ilyen papírost... és el is olvasta a szövegét...

A jegyzőkönyvvezető erre a kijelentésre kitért a száját. Kummergruber doktor bizonytalanul pödörgette a bajuszát.

(Folyt. köv.)

VÉDJEGY:  
VÖRÖS LÓTUSZVIRÁG AZ  
ETIKETTRE RAGASZVA

Az előkelő és művelt világ csak és kizárólag

Eau de Cologne Original Farina Gegenüber  
gyártmányt használ

VÉDJEGY:  
VÖRÖS LÓTUSZVIRÁG AZ  
ETIKETTRE RAGASZVA

KAPHATÓ EREDETI GYÁRI ÁRON MINDEN ELŐKELŐBB ÜZLETBEN



# FILM

## Reklám és kritika

A film bölcsőkorában, amikor a technikának ez az új csodája ejtette csodálkozásba a publikumot, a mozirol csak reklámszerűen emlékezett meg a sajtó. Olyanféle beszámítás alá esett akkor a mozi, mint a cirkusz, amelyet lehet riktó jelzőkkel kellelni, de recenziószerű komoly bírálatban részesíteni nem. Ez az álláspont igen kényelmes volt a mozisoknak, akik ilyen módon be voltak biztosítva a kritika ellen, különösen pedig a filmkölcsönzőknek, akiknek nem kellett attól tartani, hogy árucikkeik minősége a nyilvánosság előtt megvitatásra kerül. Manapság azonban a filmművészet olyan magas fokot áll, hogy igazságtalan lebecsülést jelent vele szemben, ha kivonják a sajtókritika ellenőrzése alól. A színház sem tud prosperálni reklám nélkül, de az a körülmény, hogy a lapok hozzák a színházak előzetes bejelentéseit és hangulatkező közléseit, a sajtókritika jogát és hatáskörét a legkevésbé sem csorbitja. Semmi ok sincs rá, hogy a mozi a kritika tekintetében ne sorozzuk a színházzal egy kategóriába. Pola Negri, Emil Jannings, Ernst Lubitsch bizonyára felháborodva tiltakoznának ellene, hogy őket ne tekintsek egyenrangú színművészeknek, hanem az alsóbbrendű közönség szóra-koztatására való mutatványosoknak, akiket akár csak a kardnyelőt, a szugesztört vagy vaskirályt, nem illet meg a sajtóban őszinte, beható és tárgyilagos, vagy esetleg szubjektív, egyéni szempontú méltatás, legfeljebb csak reklámdicséret. A mozitulajdonosoknak és filmkölcsönzőknek természetesen érdekükben áll, hogy a filmek megítélésének ne legyen más nyilvános fóruma, mint a plakát és a hirdetés, mégsem lehet vitás a kritika joga a filmmel szemben, amelynek az a hivatása, hogy a közönség egy kulturális igényét kielégítse. A film írója, rendezője, játszója, készítője és vetítője nem igényelhetik a sajtótól azt a kiváltságot, hogy saját külön anyagi érdekeiket a bírálat tilalomfájául ismerje el ugyanakkor, amikor költeményről, képről, szoborról, énekről és zenéről szabadon nyilatkozik, tekintet nélkül a kiadó, szingazgató, műkedvelő vagy impresszárió érdekeire.

### A Habsburgok tragédiája.

Mostanában mutatták be Bécsben a „Habsburgok tragédiája” című filmkolosszust. A filmet, amelynek előzetes reklámjelentései csakugyan kolosszáltsákok voltak, a bécsi sajtó egyértelműen levágta, a szó szoros értelmében letaglózta, felfrancsította. — A „Habsburgok tragédiája” — írja egy előkelő bécsi lap kritikusa — „szégyene a modern filmiparnak, visszaélés a modern technika legszebb csodájával, a kinematográfiával. Igen, a kinematográfiának ma már művészi kötelességei vannak, ugy a publikummal, mint önmagával szemben. És ehelyett mit kell látnunk? Szenzációhajhászásból megfilmesítenek egy nagy történelmi tragédiát egy falca statisztával és a rossz, szentimentális giccsre, amely a ligeti mozik nivóját sem éri el, nagyképpően ráfogják, hogy: kulturális. A művészet ma — sajnos — karöltve jár az üzlettel, de ebben a szerencsétlen darabban direkt belebukják, egészen elmerül az a falatnyi művészetke a geséft bendőjében csak éppen, hogy a lólab csücske látszik ki. Vetsera Mária — ha élne — egész biztosan sértődötten kérné ki magának,

hogy öt ilyen érzelmes varrólánykának állítsák be, mint ebben a filmszörnyűségben és az agg Ferenc József a rendezőtől és primadonnától kezdve lefelé mindenkit lófarkához kötve hurcoltatott volna körül a városban, amiért öt ilyen tutimutyi trotlinak játszották ki. A grandiózusnak kürtölt drámai jelenet, amely a film eloujának volt hirdelve, amikor Vetsera Mária és Rudolf elköve-tik az öngyilkosságot, egyenesen humoros és talán jól festene egy paródiában, de semmiesetre sem egy a filmkölcsönzők által komolyan bélyegzett filmben. Ennél a vicces ágyi pihegésnél, amely állítólag könnyekig megindító, minden szem szárazon maradt, kivéve a filmtulajdonosét, akinek, amikor a markába nevetett, potyogtak a könnyei a bárgyu publikumon, amely bedőlt ennek a halandzsának. Annyi jó memoár, jó regény állt rendezőség rendelkezésére, mielőtt még a film készítéséhez hozzáfogtak volna, de nekik mégis sikerült a legunalmasabb, legostobább megoldást választani, amelynek jóformán semmi köze sincs az igazi mayerlingi tragédiához és amely inkább ponyvaregény, mint művészet. Elszomorító, hogy ma még ki mernek bocsátani ilyen rossz filmet és örvendetes jelenség, hogy a publikum szinte tiltatás nélkül kimutatta undorát és nemtetszését a Habsburg propaganda-filmmel szemben. A bécsi mozikközönség — amelynek érzékenységét kétszere-sen sérti az izléstelen, hamis pátoz-szal áttitott film tendenciózus beál-lítása, — egyszerűen kinevelte a darabot, úgy hogy rövid hiábavaló vergő-dés után le kellett venni a műsorról a filmet. Ez a bukás frappáns bizonyítéka annak, hogy sippal, dobbal, nádlhegedü-vel és riktó moziplakátokkal mégse lehet publikumot fogni minden vacak-nak. A művészi izlés való előbbre és nem a mozgókép-színházak kasz-szája. Egyet azonban konstataálni kell az elfogulatlan kritikuskak: a ruhák mind kinosan korszerűek voltak. A mieder a primadonna darázsderékán az 1889-es divat szerint való volt és Fe-renc József pofaszakála szintén csu-dásan élethű volt, — csak éppen, hogy a darab volt rossz csapnivalóan. El-csapnivalóan.

### »Z« A FEKETE LOVAG. Douglas Fairbanks ezidél legjobb filmjét most mutatták be Szuboticán is. A darab, amelynek meséje mindvégig lebillincselő, Mexikóban játszódik le, ezernyi izga-lom, kaland közepette. Douglas Fair-banks bámulatos bravurokat produkált, csupa ötlet, csupa merészség ez az em-ber és ügyesség dolgában a közelébe se jöhetnek Harry Hill és a többi elkopta-tott bravurokkal dolgozó filmszínész-artisták. Kár, hogy a sok helyütt köz-beszurt feliratokkal sokszor teljesen megzavarták és alaposan komplikáltá tették a darab értelmét

GULLIVER UTAZÁSAI. Izgalmasan érdekes, rendkívüli problémák megoldá-sát követelő filmfeladatot tűzött maga elé a Universal Pictures Corporation. Filme fogja vinni Gulliver utazásait a törpék, az óriások, a lovak országában és Laputában, Carl Laemmle, az Uni-versal elnöke, aki jelenleg Európában tartózkodik, hosszas megfontolás után kábel útján kiadta a rendeletet, hogy kezdjék meg a film előkészítő munká-latát. Az előzetes jelentés szerint ez lesz a legnagyobb szabású film, amit

az Universal valaha csinált. Ezuttal a trükkfotografiának olyan nagy szere-pet kell betöltenie, amilyen elé még so-hasem állították. Gigantikus aranyu díszleteket fognak tervezni és a sze-replő személyek akkora tömegét vonul-tatják fel, amire még nem volt példa a

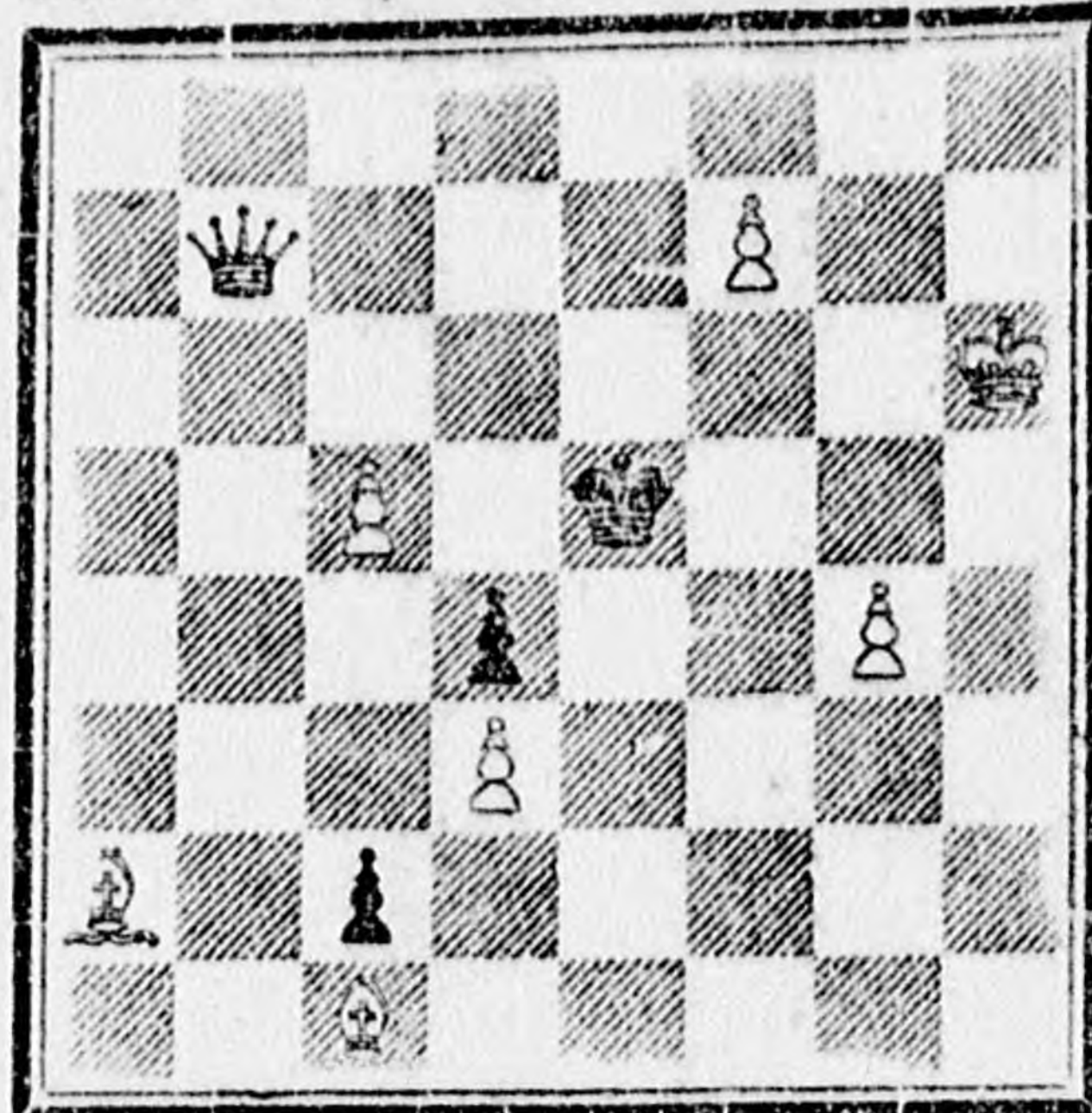
mozi történetében. Ma még minden kezdeti stádiumban van, amikor még nem biztos, hogy fel tudják-e ölelni egy filmen Gulliver négy utját, bizo-nyos azonban az, hogy a törpék és óriások országában tett látogatás fel-tétlenül színre kerül.

# SAKK

## 136. számú feladvány.

Healeytól.

Sötét: Ke5, Vb7, gy:c2, d4 (4).



Világos: Kh6, Fa2 és e1, gy: c5, d3, f7, g4 (7).

Világos indul és nyer.

## 137. számú játszma.

Játszották a szuboticei országos fő-tornán 1925. augusztus 5-én.

Világos: Markovics. Sötét: Tenner.

Spanyol megnyitás.

- 1. e2—e4 e7—e5
- 2. Hg1—f3 Hb8—c6
- 3. Ff1—b5 a7—a6
- 4. Fb5—a4 Hg8—f6
- 5. 0—0 d7—d6
- 6. d2—d4

Itt helyesebb c2—c3.

6. ... e5×d4

A következő folytatás sötéte előnyö-sebb 7. b7—b5, 8. Fb3, H×d4 stb.

- 7. Hf3×d4 Fc8—d7
- 8. Hb1—c3

A futót cserélni kellett volna a c6 hu-szárért, mert b7—b5 után b3-on rosszul áll.

- 8. ... Ff8—e7
- 9. Bf1—e1 b7—b5
- 10. Hd4×c6 Fd7×c6
- 11. Fa4—b3 0—0
- 12. Fc1—f4 Bf8—e8
- 13. e4—e5?

Döntő hiba, mert felszabadítja a be-zárt e7 futót; helyesebb valószínűleg Hd5 és utána c2—c3.

- 13. ... d6×e5
- 14. Ff4×e5 Fe7—d6
- 15. Fe5×d6 Be8—e1+
- 16. Vd1×e1 Vd8×d6
- 17. Ba1—d1 Vd6—c5
- 18. h2—h3 Ba8—e8
- 19. Ve1—d2 h7—h6
- 20. a2—a3 a7—a5
- 21. Vd2—d4 Be8—e1+
- 22. Kgl—h2 Vc5—g5
- 23. g2—g3 Be1×d1
- 24. Vd4×d1 Vg5—f5
- 25. f2—f4 Fc6—d7
- 26. Vd1—f1 h6—h5
- 27. Hc3—d2 c7—c5

Az a5—a4 rögtön is játszható.

- 28. c2—c3 a5—a4
- 29. Fb3—a2? Vf5—c2

Világos feladta.

## 138. számú játszma.

Játszották a szuboticei országos fő-tornán 1925. aug. 7-én.

Világos: Markovics. Sötét: Poljakov.

- 1. e2—e4 e7—e5
- 2. Hg5—f3 Hb8—c6
- 3. Ff1—b5 f7—f5
- 4. d2—d3

Erélyesebb 4. Hc3, f×e4 5. H×e4 Hf6, 6. H×f6, g×f6 7. d4, e4 8. Hg5! és vi-lágos nyer.

- 4. ... Hg8—f6
- 5. Hb1—c3 Ff8—b4
- e4+f5 0—0
- 7. Fb5×c6 b7×c6

Sötét a játékot legalább is kiegyenli-tette.

- 8. 0—0 d7—d6
- 9. Fc1—g5 Fb4×c3
- 10. b2×c3 Fc8×f5
- 11. h2—h3 h7—h6
- 12. Fg5×f6 Vd8×f6
- 13. f Hf3—h2

Kényszerlépés, mert F×h3 fenyeget.

- 13. ... Vf6—g6
- 14. Kgl—h1 Ff5—d7?

Sötét eddig a lépésig feltétlenül job-ban állt, mert uralta a nyílt f vonalat és azonkívül világos huszár nem vesz részt a játékban, azonban a most vá-lasztott manővert a sötét gyalogosok fekete mezőre tolását és a futóval az a8—h1 diagonális elfoglalását, világos szép pozíció-játékkal ellensúlyozza és a játszmat ismét kiegyenliti. Sötét rossz-szul ítélvén meg a helyzetet, továbbra is a nyertést erőszakolja és amiatt ves-zít. A helyes folytatás d6—d5! lett volna.

- 15. Ba1—b1 c6—c5
- 16. Vd1—e2 Bf8—f4
- 17. f2—f3! Fd7—c6
- 18. c3—c4! h6—h5
- 19. Bf1—e1 Ba8—f8
- 20. Be1—f1 Vg6—f5
- 21. Bb1—e1 g7—g5
- 22. Kh1—g1 Vf5—g6
- 23. Kgl—h1 Bf8—b8

Világos remisre játszik, azért ismét-vel lépéseket. Sötét ebbe nem nyugszik bele és a másik oldalon kezd sikertelen támadásba.

- 24. Be1—b1 Bf4—f8
- 25. Bb1—b3 Fc6—a4?
- 26. Bb3—a3 Vg6—e8
- 27. Ve2—d2 Bf8—f5
- 28. Vd2—a5 Fa4—c6
- 29. Va5×c7 Bb8—b7
- 30. Vc7×d6 Bb7—f7
- 31. Ba3—b3 Bf7—f8
- 32. Bf1—b1 g5—g4
- 33. Bb3—b8 Ve8—d7
- 34. Bb8×f8+ Bf5×f8
- 35. Vd6—g6+ Sötét feladta.

## HIREK

A splittek a Szubotica elleni levelezési játszmajukban az ellenfél bábujával tet-tek egy hibás lépést. A szuboticeiak most a Bilguerben felsorolt piece touche szabályok értelmében büntető király-lépést követelnek, amihez annál is in-kább ragaszkodni fognak, mert előző-leg a splittek sem fogadták el egy kí-sebb jelentőségű elírás helyreigazítását. Szubotica—Noviszad bajnoki sakk-mérkőzés vasárnap délután 2 óraker kezdődik a Kaszino helyiségében. Mint-hogy a szövetség által kijelölt tornave-zető, Vartus mérnök, a szuboticei klub tagja, dr. Stein Ferdinánd szombori ügyvédet kérték fel a torna vezetésére. A játékot nagy érdeklődéssel várják országszerte, mert a két jugoszláv nem-zeti mester: Csirics Noviszad részéről, dr. György Szubotica oldalán, szintén mérkőznek és ennek érdekessége nem-csak abban rejlik, hogy mindkettő elő-ször szerepel, mint mester, hanem az eredmény alapján párhuzamot lehet von-ni a szuboticei és noviszádi főturnák ni-lója között.

Női, férfi  
fehérnemű

Nagy őszi olcsóság  
a Harisnya királynál

még az eddigi áraknál is olcsóbban vásárolhat  
ENGLER ALBERT, SUBOTICA  
Strosmajerova ulica 8. Huspiac

Kevés  
haszonnagy  
forráson



Minden vasárnap, kedd, csütörtök és szombat fél 5-től zenedélután a STEINER cukrászdában. Telefon sz. 206.

## NYILTÉR.

### Köszönetnyilvánítás

Mindazon ismerőseimnek, különösen pedig boldogult férjem jó barátainak és kartersainak, kik boldogult férjem temetésén résztvettek és ezúton igyekeztek fájdalmam csökkenteni, köszönetet mondok  
Subotica, 1925. október 10.

özv. Borza Antalné

### Köszönetnyilvánítás.

A Suboticei Méhészeti Egyesületnek, de különösen Bertók főtisztelendő urnak, valamint Weininger és Finc urnának, kik megboldogult fiam, illetve bátyám Nagy József temetése alkalmával megjelenésükkel, részvételükkel, koszoru küldeményükkel mérhetetlen fájdalmunkon enyhíteni igyekeztek, ezúton is hálás köszönetet mondunk

özv. Nagy Mihályné  
Nagy Erzsébet

### Felhívás.

Felhívjuk azon örletőinket, akiknek cégünkkel szemben elszámolás vagy örlebsből gabona, vagy lisztkövetelésük van, annak kifizetése végett nálunk e hó 17-ig bezárólag délelőtt 9—12 óráig átvételi elismervényükkel okvetlenül jelentkezzenek.

Kohán Vince és Társa

Gőzmalom

8706

### Földhaszonbérleti árverés.

Alulírott gondnokság nyilvános árverésen bérbeadja az 1925/6.-iki gazdasági évre az alapítvány tulajdonát képező 10 lánca ludasi földet.

Övadákul 1000 D. készpénz teendő le. Az árverés 1925. évi október hó 18-án d. e. 10 órakor fog az Izraelita Szent Egyület irodahelyiségében (VI. Zrinjski trg 23.) megtartatni, ahol a hivatalos órák alatt előzetes felvilágosítás is nyerhető.

Subotica, 1925. évi október hó 8-án.

A Halbrohr János féle  
alapítványi gondnokság.

8745

### Nyilvános árverés.

Ez évi október hó 25-én nyilvános árlejtés után eladunk 25 darab fölös számban levő amerikai telivér trabbert és 17 darab fölös számban levő angol telivér lovat. A telivérek a kamendini és kulpini ménesekből valók, csődörök és kancák 2—14 évesek. A nyilvános árlejtés Kulpinban október hó 25-én vasárnap délelőtt 11 órakor lesz megtartva. A résztvevni kívánók idejekorán jelentsék érkezéseiket a ménész vezetésének Kulpin (Bácska), amelynek utolsó állomása Pasicsevó, ahová a vonatok Novisádról 10.04., Suboticiáról 10.05-kor érkeznek.

Az uradami igazgatóság a megérkezőknek koscsikat fog a pályaudvarra rendelni.

A kulpini és kamendini ménésállók vez. tésége.

### Pályázati hirdetés

A suboticei zsidó hitközség előljárósága pályázatot hirdet a pászka (macoth) sütési jognak 1—5 évre terjedő bérletére. Részletes, mindenre kiterjedő zárt ajánlatok lepecsételt borítékban f. é. november hó 15-éig adandók be a hitközség irodájába a hivatalos órák alatt.

Felvilágosítások ugyanott kérhetők.

8653

Az előljáróság

„AVIS“ védjegyű prima KÉKKŐ (olasz) 100 kg.-os zsákokban a legolcsóbban kapható:  
BRACÁ OFNER-nél NOVISAD. TELEFON 327.

## Löwy Testvérek SUBOTICA Jelašićeva ulica 5.

### Kiskápolna mellett

Decsy patika mellett

140 cm tiszta gyapju kabátposztók	D. 100.—
140 cm tiszta gyapju kockás divatszövetek — — — —	D. 65.—
140 cm csikos férfiszövetek — —	D. 78.—
140 cm tiszta gyapju férfiszövetek	D. 85.—
140 cm Férfiszövetek (iskolaruhának)	D. 50.—
105 cm Legfinomabb gyapju popolin szövet — — — —	D. 65.—
Siffonok — — — —	D. 12.50
Vásznak — — — —	D. 14.—
Damasztabroszok — — — —	D. 75.—
Paplanok — — — —	D. 250.—
Parchendek I-a cérna minőségben már — — — —	D. 20.—

Óriási választék a legújabb kockás doublé flanellekben  
Din. 27.—

6112

A „SAND“ f. hó 24-én este 8 órakor a Beograd éttermében rendkívüli közgyűlést tart, melyre a tagokat ezúton hívja meg a

Vezetőség.

### Objava.

Udruženje za potpomaganje sklapanja brakova „Budućnost“ ovime javlja svojim članovima, da je Ministarstvo Unutrašnjih Dela pod br. 16.819/925. društvena pravila odobrilo, te ovim putem ponovno se pozivaju članovi koji nisu uplatili 3 slučaja, da to što pre uplate u štampariji Rajčić, inače će se nečlanovima smatrati.

Nadalje se pozivaju svi članovi, da nezostavno dodju na skupštinu koja će se održati u gostioni „Zlatni Jelen“, u nedelju 18. oktobra posle podne u 1/3 sata.

Uprava.

### Értesítés.

Udruženje za potpomaganje sklapanja brakova „Budućnost“ ezúton értesíti tagjait, hogy a belügyminiszter 16.819/925. sz. a. az egyesületi alapszabályokat jóváhagyta; felkérjük azon tagokat, akik még a 3 tagilletéket nem fizették be, haladéktalanul fizessék be a Rajčić-nyomdában, ellenkező esetben töröltnék tekintetnek.

Egyben értesíti tagjait, hogy f. hó 18-án, vasárnap d. u. 1/3 órakor tartandó közgyűlésre a „Szarvas vendéglőben“ mindannyian megjelenni sziveskedjenek.

Vezetőség.

### Podizanje ložionice u polukrug u na stanici Novi-Sad

Direkcija Državnih Železnica u Subotici na temelju rešenja Generalne Direkcije Državnih Železnica G. D. Br. 18042 od 30-og aprila 1925. godine i u smislu članova 86—98. Zakona o Državnom Računovodstvu raspisuje na dan 11-og novembra 1925. godine drugu ofertalnu licitaciju za izradu, liferovanje i montiranje gvozdena krovne konstrukcije sistema »Polonso« ložionice u polukrug u na stanici Novi-Sad.

Privremena kaucija od 100.000 dinara odnosno 200.000.— dinara za strane državljane polaže se na blagajni Direkcije Državnih Železnica u moneti predviđenoj po čl. 88. Zakona o Državnom Računovodstvu najdalje do 10 časova pre podne na dan licitacije.

Propisno taksirane ponude uzapečaćenom zavoju sa oznakom spolja: »Ponuda za izradu, liferovanje i montiranje gvozdena krovne konstrukcije sistema »Polonso« ložionice u polukrug u na stanici Novi-Sad od ponudjača N. N.« predaju se najkasnije do 11 časova Gradjevinskom Odelenju Direkcije (Trg Vojvode Putnika br. 9. II. sprat, vrata br. 9).

Pravo za licitaciju imaju samo ona lica i tehnička preduzeća, koja podnesu uverenje o prijavi preduzimačke radnje za ovu godinu, kao i uverenje o tome da su platila porez za tekuce tromesečje.

Zastupnici ponudjača pripustiće se licitaciji, ako imaju pismeno punomoćje, da ih mogu na ovoj licitaciji zastupati.

Planovi, obrazac ponude, predračuna troškova i ugovora, opšti i tehnički uslovi mogu se videti i po ceni od 100.— dinara nabaviti svakog dana za vreme zvaničnih časova u Gradjevinskom Odelenju Direkcije.

Naknadno ili telegrafskim putem podnete ponude neće se primiti.

Iz Direkcije Državnih Železnica u Subotici

Br. 39175/1925.

T. C.

Van szerencsénk tisztelettel értesíteni, hogy az itteni piacon a sombori Mezőgazdasági Tőzsde által engedélyezett

gabona,-termény- és örlemény-ügynökséget

létesítettünk. Messze elágazó összeköttetéseinkre valamint Bodor urunknak, a Granum Trgovacčko d.d.-nál sokévi főtisztviselői tevékenysége alatt szerzett tapasztalataira támaszkodva, abban a helyzetben vagyunk, hogy igen tisztelt üzletfeleink legmesszebbmenő igényeinek eleget tehesünk és tisztelettel kérjük, hogy mindennemű gabonane-műekben, terményekben és örleményekben úgy a vétel, mint az eladás körül intervenciókat igénybe venni sziveskedjék,

Nagybecsű megbízásait kérve, ajánljuk magunkat

kitűnő tisztelettel

Makarić és Bodor

8755

Br. izvr. 858/1925.

### Dražbena objava.

Potpisani sudski izvršioc u smislu §. 102. zak. čl. 60. iz 1881. god. ovim objavljuje, da će se usled rešenja sreskog suda u Subotici broj G. 5207/1925 u korist ovrhovoditelja Koste Rajkovića iz Subotice zastupanog po advokatu dru Antonu Vaš iz Subotice na dan 18 avgusta 1925. godine putem sprovedene namirne ovrhe za — i nadpljenjene i na 8994 dinara procenjene sledeće pokretine na javnoj dražbi prodati: sobni nameštaj, birtaški nameštaje i opreme.

Za održanje dražbe usled rešenja Sreskog suda u Senti br. Gn. 4963/1925. radi namirenja potraživanja de iznosa 4000 dinara glavnice, ovoj od 1 juna 1925. god. pripadajućih 5% kamate 1560 din. do sada već ustanovljenih troškova istiće se rok za 13 okt. 1925. god. u 11 sati pre podne na licu mesta u Melu (Glavna ulica), na koju se kupiti namereni pozivaju sa opomenom, da će se odnosne pokretine u smislu §. 107. i 108. zak. čl. 60. iz 1881. g. uz plaćanje u gotovom novcu najviše nudiocu a u slučaju nužde i ispod procenjene vrednosti prodati.

U koliko su odnosne pokretine i drugi za — i nadpljenili i na iste namirno pravo stekli, ova će se dražba u smislu § 20. zak. čl. 41. iz 1908. god. u slučaju održanja sa strane ovrhovoditelja i u njihovu korist održati.

Ovu objavu ima ovrhovoditelj obznaniti u „Novine“ službenog jezika.

Senta, 27. sept. 1925. godine.

Nikola Mudrić

sudski izvršioc

HITRI női divatszalon

a legelegánsabb angol és francia  
szöveteket készít

Paja Dobanovačka ul. 4



**Művirág-gyár**

mely 20 éve áll fenn, Jugoszlávia egyik legnagyobb városában, nagy bevőkörrel bevezetve, kicsinyben és nagyban, nagy áruraktárral olcsón eladó. Érteklődések „Cvijete K-81” jelige alatt Interreklam D.D. Oglasni Zavod, Zagreb, 1-78 címre intézendők.

8738

**DEUTSCH PÁL és TARSA**

VILLAMOSSÁGI ÉS MŰSZAKI VÁLLALAT  
SUBOTICA, SOKOLSKA ULICA 3.

Készít villamos világítási és erőátviteli berendezéseket jutányos áron, saját vagy megadott tervek alapján.

Kérjen ajánlatot. — Irógep és varrógépek javítása frű ön szakképzett munkásokkal.

6576

**Lakatos-****és fényező tanoncokat**

fizetéssel, valamint

**munkáslányokat**

felvesz a Vashutorgyár. Szegedi ut.

8861

**Keresünk**

Pralinócseztályunk részére azonnali belépésre, nőtlen, önálló

**LABORÁNST**

lehetőleg Dragéetudással. — Ajánlatok: „Stock Cognac Med cinal” c okoládégyára Slav n Požega, — címre küldendők

8789

**Elsőrendű****akácfa komlóoszlop**

kapható

**Szemző Bélánál Suboticán**

Brozova ulica 2. — Telefon 269.

**MICHLER és GLAS**

uri- és divatszabók  
Subotica, Skotus Viator 5.  
Ajánlják a legújabb őszi és téli angol szövet új újdonságait, amelyek nagy választékban állnak raktáron.

Prima szemüvegek inga-  
órák valamint ebédőállj  
óra, tokhoz modern  
ütésre berendezett  
szerkezetek kaphatók

Markovics Ferenc  
ékszerész, Sombor,  
Kralj Petra ul. 6.

**PAPLANOK**

Rouge, klott, rózsaszín és minden más fajta mérsékelt áron állandóan raktáron.

KÜLÖN PEHELYPAPLAN OSZTÁLY  
ZAGREBAČKA INDUSTRIJA POPLUNA  
M. JUNGWIRTH I DRUG ZAGREB  
VLAŠKA ULICA 92. — TELEFON 28—39.

**ÉKSZEREK**

ARANYLANCOK, ÓRÁK  
REPOVICS-nál

Aleksandrova ul. 15. Ruff mellett  
Ékszerfoglalások megvárhatók.

Naponta  
friss pörköltkávó  
csak

Sugár Manónál  
kapható Suboticán.

**FARKAS ANDRÁS**

KÁRPITOS - DISZÍTÓ  
tapétázási vállalat  
SUBOTICA  
Cara Dušana ulica 5. szám  
Vass Adam mellett

Nagyon jó  
új cimbalom  
eladó.

Klevetay Emmy  
Vršac  
Stevan Janina 7.

Aki **tüdőbetegségben, bronchitisben, hurutban** és általában fertőző betegség után visszamaradt gyengeségben szenved, **annak a következőket kell megjegyeznie:**

**A legnagyobb gyógyszer a szervezet ellenálló erejét fokozni, amit gyorsan el lehet érni az orvosok által többszörösen kipróbált háborúelőtti szerrel, melynek neve**

**„VEDOMIN”**

**Emulsio** alkalmazható **tüdő-, csont- és garattuberkulózisnál, tüdőlebernyeg-gyulladásnál, bronchitisnél.** Mindezen előforduló esetekben az emulsio nagyon gyorsan gyógyítólag hat, elősegíti az emésztést, javítja a vérkeringést, kitűnően hat a **tüdő tisztítására és megerősíti a beteget.**

**Pasztá** ott alkalmazandó, ahol **gyors és erőteljes segítségre van szükség, tehát legyengült, ideges, vérszegény betegeknél és lábbadozóknál,** azaz mindenütt, ahol a szervezet egyensúlya meg van ingatva és ahol gyors és kiadós táplálkozásra van szükség, de különösen **skrofulózus és rahitises gyermekeknél.** A készítmények minden államban szabadalmazva vannak, Az SHS királyságban a Közegészségügyi Miniszterium engedélye alapján gyártja ezeket a **Vedomin-Laboratórium** s hozza forgalomba.

A **Vedomin** itt is nagyon sok elismerésre talált, nemcsak a betegeknél, hanem a kezelő-orvosoknál is. Alant közlünk a sok ezerből néhány orvosi elismerő levelet.

**A „Vedomin” szerepe a tuberkulózis és más betegségek gyógyításánál:**

... Összetétele folytán a Vedomin a kronikus **tüdőbetegség**nél nagyon jó eredménnyel alkalmazható.

Dr. Ignjatovski  
egyetemi tanár.

... Gyenge és vérszegény gyermekeknél, **tüdőbetegsége**re hajlamosoknál azt konstatáltuk, hogy a betegek állapota gyorsan javul, a hőemelkedés megszűnik és a testsúly gyarapszik.

Dr. Grdjevac és  
Dr. M. Trbolević

... Alkalmaztam Vedomin emulziót és pasztát több betegnél és legmelegebben ajánlhatom ezt a készítményt minden olyan esetben, ahol nehéz betegség után a szervezet megerősödésére van szükség. A »Vedomin« nagyon rövid idő alatt erőt ad és gyorsan felemeli a testsúlyt, Tüdőbetegeknél a tüdőhurut kezdetén megfigyeltem, hogy a Vedomin használatával a hőmérséklet a normálisra süllyed vissza,

az éjszakai izzadás megszűnik, a köhögés sokkal könnyebb majd pedig szűnik, a beteg közérzése rohamosan javul és a betegség folyamata nemcsak hogy nem halad, hanem erősen visszafelé fejlődik.

Dr. med. A. Zamjatju  
községi orvos.

... Az orvosok örömmel fogadják a Vedomin, mert ez kitűnő szer a **tüdővész** gyógyítására. A szert 50 esetben alkalmaztam a szuboticei **tüdőbetegség** gondozóban és majdnem minden esetben kitűnő hatást tapasztaltam. A betegek szívesen vették, ami hasonló gyógyszerekre nem mindig mondható. A betegek étvágya rohamosan javul, annyira, hogy azok a betegek is, akik heteken át csak ügygyel-bajjal táplálkoztak, kívánták a táplálékot. A vérszegénység is javult és a betegségre való hajlamosság annyira megszűnt, hogy interziv táplálko-

zással a beteg **tüdő** állapota is megjavult. A Vedominnak nagy előnye, hogy emulzió és paszta alakban kerül forgalomba. A gyermekek a pasztát nagyon szívesen veszik, minthogy íze nagyon hasonlít a lekvárára.

Dr. Kosztolányi Árpád  
orvos, Subotica.

... Lábbadozóknak és betegeknél mint kitűnő szert ajánlhatom.

Dr. Demosten Nikolajević.

... »Vedomin«-t alkalmaztam 30 beteg gyermeknél a Gyermekkórházban (Childruse Hospital Anglo-Serbe). Születésileg terhelt, gyenge, vérszegény, sápadt és sovány gyermekeket választottam ki, akiknél a tuberkulin reakciója nagyon nagy volt. Már az első napokban észlelhető volt, hogy a betegek étvágya javul, az arcszín megjavul és a gyermekek sokkal jobban érezték magukat. A gyermekek elevebb-

nek és erősebbnek érezték magukat. Az ellenőrző mérésnél megállapítottam, hogy a gyermekek testsúlya 1—1.5 kg-ot javul de néhány esetben ez a javulás 3—4 kg-ot is kitett.

Dr. Uroš Ružičić.

... A Vedomin nagyon hasznos tuberkulózisnál skrofilinál, de különösen **csonttuberkulózis**nál. Gyakran már a kezelté kezdetén a beteg javulást érez, ez a javulás a további kezelés folyamán tetemesen erősbödik és a beteg hamarosan visszanyeri szervezeti és ideg-egyensúlyát.

Dr. Carubin tanár.

... A Vedomin kipróbáltuk a beogradi Tüdő Diszpenzérben a következő eredménnyel: a beteg étvágya és emésztése rohamosan megjavul. Rövid használat után a betegek megerősödnek.

Dr. Ljuba Stojanović  
a diszpenzer vezetője.

**A laboratórium még számos ilyen tartalmu köszönőlevelet kapott!**

**A laboratórium készít még:**

a mindenütt  
kitűnően bevált

**„Valmar”  
zsirt**

alkalmazható:

mellbajoknál,  
gégebajoknál,  
meghülésnél,  
gyengeségnél,  
neurálgikus megbetegedéseknél  
ischiásnál és reumánál.

„Valmar” különböző növénynedvekből készül, úgy hogy mindjárt feltűnő javulás érezhető. Ára olcsó és így könnyen alkalmazható!

**Gyorsan és alaposan hat**

már az első tubusnál javulás mutatkozik, a beteg megerősödik, amiről a köszönőlevelek száza tanuskodnak.

Lerakat a Balkán részére: „Vedomin” Laboratórium, Beograd, Veffertova 52. A készítmények az ország minden gyógyszerárában kaphatók. Lerakat más országok részére: „Vedomin” 132. avenue Cyrille Besset, Nice, France.



**"ZEPHIR"**

KERJEN ÁRLAPOT!  
TELEFON: 123, 124.



KERJEN ÁRLAPOT!  
TELEFON: 123, 124.

Fűtélésű, folytonzó, légfűtéses kályha

**10 = FŰT = 24**  
EGY SZOBÁT

110 tával 6 óráig át

Egyedülről az S. H. S. királyság területére,

**BARZEL VASKERESKEDÉS**  
SUBOTICÁN.

**Rejtettkép.**

Hol a vendég?



**VESZEK**

500.000

svájci frank értékű  
**LEVÉLBÉLYEG-**  
GYŰJTEMÉNYEKET

HANNOVER  
1/2 Groschen

de csak jobb darabokat, valamint egyes ritkaságokat és régi bélyegeket a legmagasabb áron. Használja fel ezt a kedvező alkalmat. — Fizetés azonnali készpénzben, tetszés szerinti valutában. Legszigorúbb diszkreció. — Értékes darabokért személyesen jövek. — Részletes ajánlatokat kérek.

**SEKULA JENŐ, VILLA „HEIMELI“**  
LUZERN (SVAJC)

Ügyeljen a címre.  
Levelezés francia, angol és német nyelven.

**CERTUS HIDEGENYVIPAR**  
Berlin-Hamburg-Drezda

Valdasági vezérképviseletje:

**PRANDELL RUDOLF ÉS FIA**  
Veilki-Bečkerek, Aleksandrova (F5) ucca

**Certus** hideg enyvpör a jelenkor legjobb anyva, minden tekintetben felülmúlja a táblaenyvet.

**Certus** kőitőereje a legnagyobb és abszolút vízálló.

**Certus** nem szárad idő előtt, nagy felületeket csak ezzel lehet jól enyvezni.

**Certus** hideg vízben oldható, a fát sem kell enyvezéshez melegíteni. Fűtőanyagot takarít meg.

**Certus** minden kultúrálamban kiszorítja a táblaenyvet, mert előnyöit a modern ipar felismerte.

**Certus** asztalos-, esztorgályos-, butorizemekben, va-gongyárakban nélkülözhetetlen.

**Certus** az egyetlen enyv, mely repülőgépek, folyami és tengeri hajók építésénél használnak.

**Certus** mint erős és vízálló enyv a legjobb minden épület és butorasztalos enyvezésnél is.

**Certus** használata a leggazdaságosabb, — 1 kg porból 3 kg enyvmaszsa! Fűtőanyag nem kell.

Saját érdekében próbálja meg és mindig CERTUS-t fog használni.

8530

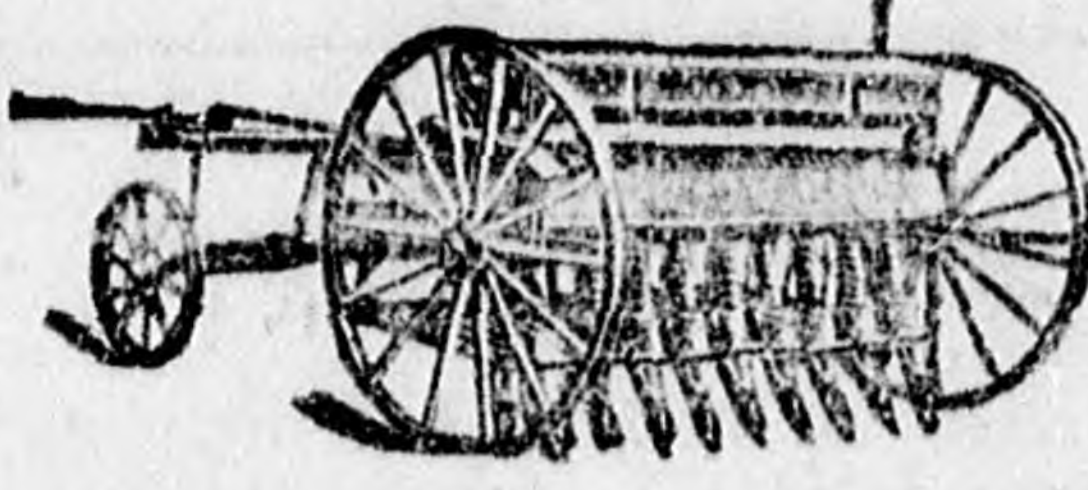
A múlt vasárnapi számban közölt rejtettképen a vándort megtalálták 132-en.

Az első díjat, a nagyított fényképet Krausz Juliska Szubotica, Hitelbank nyerte meg, aki küldjön be egy fényképet a kiadóba.

A második díjat, egy monogrammot 10 különböző faconban a hozzávaló dörzsölővel Leopold Sámuel szentai üzletéből Engelsmann Györgyke St.-Bečej, Obiliceva ul. 7. nyerte meg, aki sziveskedjék velünk közölni, hogy milyen névre óhajtja a monogrammot.

A harmadik díjat, egy doboz valódi Astra köröm-lakkot Nagy Bertalan szubotikai gyógyszer-tárból Molnárné Sz. Annuska nyerte meg, aki küldjön be 10 dinár portóköltiséget a kiadóba.

**Gazdák**  
figyelmébe!



**Unicum Drill vetőgépek**  
**Kombinált Imperator vetőgépek**  
**Westfáliai rendszerű műtrágyaszórók**  
**Uj rendszerű műtrágyaszórók**  
**Egyes és kettős acélekék**  
**Kulorica-morzsolók**  
**Csőves tengeri-darálók**  
**Répavágók**  
**Szecs-kavágók**  
**Egy- és többtagu acélboronák**  
**Automatikus acél szénagyűjtők**  
**Trieurök**

és ezekhez járó bármilyen alkatrész

**Tizedes mérlegek és súlyok**  
jutányos áron kaphatók

Rudolf Bächer—Franz Melichar mezőgazdasági gépgyár és Baltic tejseparatorok egyedüli sombori képviselője:

**SZLÁVY OSZKÁR**  
VASKERESKEDÉS — SOMBOR  
Telefon 15

6957

**Rejtvény.**

S u y x



A múlt vasárnapi számban közölt rejtvény helyes megfejtése:

**„Adómentes“**

Helyesen megfejtették 189-en. Könyvjutalmat nyertek: 1. Tenner Imréné Szubotica, 2. Klein Bözsi Vel.-Bečkerek, Brig. Ristića 41. 3. Stein Salamon Bač-Topola, 4. Grossberger Mózes Szubotica, 5. Weisz Gizi, Bora Szombor Kaludjerska ul. 11. 6. Bíró Ilius Mokrin, 7. Varga Irén Szubotica VI. Vinograd-ska 9.

**Jutkovits**  
**Alber**



**Fotocinkográfiai**  
**Műintézet Budapest**  
Cőtös-ú 39.  
**KLISSÉK, RAJZOK MŰVÉSZIES**  
KIVITELBEN 2 NAP ALATT..

**Keresztsoros-rejtvény**

A múlt vasárnapi számban közölt keresztsoros rejtvény helyes megfejtése:

**Vízszintes:** 1. Ol, 3. Pasics, 9. Ahlen, 11. Adonis, 14. Arató, 17. Davos, 19. Pol, 20. Kula, 21. Holt, 22. Át, 23. Kelin, 24. Ets, 25. Ár, 26. Okka, 28. Na, 29. Arena, 30. La, 31. Lire, 33. It, 36. Veder, 38. Flór, 39. Lea, 40. Memoár, 41. Ár, 45. Emus, 48. Sor, 49. Döre, 53. Le, 54. Jak, 55. Une, 56. Er, 58. Komót, 60. Ver, 62. Gaz, 63. Mád, 65. Ibl, 66. Mer, 68. Alap, 69. Adél, 73. et, 74. Os, 75. Nord, 78. Riva, 79. Stil, 80. Soa, 81. Éva, 83. Mol, 84. Osirs, 88. Nero, 89. Tbc.

**Függőleges:** 1. Oltár, 2. Leo, 3. Pad, 4. Ada, 5. Sovány, 6. Inotay, 7. Cis, 8. Ss, 9. Árus, 10. Halálfej, 11. Ad, 12. Is, 13. Toledo, 14. Akta, 15. Tar, 16. Póker, 18. Perem, 19. Lineal, 21. Horoskop, 23. Cave, 24. El, 28. Ny, 29. Ave 32. Er, 33. Ilona, 34. Teréz, 37. Do, 41. Ál, 42. Ra, 43. Termos, 44. Tara, 46. Ma, 47. Sug, 48. Demars, 50. Ók, 51. Rol, 52. Ember, 57. Radió, 58. Ot, 63. Mars, 64. Déva, 66. Mos, 67. Est, 70. Dió, 71. Éva, 72. La, 75. Noemi, 76. Orvos, 77. Red, 82. Al, 83. Ml, 84. Ont, 85. Seb, 86. Ire, 87. Ró.

Helyesen megfejtették és könyvjutalmat nyertek: Faludi Oszkárné Batina, Baranja, Kitti Ilonka Mokrin, Dr. Fenyő Sándorné Mokrin, Szegő Istváné Senta, Balázs János Vel.-Kikinda, Save Tekellje 2909.

**Helyi ügynök,**  
aki a fűszer- és festékáru szakmában jártas, valamint szerb és a magyar nyelvet bírja, felvétetik. Ugyanott alkalmazást nyer gyakorlott

**pénztárosnő**  
lehetőleg aki az amerikai National kassza kezelésében jártassággal bír.

**Klein Géza és Fiai**  
Subotica.

8758

**Tüzifa és faszén**

Ajánlunk azonnali és későbbi szállításra

I. oszt. gőcsmentes, egészséges, szép bükk- és gyertyánhasábfát, valamint 2 éves száraz vegyeshasábfát, fűrészelt dorongfát legolcsóbb napiarak mellett, vasuton esetleg hajón is szállítható

**ROSTALT SZÁRAZ FASZENET**  
szivógázmotor üzemhez alkalmas, legolcsóbb árak mellett.

**DANICA FAIPAR, OSIJEK**  
Desačina ulica 27. — Telefon 404.

**HOTEL AMERIKA SENTA.**

Az utazó közönségnek állandóan féregmentesen tiszta hálószobák vízvezetékekkel.

Az utazóknak az étkezésnél **20% kedvezmény.**

Meleg és hideg konyha bármely időben kapható!

Prédin „Hotel Amerika.“

**DÉLAMERIKÁBA**

Brazil és Argentínába utazom e hó végével.

Elvállalok privát és kereskedelmi megbízásokat.

Cím és referencia a kiadóhivatalban.

8910



# Száraz belet

I. 60 dinár 100 mét.-kint

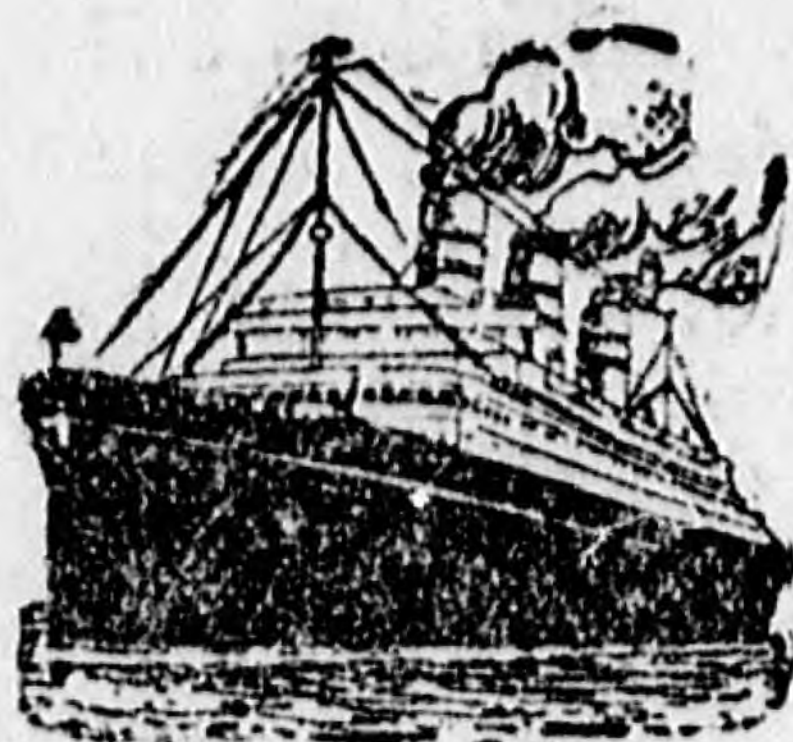
II. 50 dinár 100 mét.-kint

október 20-iki szállításra

Sózott vastag szalámi-belet méte enként 1 és 2 dinárért ajánl:

BÉLIPAR R.-T. Subotica

## 'VESNA' HAJÓZÁSI RESZVÉNYTÁRSASÁG S U Š A K



Rendszeres személy és áruforgalom

### DEL-AMERIKÁBA ÉS KANADÁBA

Első szerb hajózási vállalat, melynek hajói hazai kikötőből indulnak. — Bővebb felvilágosítással szolgál:

ALDAN SZVETISZLAV váltó üzlete VELIKA-KIKINDA.

## Bérház

emeletes, adómentes új épület, két nagy és egy kisebb modern lakással, vízvezetékekkel, Novisádon a belvárosban

### JUTÁNYOSAN ELADÓ

A mansard tető kevés költséggel egy további háromszobás lakással építhető ki, miáltal a ház hozama lényegesen megnagyobbítható lenne. Közelebbi felvilágosítás a tulajdonosnál

### SCHWARZ JÓZSEF NOVISAD

Ribnjl trg 11.

## Üzletfelosztás folytán nagy kiárusítás rendezünk eddig még nem hallott olcsó árakon

140 cm. széles divatszövet — — — D. 55.—  
 140 " " férfikabáttra double szövet D. 85.—  
 140 " " kabát posztó mindenszínben D. 90.—  
 140 " " ruhaszövet — — — D. 48.—  
 jó minőségű krep de chine — — — D. 84.—  
 legfinomabb fehérnemű crep de chine — D. 100.—  
 100 cm. széles pongis selyem minden színben D. 68.—  
 I-a vászon — — — — — D. 12.—  
 barchendok és flanelok — — — — — D. 17.—  
 legjobb minőségű cseh festők és kanavász D. 12.50  
 selyem kendők dus választékban — — D. 60.—  
 Azonkívül az itt fel nem sorolható árukat beszerzési áron alul kiárusítjuk.

## Réti i Drug, Rudićeva ul. 3

(Streisinger bőrkereskedés mellett)

Győződjék meg róla, hogy

## olcsóbban

kap I-a keményfa hálószobát bármilyen festettnél is.

## ERDÉLYI ANTAL

lakásberendezési vállalatnál Subotica IV., Sudarevićeva ul. 4 sz.

Butorgyárosok és asztalosok  
figyelmébe!1 vagon I-a száraz szildeszka  
eladó

Toth R. T. Bačka-Topola Telefon 20.

## AUSTRO DAIMLER

kifogástalan állapotban levő 35-40 HP motor, teljes szereléssel, valamint 2 drb Traktorral való szállításhoz szükséges Első Magyar Gazdasági gépgyár gyártmányu **teherkocsi** 100 q rakfelülettel, továbbá alig használt 4 személyes „Ford” valamint 4 személyes Opel autót, igen előnyös áron eladók. Földvári Bélanál St.-Bečej, Telefon 83.

## Gazdák figyelmébe!

### ALKALMI VÉTEL:

16 és 18 soros vetőgépek, 3 m. „Labor” műtrágyaszórók, tengerülletők, mind a világhírű J. Pracner cég gyártmányai, eredeti ulmi ekék és ezek alkatrészei, tizedesmérlegek, ékevasak és más mezőgazdasági cikkek erősen leszállított, versenyen kívüli áron kaphatók a

### Bácskai Mezőgazdák

Tel. 163. Szövetkezeténél Sombor

Nagy petróleumgyár jól bevezetett províziós

## olajutazót

keres mielőbbi belépésre. Ajánlatok „Szakember” jeligére e lap novisadi kiadóhivatalába kéretnek.

## Keresek több évi gyakorlattal bírő ügyes, megbízható borszakmunkást

ki önállóan tud borokat kezelni és kávéra, unkenoz is ért. Csakis elsőrendű munkaerő ajánlkozhat. Schmolka hirdetőirodában Novisad, Futoški p. 2.

Lombtűrészes erszámok  
Lombtűrészes szvasalások  
Lombtűrészes deszkák  
Lombtűrészes minták  
NAGY VÁLASZTÉKBAN  
Schlotter Oszkár  
cégnél NOVI-SAD  
Futoška 18.  
ÁRJEGYZÉK INGYEN!

## ÜZLETFELHAGYÁS

miatt a raktáromon levő prima minőségű nehéz lószerszámaimat és kumetjeimet

JUTÁNYOS ÁRON ELADNÁM  
GJURO CUKOR szijgyártó ČAKOVEC

## LJUBISA PICHERT

A ZEMUNI ASZFALTGYÁR KÉPVISELŐJE  
VELIKI-BEČKEREKVállal mindennemű aszfaltozási munkát községektől és magánosoktól  
SZOLID ÁRAKI

## WEITZENFELD és TÁRSA

Alapítva: 1902. Subotica Telefon: 190 sz.  
Táviratcím: Kenderipar. Iroda: Városi bérpalota.  
Telep: Sentaí pat.

Mindenféle zsák, zsinagáru, tömlő és hevederek

## PONYVA UJ ÉS HASZNÁLT PONYVAKÖLCSÖN

Butorszövetek szőnyegek és az összes kárpitos cikkek gyári áron beszerezhetők.

## Palicsi-uti Birkás-telepen

21 drb 1 és 2 éves Bonyhádról importált tenyészüző, továbbá a pécsi püspöki uradalomból származó mango ica kanok kerülnek október 11-én délután 3 órakor önkéntes árverésen eladásra.

## Fűzőkülönlegességek

tolltű fűzők elsőrendű drillből már 250 dinártól, a legkényesebb igényeket is kielégítő selyem fűzők legszebb kivitelben 400 dinártól kezdve  
DIMITRIJEVICS JULISKA FÜZŐTERME SUBOTICA  
Skotus Viator ul. 10

## ELŐNYOMDÁT

modernül felszerelve legolcsóbban szállít

LEOPOLD SÁMUEL, SENTA  
ELŐNYOMDA BERENDEZÉSI VÁLLALAT (BAČKA)  
VEGYE MEG A FENEMLITETT  
CÉGNÉL AZ ELŐNYOMDÁT SAJÁT ÉRDEKÉBEN

## ELADÓ

1 drb angol 3 HP alig használt benzinmotor, egy dinamo és egy kapcsoló tábla

Toth R. T. Bačka-Topola, Telefon 20.

## WEISZ JENŐ

KEFEGYÁRA SUBOTICA TELEFON 183

Ajánlja kitűnő minőségű versenyen kívüli kefe-, ecset-, seprő-, malomkefe- gyártmányait!

## BUTOR

Hálószoba, ebédlő és irodaberendezést elad, amíg a készlet tart saját áron alul, a gyár alakítása miatt, nagyban és kicsinyben, a leggyorsabb, a legfinomabb, elsőrendű kivitelben  
ATLAS D. D. butor- és faárugyár, NOVISAD  
FIZETÉSI MEGKÖNNYÍTÉS

# Székeley A.

ezideig még nem hallott olcsó áron legjobb minőségű angol szövetekből a legelegánsabb férfi ruhákat készíti.

Subotica Halpiac.

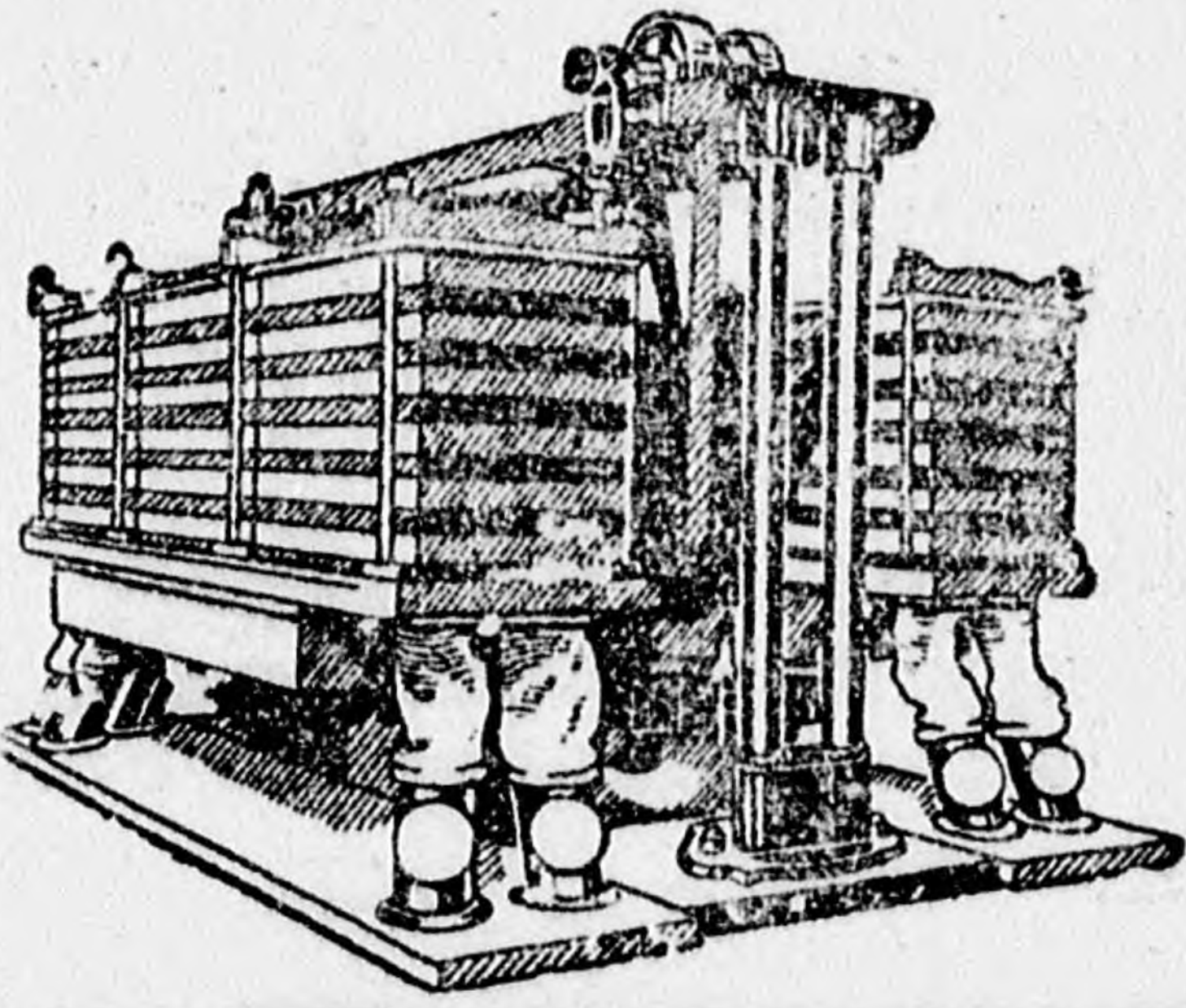


**Olcsó árak! Szennzációs őszi divatujdonságok megérkeztek!** Tekintse meg **Réti i Drug Subotica** Jelašićeva ulica br. 3 (Kiskápolna mellett) kirakatunkat!

**AUTOMOBIL DINAMOKAT, AUTOMOBILORAT**  
SZAKSZERŰEN JAVIT (GENERALREPARATURA)  
**VLADISLAV REITER**  
ELEKTRO MOTOR, DINAMO, TRANSFORMÁTORGYÁRA SUBOTICA  
TELEFON 286. SZÁM.

**V.-BECSKEREKI MALOMÉPÍTŐ R. T.**  
(A. D. ZA PODIZANJE MLINOVA)  
Alapítva 1921-ben Telefon 261 Táviratcim: Mühlenbau

**Első és egyedüli jugoszláv malomgépgyár**  
Teljes malomberendezések  
Állandó raktár malomgépekből és kellekekből



Vezérképviselő  
Novisadon:  
**Gruber Ferenc**  
mérnök-igazgató  
Novisad  
Kralja Aleksandra 16.  
Telefon 260.  
Táviratcim:  
Gruber Menratpalota  
Novisad 7311



**A k a r reumájától és csuzától megszabadulni?**

Huzódó és nyilaló fájdalmak a végtagokban és az izmokban, dagadt végtagok, elgömbült kezek és lábak, nyilalás, szurás, különböző testrészekben, sőt gyakran még a szemegek is reumatikus és csuzós bántalmak következménye, amelyekről meg kell szabadulnia, mert különben a betegség még jobban elharapódzik.

**Ajánlok Önnek**

egy gyógyító és savtisztító, az anyagcserét előmozdító ivókurát, tehát nem valami egyetemes vagy titkos orvosságot, hanem valami olyat, amelyet a természet ny termésként a beteg gyógyítására ajándékozott.

**Mindenkinek ingyenes próba.**

Írjon még ma és az összes országokban felállított fiokjaim révén teljes n ingyen és bérmentve kap egy próbaküldeményt, egy tanuls gos ismertetéssel együtt. Saját maga is meggyőződhet ennek a szernek ártalmatlanságáról és gyors hatásáról.

Aug. Märzke Berlin Wilmersdorf Bruchsalerstr. 5.  
Abt. 313.

8752

**AKÁCFKA KOMLÓRUDAKAT**

7 és 8 métereseket minden vastagságban franco vagon

Indjja és franco erdő, Indjijánál eladnak

Holzindustrie Ges. és Wolf Samu és Fia cégek Novisad

**SZENTI és VIRÁG SUBOTICA**  
EPÜLET és MÜBUTOR ASZTALOSÁRU GYÁR

KÉSZITENEK: Mübutorokat, épület, portál, parkett, üzletberendezéseket, stb. — Árajánlatot díjmentesen küldünk az ország bármely részébe.

TELEFONSZÁM: 383.

185

**Gombos és Ilgen**

építkezési anyagok kereskedése

Subotica, Sokolska ul. (Gombkötő) 17.

Raktáron tartanak különböző építkezési anyagokat:

1a. hófehér darabos felső-gallai meszet, beocsini portland cementet, kátrány-papírt, szigetelő lemezt stb. valamint 1a. rostált bükkfa-szenet, kovácsszemet és kovács szurkot, kokszot, aprított és hasáb tűzifát, chamott lisztet és chamott téglát, tavotta zsirt nagyban és kicsinyben.

**Virágcserépet**

bármily nagyságban és mennyiségben.

Viszonteladóknek és építészeknek árkedvezmény.

8619

Lőgyek figyelmébe!

**Uj női fodrászüzlet**

Fejmosás, szép ondolás, festés, manikúr, szépségápolás, speciális bubi-hajvágás minden alakban, higiénikus hajápolás, Henna-hajfestés, hajmunka, párolka-készítés.

Abonement napi áron!

**LAGNER JÁNOS**  
uri- és női fodrász  
Subotica

Pašićeva ul. 6. (Erdényiac)

**Köszörsült nyaku befőttes üvegek és kölcsönedények**

**Berkes József**

üveg- és porcellán kereskedése  
**SUBOTICA**

Zrinjski trg 9. István utca sarok nagy gyümölcsiac.

Üveg és porcellán áruk nagy választékban  
**Versenyképes árak**  
Épület üvegezés és képkerekezés 2625

**Becskereken**

festék, lakk, ecset, kátrány, fedőlemez, és minden festékszakkmba vágó áru legolcsóbb  
Weiterschan Jánosnál

**Hengerfurásokat**

vállal bárhol helyszínen a legmodernebb és legprecízebb hengerfurógépekkel

**Krausz Gyula**

vas- és fémöntődéje V.-Beckerek Gunduličeva ul. 7. Telefon 329. 4778

**LÁNG L. GÉPGYÁR R. T.**

BUDAPEST 56.

Ajánlja elsőrendű, jönevű, ismert gyártmányait:

**DIESELMOTOROK LÉGSŰRÍTŐVEL**  
**DIESELMOTOROK LÉGSŰRÍTŐ NÉLKÜL**

**STABILGŐZGÉPEK**

**FÉLSTABILGŐZGÉPEK**

**GŐZKAZÁNOK**

9769

Mérsékelt árak. Kedvező fizetési feltételek. Rövid szállítási határidő. Díjtalan mérnöklátogatás.

Azonnali részletes felvilágosítással szolgál  
**SOMOGYI LÁSZLÓ** okl. gépészmérnök  
Subotica, Kralja Aleksandra ulica 15

**Wohanka és Társa Utóda R.T.**

malomépítő és motorgyár Budapest

**Teljes malomberendezések**

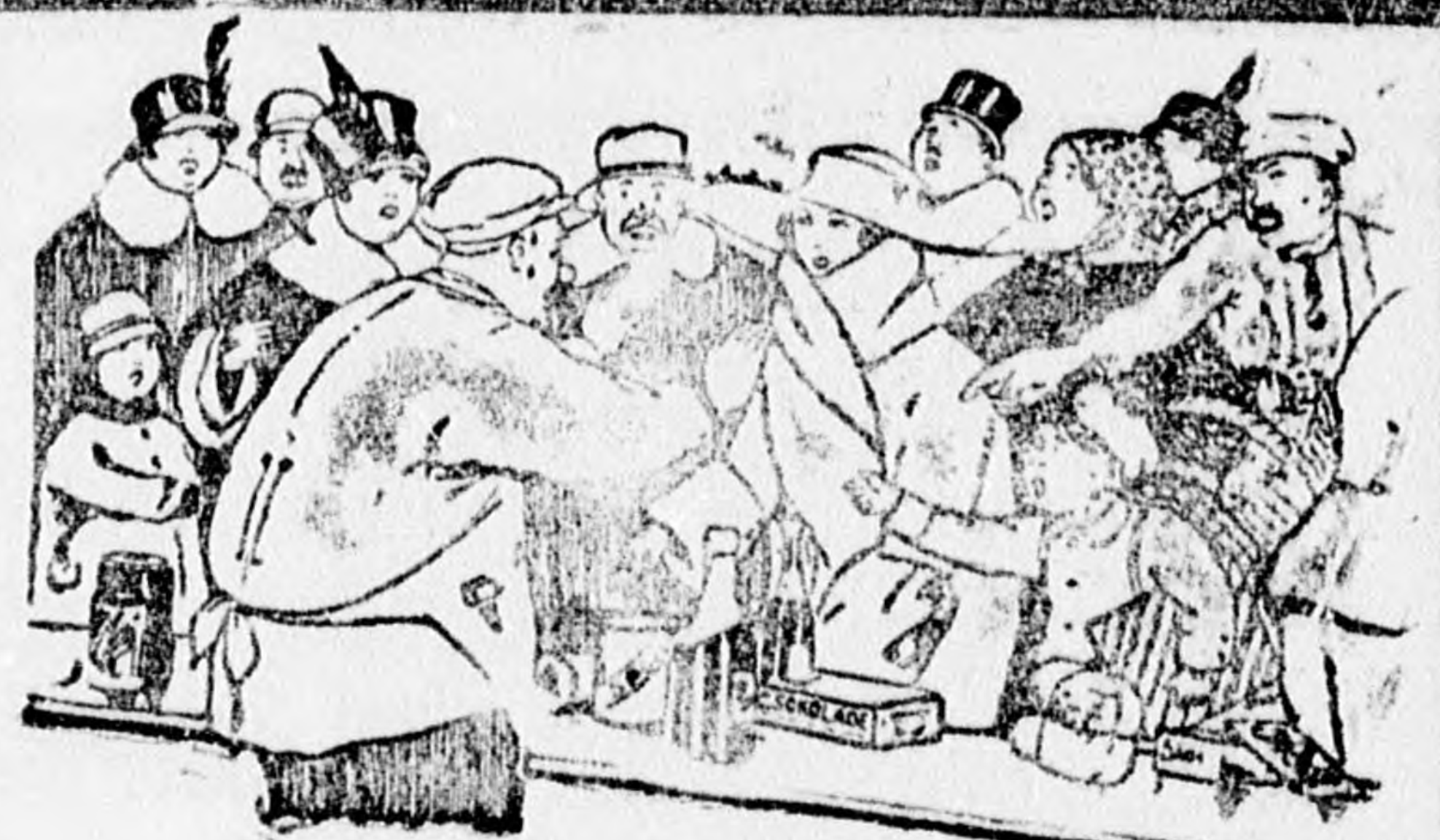
Egyes malmi gépek  
Díjtalan mérnöki látogatás  
Költségvetés

**Legujabb és lejobb rendszerű szivógáz- és nyersolajmotorok 5-200 HP-ig**

Vezérképviselő az SHS királyság részére

**FÖLDVÁRI LAJOS SOMBOR**

Kraljevica Marija trg. br. 1.  
Telefon 316.



**A nagyérdemű közönség figyelmébe!**

Naponta friss ujdonságokat, zöldség árut és gyümölcsöt legolcsóbban csak

**SAGI és MARIJÁNOVICSNÁL**

Huspiac szerezhet be Városi zenede épület

**ELADÓ**

a „Jugoslavenska Banka D. D. Jelašićeva ul. 1. sz. háza (a volt Vermeš Gábor-féle 2 emeletes ház) építkezésnél feleslegessé vált: 1. Mintegy 20,000 drb. csomókba kötött jó minőségű faszindely. Részletekben is. 2. A Löwy-testvérek, Heumann Mór és Földes Samu üzlete előtti kirakati szekrények (Portálé). Közelebbi értesítés a Jugoslavenska Banka mostani helyiségében — Vilsonova ulica 25. szám — kapható.

7729

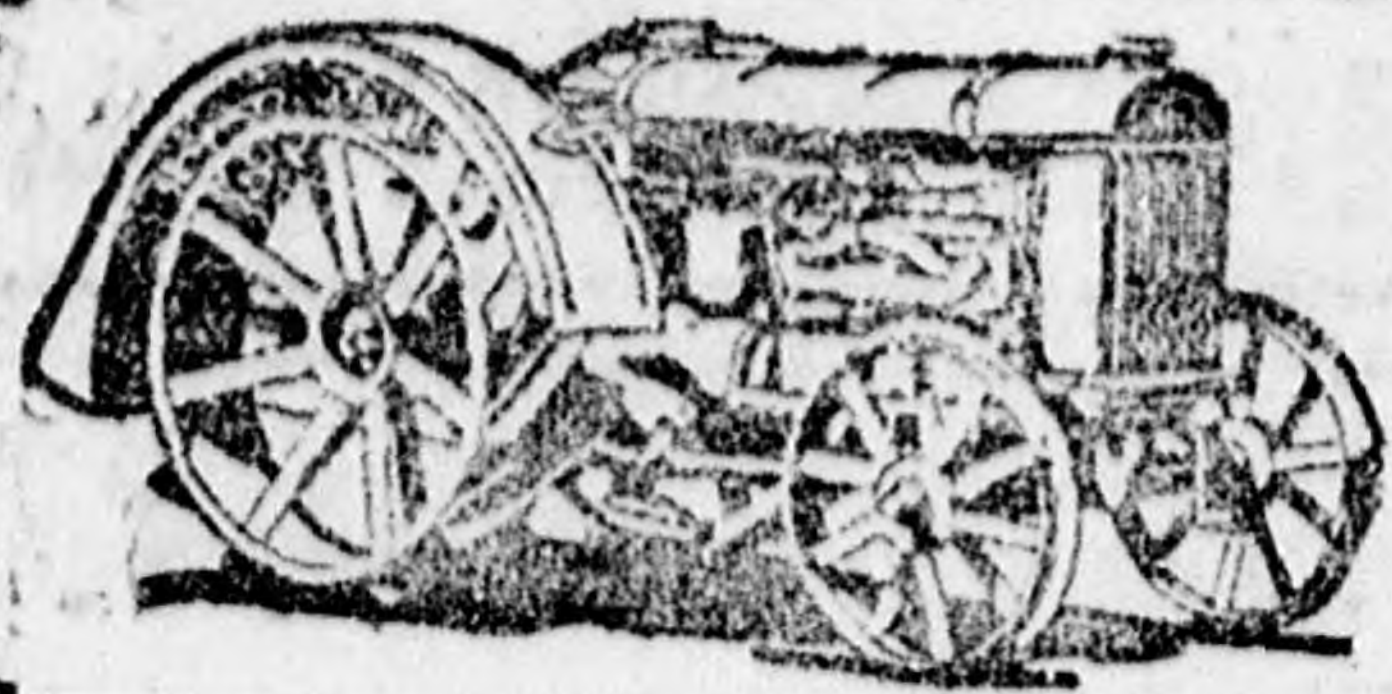
Raktáramon levő összes férfi

**divatszöveteket** áron alul kiárusítom. A közelgő télre rendkívül alkalom mindenkinek, hogy szükségletét **eddig még nem tapasztalt olcsó áron**

elsőrendű minőségű szövetekből fedezze. — Vételkényszer nélkül győződjön meg mindenki, hogy áraink feltűnően mélyen le vannak szállítva. Férfi ruha kellek-k nagyban és kicsinyben.

**Pressburger Sándor** nagybani posztóáruháza  
Subotica. Városi zenede alatt.





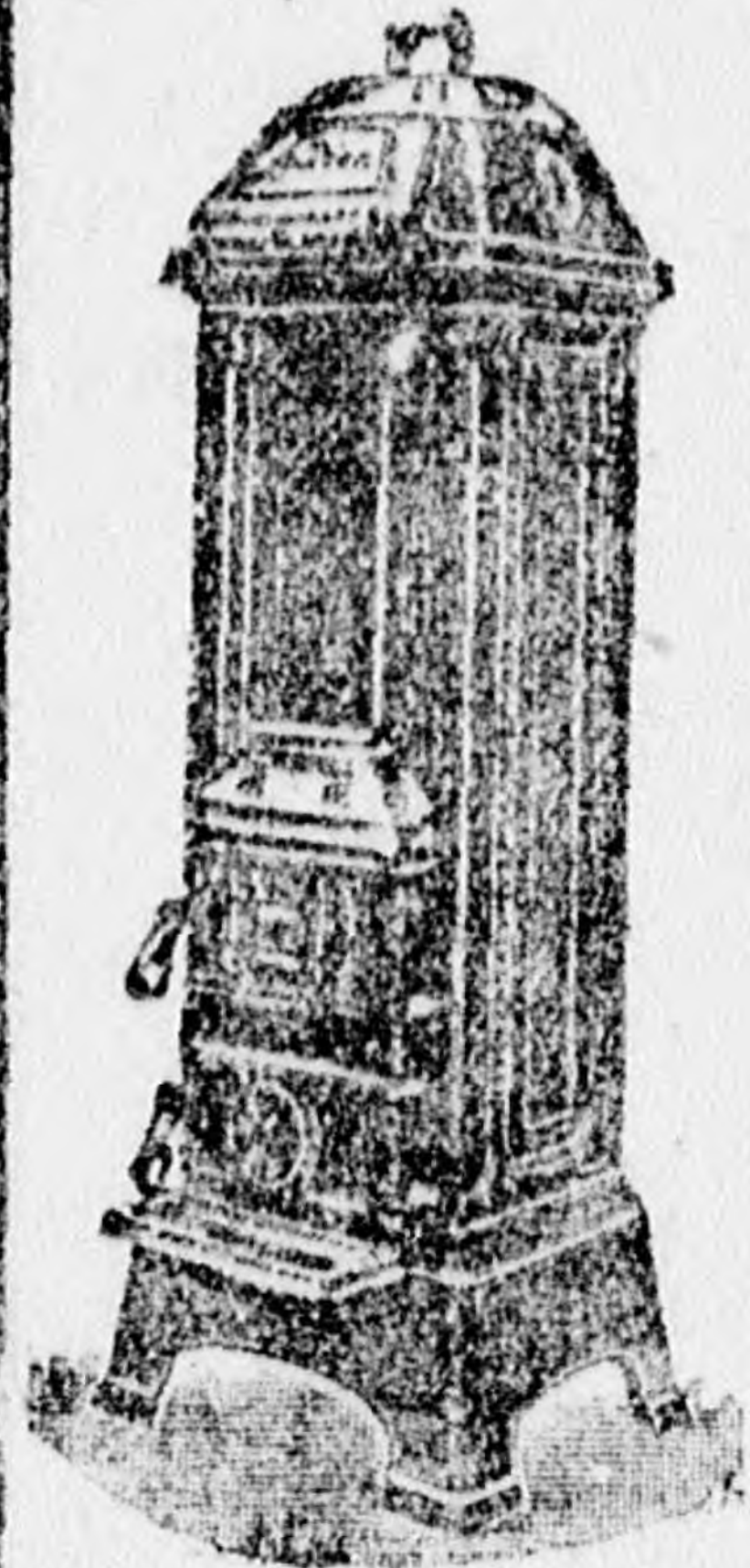
# Fordson Traktorok Oliver ekével, Fordautók

mindenféle alkatrészek raktárról azonnali szállításra kaphatók

**Földvári Bélánál St.-Bečej**

Telefon 83

Telefon 83



Ha f lytonégő kályhára van szüksége lakása részére, vagy kályhákra nagyobb termek és iskolák fűtéséhez, mindenféle kivitelben és mindenféle nagyságban (fekete, zöld, kék és fehér színekben) úgy tekintse meg gazdagon szortirozott

**„ORANIER“-kályha raktárunkat**

**Oehler-Blattmann, lerakat  
Novisad**

Tulajdonos: A. MEIER, Starndut.

8215

# Soványítószér

A párisi

## „Sapun Amiral“

megszünteti a kövérséget.

Lemosások ezzel a szappannal eltüntetik a zsírt és hájat az illető test-résztől. A használat egyszerű, telj-sen ártalmatlan az egészségre és az eredmény a legrövidebb idő alatt biztos.

Eladási ára: Egy eredeti doboz, amely egy kurára alkalmas, használati utasítással együtt 160 dinár.

Kérje minden gyógyszerárban és drogeriában.

S. H. S. Vezérképviselőt:

**„SAVON AMIRAL“**

Novisad, Kr. Petra ulica 7.

Fő- és kizárólagos lerakat egész

SZERBIÁRA:

**BEOGRAD**

Kolarčeva 7/II. step.



*Vous appréciez ces savons-Pastels!*

*Vous apprécierez*

**„Mon Parfum“**

de

# BOURJOIS

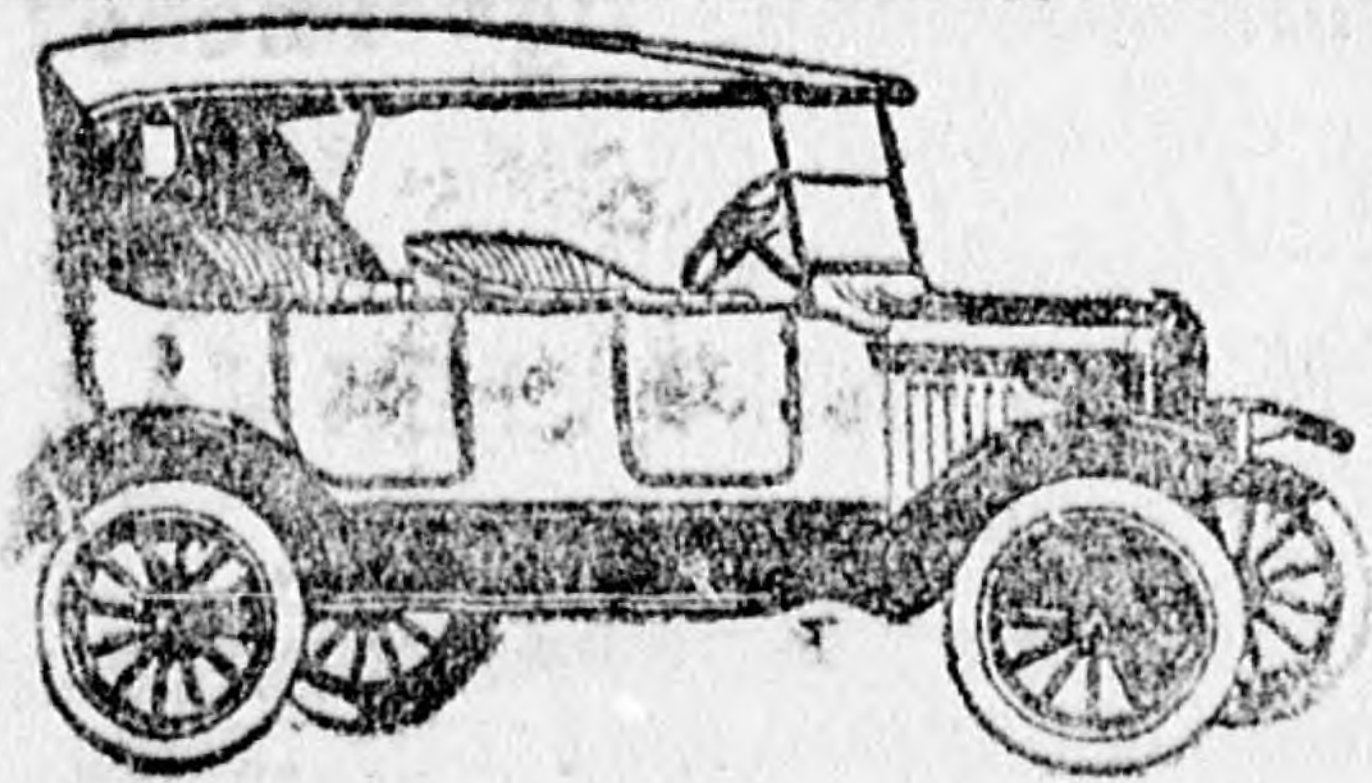


## SPIRA HERMAN VEL.-BEČKEREK

ALEKSANDROVA (Fő) UL., SAROKÜZLET

A házi- és ipari használatra kitűnően bevált világhírű „PFAFF VARRÓGÉPEK“ képviselője. Különösen híresek a Pfaff-féle bal- és jobbkaros varrógépek cipészek és kalapkészítők részére továbbá SZABÓGÉPEK. — EREDETI GYÁRI ÁRAK.

7876



## MIHÁLY SZKALA

autó- és kocsifényező, nyerges  
SUBOTICA

Oslobodjenje ul. 23. — (Senčanski put)  
volt Sebestyén és Szenes mérleggyár

Vállalja autók, valamint kocsik fényezését  
és a kárpitozásnál előforduló összes munkákat.

Előnyös árak! 5887

Pontos és szakszerű munka!

740

## Sensator

az egyetlen tökéletes

olcsó

sokszorosító



S. H. S. vezérképviselőt:

**Wilhelm S. és Fia Subotica**

## „GROSSLEY“ világhírű motorgyár Manchester (Anglia)

Modern, kompresszornélküli

### DIESEL-MOTOROK, SZIVOGÁZ-MOTOROK

faszén-, lignit-, szén-, barnaszén- és fahulladék tüzelésre. Teljes biztonság az üzemben. Felülmúlhatatlan gazdaságosság. — Mérsékelt árak! — Legtökéletesebb kidolgozás. Kedvező fizetési feltételek

Képviselő: BOŽIDAR D. GJORGJEVIĆ BEOGRAD, Knez Mihajla venac 36  
Levelezés szerb és német nyelven. 1624 Telefon: 3592.

## Étterem kiadó!

A beogradi „Moszkva“ szálloda étterme, teljes felszereléssel együtt, azonnalra bérbeadó. Komplet konyhafelszerelés, ezüst é porcellánkészlet átvehető. — Részletes feltételek özv. Kontilovičénál, a szálloda bérletjénél megtudhatók.

8665

# 33

# MOTOR ÜZEMBEN

a legjobb referencia, hogy az általunk képviselt Motorenwerke Mannheim A. G. vorm. Benz & Cie, Mannheim által gyártott eredeti MWM Benz kompresszornélküli Diesel-motorok a legüzembiztosabb és leggazdaságosabb erőgépek

**BÁRDOS ÉS BRACHFELD R.-T. NOVISZAD ŽELJEZNIČKA 105/7**

7000



**PALLAS-REKLAM**

kizárólagos reklám és plakatirozási vállalat, hirdető iroda  
 SUBOTICA, Paja Kujundžićeva ulica 4. szám. — Telefon 4—47. szám  
**KOLLEKTIV HIRDETÉSEI:**

Amerikan autó

**WEIGAND & Co.**

LINCOLN *Ford* FORDSON  
 CARS · TRUCKS · TRACTORS

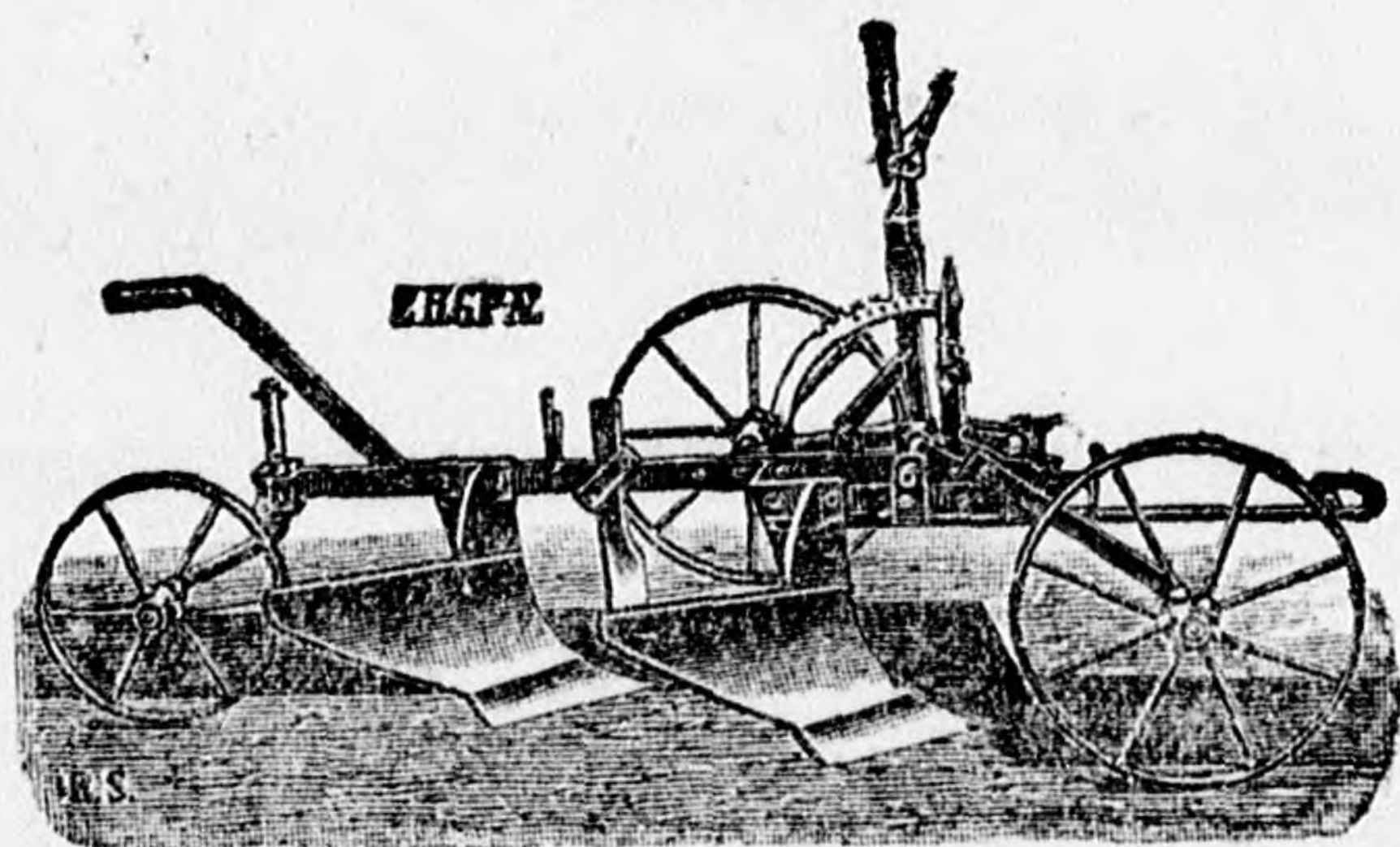
autorizált képviselése

SUBOTICA, Paja Kujundžićeva ul. 4. Telefon szám 447.

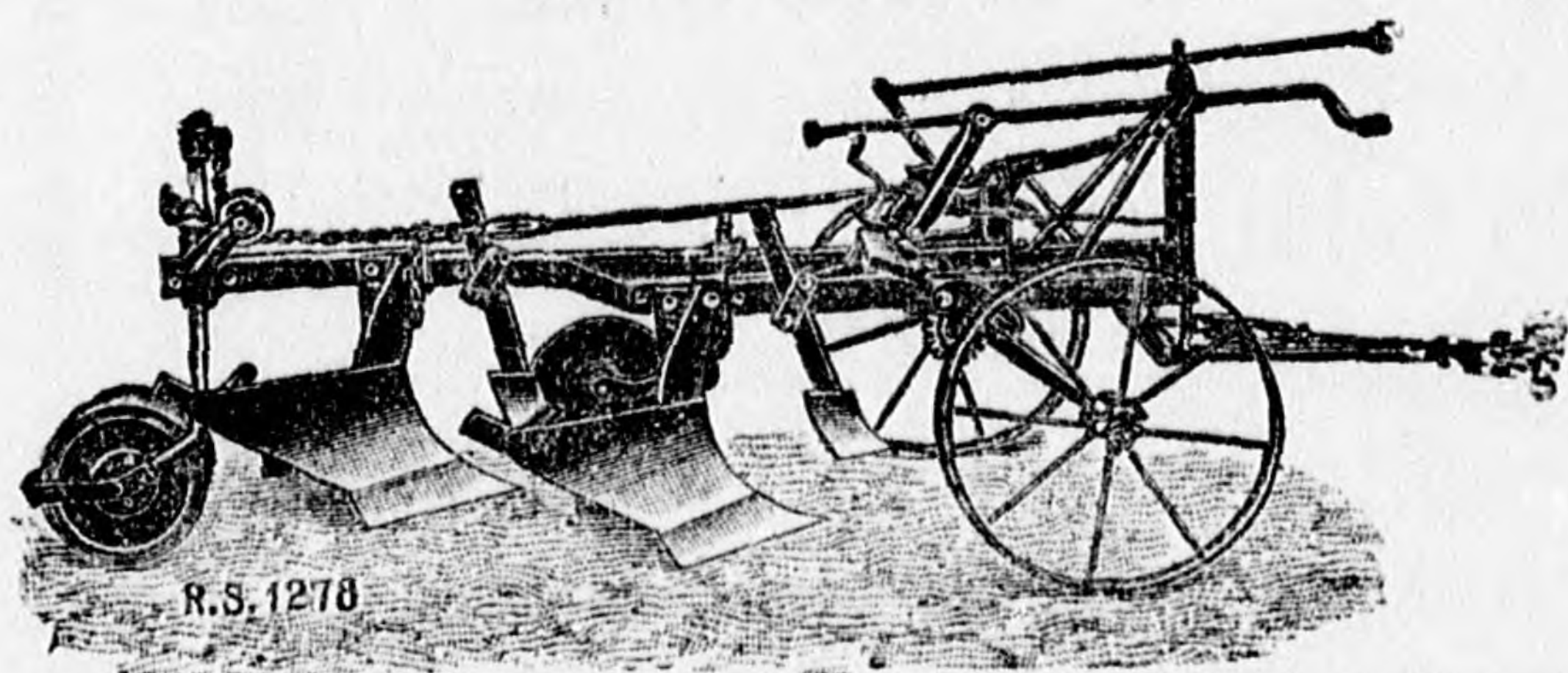
**RUDOLPH**  
 BODENBEARBEITUNGSGERÄTE · LEIPZIG

legrégibb és leghíresebb mezőgazdasági gépek és talaj-  
 művelő eszközök gyáranak

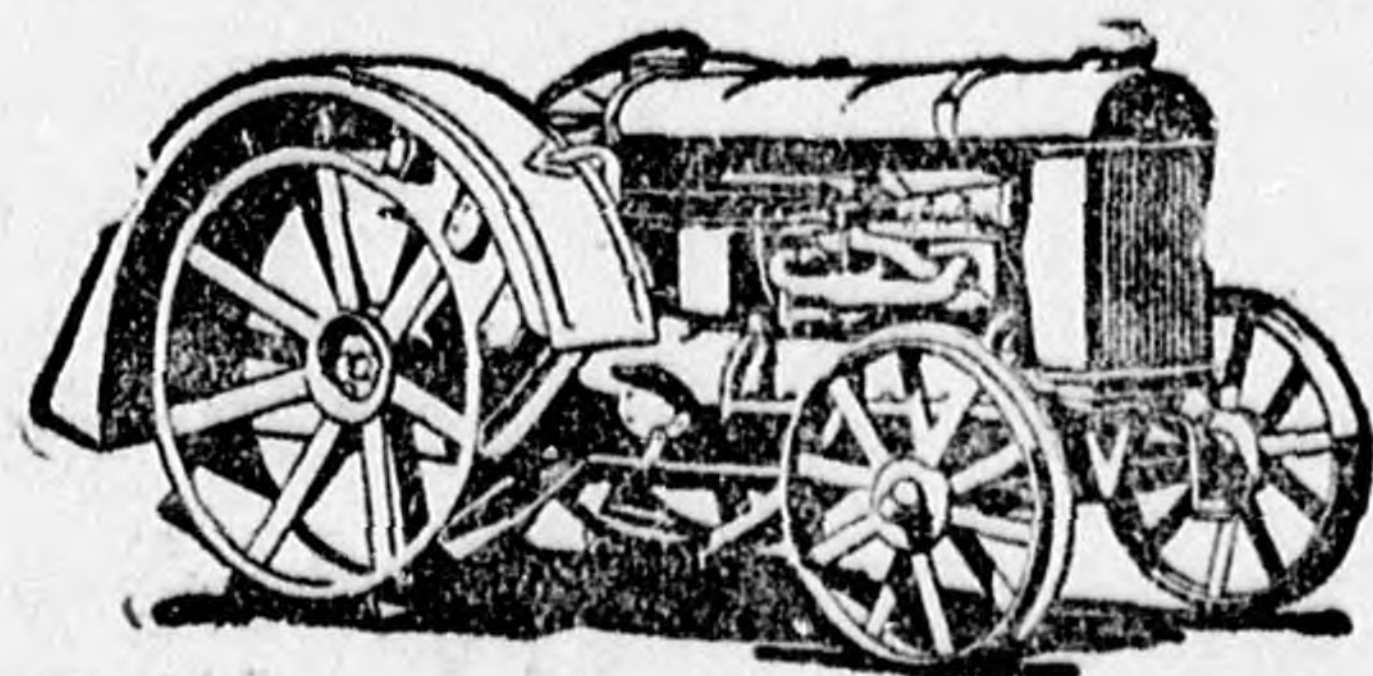
Vajdasági képviselője



állandóan raktáron mindenféle új típusú és legmodernebb  
 talajművelő eszközök u. m. fogatos ekék, egyszerű és  
 műtrágyaszórával kombinált vetőgépek, kapáló és töltő-  
 gető ekék



valamint 2, 3, 4 vassal és altalaj-lazítóval felszerelt  
**SACK PINSCHER** és egyéb traktor után kapcsolható  
 ekék és mezőgazdasági gépek



Saját tapasztalatainkon nyert legbővebb információkkal  
 szívesen szolgálunk.

JAVITÓ MŰHELYI

AUTÓ GARAGEI

Nem járok én autón,  
 Nincs szükségem rája,  
 Mert a nő csak akkor hódít,  
 Ha látszik a lába, —  
 Am úgy lesz szép a kicsi lába,  
 Ha **BON-TON** cipő kerül rája.  
 Az autót löbbé nem kívánom,  
**BON-TON** cipő legszebb a világon!

KAPHATÓ

**BON-TON**

cipőüzletében  
 (Gőzfürdő épület)

8025

**Fiat — Torino**

a világ márka

Vojvodina részére a legkedveltebb  
 és legpraktikusabb kocsik. 4 és 6  
 üléses legújabb típusok állandóan  
 raktáron és megtekintésre kiállítva.

**„AUTOMOBILIA”**

Fiat garageban, Subotica, Skadarska  
 ul. 7. Vojvodina képviselőnél.

Telefon: 151.

Az összes Fiat alkatrészek nagy rak-  
 tára. A legújabb autófelszerelési  
 cikkek mélyen leszállított áron.

Modern javítóműhely!

8205

**MEDÁK LIPÓT**  
 épület- és műlakatos

Subotica, Jelačićeva ul. 5.

Vállal épület és műlakatos munkákat. acél-görre-  
 dőny, dektív-görredőny és dektív-részek készi-  
 tését. Legszolidabb kivitel. Jutányos árak.

Minden e szakmába vágó javításokat jutányos  
 árakon készít.

8476

**WACHTLER MIHÁLY**  
 GÉPLAKATOS SUBOTICA, ZRINJSKI TRG 11.

Saját ház. Save Toku'ija put 21.

Az összes mezőgazdasági gépek valamint bármely  
 vas és gépmunkákat vállal és javít.  
 A legmodernebb Wertheim-kasszákat sértetlenül  
 nyit és javít.

8401

**Olcsó és jó házi kenyér**  
 Din. 3-75

Orient-keks Karlsbadi kétszersült

Graham kenyér gyomor- és cukorhajosoknak

Mayer Alfréd

villanyerőre berendezett üzemében  
 Subotica, Kakas iskola mellett.

8216

ZSÁKI PONYVAI ZSINEGI  
**SZALAY ÉS TÁRSA**

Subotica, Ciril-Metod tér 20 (Lifka mozi mellett). — Ajánl: komlós  
 zsákokat, kárpltos cikket és az összes len és juta árut  
 NAGYBAN előnyös áron. KICSINYBEN



Jugoszlávia legnagyobb  
és legmodernebb  
villanyerőre  
berendezett

6901

ZEITUNG  
ZSÄR  
PUNYA  
ZSINEG

konkcionáló vállalata:

**SCHIFF ABRAHÁM**

zsák-, ponyva- és szingekereskedő  
Zsák- és ponyvaköcsöző vállalat

Telefonszám  
403

NOVISAD

Sürgönyeim:  
"JUTÉSI"

Fiókok: BEOGRAD, Karadiordjeva u. 21.  
Zagreb, Tries, Bécs és Budapest

Tel. 815. Tel. 815

**KERÉKPÁROK**

között legjobb a PUCH,  
IPPAG

**KERÉKPÁR**

mely legolcsóbban nálam  
kapható. — Mindennemű

**KERÉKPÁR**

alkatrészek, gumik stb.  
elismerten a legolcsóbb  
beszerzési helye Suboti-  
cán. Okvetlenül győződ-  
jék meg áraitól.

Nagy javítóműhely

**S. AD. ENGL**

ANGRO DETAIL

Petrogradska ul. 3.  
Jelašičeva ulica 2.

1103

**MALOM-  
BERENDEZÉSEKET**

Hoffherr-Schranz-Clayton-  
Shuttleworth Rt.  
gyártmányát

Német és osztrák gyártmányú  
Diesel és gyújtó golyós

**NYERSOLAJ-  
MOTOROKAT**

Asztalos és bogár

**SZERSZÁMGÉPEKET  
MOTOROS EKÉKET**

Trstenik-Dubbel  
gyártmányú

**MALOMKÖVEKET**

szállít a legjobb minőségben  
versenyképes áron és  
kedvező feltételek mellett  
a képviselőt

**KOSTA BÜRGER**

Veliki-Beckerek.

6942

Üzlethelyiségem  
átrendezése miatt  
az őszi raktáron  
levő áruk

mélyen leszállított

áron lesznek árusítva.  
Felesleges bolti álvá-  
nyok és pulatok olcsó  
áron eladó.

**SUGÁR BÉLA**

Subotica.

**RÉVAI ADOLF**

Subotica  
Csirkepiac, Kisköz  
Telefon 551.

Ajánl elsőrendű  
darabos meszet,  
becőini portland-  
cementet

és a legjobb minőségű  
retorta faszenet

**Nyilas és Csajkás**

óras, ékszerész és vésnök  
Subotica,  
Strossmajerova ul. 7. Huspiac  
Aranyat, ezüstöt és drágakö-  
veket veszünk és eladunk.

**FIGYELEM!** A becsi Messén sikerült készpénzbevásárlásaink  
revel kiválóan előnyös árban több ezer darab leg-  
újabb divatu női- és lánykabátokat, seiyem és szövet utcai és estélyi  
tolltetteket, mindennemű női szőrmehundákat, sportkabátokat beszerezni, melyeket

**kiárusításoszerű áron**

bocsájtunk eladásra. — Ezen előnyös vásárunk révén mindennemű szőrme-  
áruk en-gros áron kerülnek detailban is eladásra. — Ajánljuk ezenkívül  
ferri-, flu- és gyermekruhákat, télikabátokat, raglánokat, városi bundá-  
kat rendkívül jutányos áron. Legfinomabb női perzsa bundák 12-18000 D.-ig.

**Róth Manó és Fiai, Novisad**

*Remélem, mindenki  
tudja hogy gyártmányaim  
csépek, talicskák és olcsók*

**Beck Jenő kötött-szövött áruk gyára, Subotica**  
Pašičeva ulica 8.

**Subotička Električna Željeznica i Osvetlenje D.D.**

**VÁROSI ÜZLETE  
KOSTINA ULICA 1 SZÁM**

az utban levő áru elhelyezése céljából a raktáron levő

**lusztereket, vasalókat és ernyőket**

eredeti gyári áron bocsátja eladásra

**Az áru fogyasztó közönség saját érdekében cse-  
lekszik, ha a mostani kedvező alkalmat  
felhasználja**

Ne mulassza el meglátni

**SPITZER**  
szücs szőrmeáruháza  
Subotica — Sokolska ulica 3.

feltűnést keltő eredeti divatmodelljeit  
szücs- és szőrmeárukban

**TÜKÖR-  
BORITÓ MUHELY**

Toilett, szekrény, kézi,  
egyszerű és

**CSISZOLT**

tükröket készít, ron-  
gált és vakult tükrök

**JAVÍTÁSÁT és**

**ÜVEGCSISZOLÓ**

munkát vállal mérsékelt  
áron

**DROBAC SZIMA**

VEL-BECKEREK

(a szerb templom mellett)

4201

Saját készítmény!

Allandó nagy raktár!

Legújabb divatu  
modern

**cipőkben**

**Márkó Pressburger**

vezet

Külön mértékostály! Szak-  
szerű orthopéd munkák!

Aleksandrova ulica 5

Hárány-szálloda mellett

3811

A telepünkön levő 2 éves  
száraz bükk-, gyertyán-,  
szil-, kőris- és tölgy

tűzifa aprítva 40 din.

100 kg.-ként A pontos  
súlyért garátnánk. Sze-  
rezze be szükségletét míg

a készlet tart!

(a bükkhasáb tűzifa va-  
gontételben 100 q-ként  
Din. 3000

**VUJKOVICS J és TÁRSA**  
Skotua VI. tor és Jukičeva ulica  
sára. — TELEFON 669.

8632

**Vas- és fémöntvényeket**

gyárt, nikkelez  
és galvanizál:

**KRAUSZ**

VELIKI-BECKEREK,

a Ibrvényszéki palota mellett.

TELEFON 329 760

Jó

asztalt-  
munkások  
kerestetnek

Cim a kiadóhivatalban

Utlevél- látmozása

bármely konzulátusnál  
50 dinárért. Fizetés után-  
vétél. Az utlevelek ajánlva  
küldendők

**„ATLAS“**

kereskedelmi ügynökség

BEOGRAD, Postafiók 346. szám.

8782